

Alsónémedi település Környezetvédelmi Programja 2011 – 2016

Készítette: Pannon Natura Kft.

Budapest, 2011 szeptember

Záradék:

A Környezetvédelmi Programot a képviselő-testület/2011.(.....)számú határozatával fogadta el.

Alsónémedi, 2011.

Dr. Percze Tünde
jegyző

1. Bevezetés.....	4
2. A terület jellemzése	5
3. Környezeti állapotfelmérés	9
3.1. Levegőminőség	10
3.2. Felszíni és felszín alatti vizek minősége	18
3.3. A talaj állapota	20
3.4. A természet és a táj állapota	21
3.5. Természetvédelmi területek	21
3.6. A települési és az épített környezet állapota	23
3.7. Zaj- és rezgésvédelmi helyzet	24
3.8. A hulladékkezelés	24
3.9. Szennyvíztelep és csatornarendszer	27
3.10. Mezőgazdasági környezet	31
3.11. Ipari területek	32
3.11.1. Északi iparterület.....	32
3.11.2. Déli iparterület.....	32
3.11.3. Haraszi út és Halászy Károly utca melletti kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület.....	33
3.11.4. A község területén lakóterületbe ágyazott kereskedelmi, szolgáltató telephelyek, ezek közül néhány	33
3.12. Úthálózat	34
3.13. Környezettudatos gondolkodás, környezeti nevelés	34
3.14. Egyesületek, civil szervezetek	36
4. A település környezeti SWOT analízise.....	37
5. Alsónémedi Település Környezetvédelmi Programja.....	38
6. Az elérni kívánt célok, megoldásra váró feladatok	41
6.1. Éghajlatváltozás, levegőtisztaság-védelem	41
6.2. Felszíni és felszín alatti vizek védelme és fenntartható használata	43
6.3. Környezet-egészségügy	46
6.4. A települési környezetminőség	48
6.5. Biológiai sokféleség védelme és tájvédelem	49
6.6. Környezetbiztonság	52
6.7. Hulladékgazdálkodás és szennyvízkezelés	53
6.8. A környezettudatosság növelése, a környezeti nevelés és társadalmi részvétel	55
6.9. Energiagazdálkodás	56
6.10. Vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat	58
6.11. Közlekedés	61

7. A környezetvédelmi program eszköztárája.....	61
7.1. Tervezési, szabályozási eszközök	61
7.2. Környezetvédelmi információs rendszer, információ-gazdálkodás	62
7.3. Kutatás, fejlesztés	62
7.4. Intézményrendszer	63
7.5. Környezeti kultúra fejlesztése, társadalmi részvétel és tudatosság erősítése	63
7.6. A program megvalósításához lehetséges főbb pénzügyi források	64
8. Finanszírozási feltételek, pénzügyi eszközök	67
9. Társadalmi kapcsolatok.....	67
10. Önkormányzat környezeti munkájának értékelése.....	69
10.1. Az Agenda 21 és a környezeti audit	69
10.2. Az EMAS rendelet közigazgatási, önkormányzati alkalmazásának jogi keretei	69
11. Összefoglalás.....	71

1. Bevezetés

A környezet védelme, a természeti értékek megőrzése napjainkra a társadalmi-gazdasági élet meghatározó részévé vált. Ennek alapvető oka egyrészt a hosszú távon nem fenntartható gazdálkodás következtében a természeti erőforrások egyre gyorsabb ütemű felhasználása, másrészt a gazdasági tevékenységek hatásaként a környezetbe kibocsátott szennyező anyagok növekvő mennyisége. Mindezek eredményeképpen – a gazdasági változások kétségtelen előnyös vonatkozásaival párhuzamosan – szinte minden környezeti elem állapota romlott, és ez már a használatok egyértelmű korlátozásával is együtt jár. Ugyanakkor a megfelelő környezeti feltételek nélkülözhetetlenek a jelen és a jövő nemzedékek jólétének, egészséges életének biztosításához. A társadalmi-gazdasági feladatok végrehajtásával párhuzamosan, azokkal együtt kell a környezetvédelem problémáit megoldani – áll a Nemzeti Környezetvédelmi Programban. Alsónémedi település önkormányzatának az 1995. évi LIII törvény 46. § (1) értelmében a környezet védelme érdekében a III. Nemzeti Környezetvédelmi Programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervévei összhangban illetékességi területére önálló települési Környezetvédelmi Programot kell elkészítenie vagy elkészíttetnie. Alsónémedi település önkormányzata 2011 júniusában a Pannon Natura Kft. – t bízta meg a feladat elvégzésére. A települési Környezetvédelmi Programnak a törvény 47. § 1. bekezdése alapján tartalmaznia kell, különösen:

- a) a települési környezet tisztasága,
 - b) a csapadékvíz-elvezetés,
 - c) a kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás,
 - d) kommunális hulladékkezelés,
 - e) a lakossági és közszolgáltatási (vendéglátás, település-üzemeltetés, kiskereskedelem) eredetű zaj-, rezgés- és légszennyezés elleni védelem,
 - f) a helyi közlekedésszervezés,
 - g) az ivóvízellátás,
 - h) az energiagazdálkodás,
 - i) a zöldterület-gazdálkodás,
 - j) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének,
- településre vonatkozó feladatait és előírásait.

Az elkészített települési Környezetvédelmi Programot a település önkormányzatának képviselő testülete hagyja jóvá.

A 2. bekezdés szerint a települési önkormányzatnak gondoskodni kell a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kell kísérnie az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint legalább két évente felül kell vizsgálnia.

2. A terület jellemzése

A település Budapest közigazgatási határától délre mintegy 6-8 km-re található Pest-megyében. Az egykori bencés monostori pusztaság első írásos említése 1067-ből származik. A helységneve eredetileg nem a "németre" utalt, középkori alakja a Newed, a nyúni igenévből ered. Az ősidőktől lakott helyet az ie. 2200 körüli időből származó 40 rézkori sírlelete tette világszerte ismertté. A XIII. századtól 1945-ig egyházi birtok volt. A török kor után újranevesült faluba előbb reformátusok, később katolikusok érkeztek.

A település a KSH besorolása szerint a Gyáli Statisztikai Kistérség része. A kistérség Magyarország Központi Régiója és a budapesti agglomeráció része. Magyarország igazgatási, kulturális, oktatási intézményrendszere, pénzügyi, gazdasági élete, az infrastruktúra-hálózat területi rendszerét tekintve főváros centrikus, az ország legfejlettebb, fejlődő zónája. Vonzza a befektetéseket, ezért területfelértékelő hatású, amely a kistérség településeinek fejlesztésére is kihat. A kistérséget történetileg egy sajátos, extenzív mezőgazdálkodást folytató 'mezőközségi térként' határozhatjuk meg.

Pest megye területe 6393 négyzetkilométer, Magyarország legnagyobb lélekszámú megyéje. A statisztikai évkönyv szerint a megye népsűrűsége 169,5 fő/km², míg Alsónémedi település azonos mutatója 96,8 fő/km². Valamennyi megye közül Pest megyében él a legtöbb fiatal. Külön kell megemlíteni a budapesti agglomerációs övezetet, mely 43 főváros környéki települést foglal magában, köztük Alsónémedi települést. Budapest és Pest megye együtt alkotják a közép-magyarországi régiót, amely az ország gazdasági életének elsőszámú hajtóereje. E régió állítja elő a hazai GDP közel felét. A főváros árnyékában egykor agrár jellegű Pest megye ma fejlett iparral és mezőgazdasággal rendelkezik. Itt képződik az ország nemzeti jövedelmének 7%-a. Pest megye kiváló adottságokkal bír, a területi infrastruktúra igen fejlett, valamint az emberi erőforrások az országos átlagot meghaladó szakmai színvonalal rendelkeznek. Csökkenő mértékben, de még rendelkezésre áll szabad terület úgy a "zöldmezős" beruházásokhoz, mint a megszűnt ipari üzemek funkciójának megváltoztatása révén megvalósuló, rekonstrukciós jellegű "barna-mezős" beruházásokhoz. A megye kiemelkedő rekreációs területe a ráckevei Duna-ág vízpartja valóságos horgászparadicsom. Alsónémedi településen hasonló lehetőségeket nyújtanak a Kavicsbánya-tavak és a Duna-Tisza csatorna horgászhelyei.

Alsónémedi település teljes közigazgatási területe 4907 hektár, amelynek kb. 10%-a belterület a többi külterület.

A 2001. évi adatok 4749 állandó népességszámot mutattak.

A 2011 évi népszámlálási adatok még nem állnak rendelkezésre, azok feldolgozása a 2013-as felülvizsgálatban jelennek meg.

2010 évi adatok szerint 5106 volt az állandó népesség.

	Állandó lakosság	Nincs érvényes címe	Van érvényes címe	Lakóhellyel rendelkezik	Csak tartózkodási hellyel rendelkezik
Férfi	2473	32	2441	2438	3
Nő	2633	17	2616	2613	3
Összesen	5106	49	5057	5051	6

	Magyar	bevándorolt	menekült	Letelepedett	Egyéb
Férfi	2316	8	0	3	146
Nő	2539	6	0	5	83
Összesen	4855	14	0	8	229

	Hajadon/nőtlen	Házás	Özvegy	Elvált	Házassága megszűnt	Nem ismert
Férfi	1090	1039	51	159	0	134
Nő	875	1060	408	213	0	77
Összesen	1965	2099	459	372	0	211

Gazdasági aktivitás*:

	1980	1990	2001
Népesség	4995	4511	4829
Foglalkoztatott fő	2655	2132	1906
Inaktív kereső	918	1216	1481
Eltartott	1442	1125	1342
Munkanélküli	0	38	100

Az 1906 főből 1067 dolgozik helyben (583 férfi és 484 nő). Ebből helyben, a mezőgazdaságban dolgozik 448 fő, 154 az iparban, építőiparban és 465 a szolgáltató szektorban. A maradék más településen dolgozik (839 fő). Az összes helyben foglalkoztatott 1692 főből 1062-nek érettségivel alacsonyabb a végzettsége, melyből 571 rendelkezik szakmai oklevéllel. Érettségije 493 főnek van és 137 fő felsőfokú végzettségű. 170 fő vezető értelmiségi foglalkozású, 241 egyéb szellemi munkás, 326 szolgáltatási területen, 431 mezőgazdasági, 420 ipari építőipari, 104 pedig egyéb területen dolgozik.

* A 2011 évi népszámlálási adatok még nem állnak rendelkezésre, azok feldolgozása a 2013-as felülvizsgálatban jelennek meg.

Háztartások, családok*:

	1970	1980	1990	2001
Háztartások száma	1656	1820	1745	1787
Családok száma	1466	1494	1365	1340

Az 1787 háztartásból 1340 ún. családos háztartás, míg 447 nem családos háztartás. Kedvező, hogy az egyedülállók aránya 25 % alatt van és az is pozitív, hogy a házasságban élők aránya is az 50 % feletti sávba esik. Ez utóbbihoz szorosan kapcsolódik, hogy az élettársi kapcsolatban élők aránya alacsony, 6 % alatt van. Az elváltak tekintetében a nagyon nagy átlaghoz tartozik a település, az 5-10 %-os sávba esik. Igen pozitív, hogy az egyedül gyermekét nevelő szülők aránya 10 % alatti.

Alsónémediben a népszámláláskor 1877 lakóegységet vettek számításba. Ebből 1680 lakott és 187 nem lakott, 2 üdülésre, a többi más célra használt. Alsónémedin az átlagos egy lakásra jutó alapterület 81 m². Alsónémedin megszámlált 4829 főből 4741 lakik központi belterületen, 88 fő külterületen. Az 1877 lakásból 1422-ben van hálózati vízvezeték, míg 202-ben csak házi vízellátó van. 1587 meleg folyóvízzel ellátott. 1494-ben van vízöblítéses WC. 1381 rá van kötve a közcsatornára és még 253-ban házi szikkasztás van. 1499-ben vezetékes gáz van, 214-ben palackos. 1020 lakásban van központi fűtés. Infrastrukturális ellátottság tekintetében a Pest megyei települések összehasonlításában mind a közüzemi vízhálózatba és közcsatornába bekötött lakások tekintetében Alsónémedi igen előkelő helyen áll. Nem mondható ugyanez el az a hálózati gázzal való ellátottságról. A foglalkoztatottak arányát tekintve ez az aktív korú népességben belül az 50-55 %-os sávba esik.

Kedvező, hogy a munkanélküliek aránya a gazdaságilag aktív népesség közül igen csekély, 3 % alatt van. A regisztrált munkanélküliek számának változása már nem ilyen kedvező. Jó viszont, hogy a tartós munkanélküliek aránya a regisztráltakon belül 2001-ben a 10 % alatt van. Az összes foglalkoztatott között a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma igen nagy arányú, a település mezőgazdasági jellegű. A 100 foglalkoztatottra jutó eltartottak száma 60-75 fő közé esik, míg a megyében vannak ennél sokkal rosszabb adatok is.

*A 2011 évi népszámlálási adatok még nem állnak rendelkezésre, azok feldolgozása a 2013-as felülvizsgálatban jelennek meg.

Az ipari területeken működött és működő vállalkozások terén történtek változások, egyes üzemek az elmúlt 4 évben megszűntek és új vállalkozások is települtek.

Megfigyelhető, hogy az északi és déli iparterületeken bővült inkább a vállalkozások köre, és ez a jövőben is várható tendencia. Itt ugyanis sok olyan potenciális terület van, ami a helyzeti előnyökből adódóan logisztikai központok kialakítására megfelel, környezetvédelmi szempontból sem jelent súlyos problémát, ezen területek beépítése és a település számára fontos bevételi forrást jelent.

Északi iparterület

2005 és 2007 között a Raklap és Tüzép Kft., a GLS csomagküldő szolgálat, a Pam-Invest 2000 Kft. (építőipari anyagok tárolása, raktározása), a Hírös Hungária Kft., a Fountain Kft. (szinterező és alumínium öntő üzem) települt, és a Balu-Transport Kft. raktárcsarnokai, melyeket az Ásványvíz Kft.-nek (ásványvíz és üdítőitalok raktározása), illetve a Decora Hungária Kft.-nek (fogyasztási cikkek nagykereskedése) adja bérbe.

2008-ban az E-lap Kft. (bútorlap nagyker.), Colas-Debrecen Útépítő Zrt., Dél-Pesti T. és T. Építőipari Kft., Poli - Farbe Kft. és a Biofaktor Kft. (nem veszélyes hulladékokat újrahasonosító cég) települt az Északi iparterületre. 2009-ben jelent meg a VLG (kábelkereskedelmi) Kft.

Déli iparterület

2005 és 2007 között a JOGA Kft., a Suzuki Ullmann Kft. (autó-értékesítés, -javítás), a Robben Kft. (műanyag építőanyagok gyártása), a Spengler Kft. (italautomaták forgalmazása), az Abo-agrestis Tész (zöldség-gyümölcs csomagolás), illetve az Euró 5 Kertcentrum Kft. (fák, dísznövények értékesítése) jelent meg.

2009-ben a Szilágyi Erzsébet utcába a D.DIAN-Trans Kft. (autógumi javítás), a Fő útra pedig a Gumis-Tibi Kft (gépjármű és autógumi javítás) települt.

A Fő útra települt 2009-ben a Varga Árufuvarozó Kft., illetve a SCHAFF Kft. (savanyúságraktár) a Kossuth L. utcában létesített telephelyet.

2010-ben nem bővült a Déli Iparterületen található telephelyek köre.

A Halászy Károly utcai kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területre települt a Golden Pyramids Kft. (zöldség-gyümölcs csomagolás). Ez azonban jelentős konfliktusok forrása, mind a lakosság, mind az önkormányzat tekintetében. A telephelyre vezető út ugyanis a belterület központjában fut végig, ezért a tehergépjármű-forgalom nagymértékű zajterheléssel és szennyezőanyag-kibocsátással jár.

A mezőgazdasági területek aránya 80% -os a területen, az erdőterületek 6,5 – 7 % -ot foglalnak el. A település kevés erdőterülettel rendelkezik. A viszonylag nagyobb kiterjedésű erdőterületek a belterülettől DK-i irányba találhatók. A fennmaradó, kisebb kiterjedésű erdőterületek a külterületen elszórtan találhatók. Kb. 2000 hektáron folyik szabadföldi kertészeti tevékenység, és 800 hektáron növénytermesztés. A területen a fóliás termesztés, a hajtás nem jellemző. Az átlag birtok méret 5-10 ha között mozog. Alsónémedi a Duna-Tisza közötti homokvidék és a Duna – menti vízben gazdag táj találkozásánál települt. A község határának északi és keleti fele magasabb fekvésű – déli, délnyugati része alacsony, magas talajvízű, sok helyütt kavicsos feltöltésű. Homokhátak, „halmok” hálózák be a határt. A falu is egy homokhátra települt. A Gyál felőli területek talaja jó minőségű, mezőgazdasági termelésre alkalmas. A déli és nyugati területek, legelők, kaszálók- természeti, részben természetvédelmi területek. A térség felszíne sík, enyhén tagolt, néhol homokbuckával tarkított. A sík felszínen enyhe szintkülönbségek, lankák megállapíthatók. Az érintett térségben eddig végzett mérések szerint a talajvízszint általában a talajfelszíntől 1,5 – 2,5 m mélységben helyezkedik el. Mozgása, vízjárása a szokásos évszaki amplitudónak megfelelő, nyáron mélyebben, télen magasabban helyezkedik el. A vízjárás nem haladja az átlagként megadott szint felett és alatt a 30 cm-t. A terület fő vízgyűjtője a Duna-Tisza Csatorna, melybe több kisebb ér és csatorna, valamint kiterjedt árokrendszer gyűjti össze és szállítja el a felszíni nyílt és a felszín alatti rejtett vizeket. A talaj homokos főleg, a fizikai félesége 60%-ban homok, 30%-ban agyagos. A talaj heterogén összetételű, a futóhomoktól, az öntéstalajon keresztül a szikbe hajló terület is megtalálható. A könnyű talajokon gyökérszálak, burgonya termesztése, a kötöttebb, nehezebb talajokon karfiol félek termesztése jellemző. A felszíni alatti víz sekélyen (1,5 – 2,5 m-en) található, ami elősegítette a helyi öntözéses zöldségtermesztés kialakulását. Az első vízzáró réteg kb. 20 m-re található a felszín alatt. A termőréteg sekély 30-60 cm, alatta agyag illetve sóder található. A település távolsága a Dunától 10 km, közelében található a Duna-Tisza Csatorna. Régen a folyók szabályozásáig mocsaras, lápos terület volt. Azóta a nagyobb vízjárta területek megszűntek. Belvíz nem jellemző a területen, azonban a mélyebben fekvő részeken csapadékosabb időszakban előfordulhat. Éghajlata melegebb, kevesebb csapadék valószínűsíthető, mint azt elhelyezkedéséből várható lenne. Ennek oka, hogy éghajlatát az Alföldi éghajlat nagyban befolyásolja. Mind hőmérsékleti, mind csapadék értékei az Alföldi szárazabb, melegebb éghajlatra jellemző értékeket mutatják. A település éghajlatára jellemző, hogy mérsékelt meleg és száraz.

Az évi napfénytartam 2000 óra alatt marad, míg az évi középhőmérséklet 10,0-10,2°C, az abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,0-34,2 °C és az abszolút hőmérsékleti minimumok átlaga -15,5 – -15,8°C körül van. A csapadék évi összege 550-580 mm körül van. Az uralkodó szélirány ÉNy-i, az átlagsebessége a 2,5-3,0 m/s.

Állatvilága kisvadakból és madárfajokból áll. A település környezeti állapota és annak jövője szempontjából nagy jelentőséggel bír a település és környezetének gazdasági és társadalmi állapota. A gazdasági aktivitás befolyásolja egyrészt a szennyező anyagok kibocsátását, másrészt a környezetvédelmi célokra rendelkezésre álló pénzeszközök mennyiségét. A rendszerváltást követően – a piacgazdaság körülményei között – az egyes települések közötti fejlettségbeli különbségek felerősödtek. A terület főleg mezőgazdasági – szolgáltatói – kereskedelmi jellegű, a második szektorhoz tartozó termelés nem található a településen. Pest megyében korábban az agrár szektor jelentősége volt számottevő. Mára a gazdaság szerkezete ipari-agrár jellegű, de a vendéglátás, és a különféle szolgáltatások szerepe is meghatározó lett. Az évek óta megfigyelhető struktúraváltást - a mezőgazdaságról a hangsúly az ipari és szolgáltatási szektorra tolódik - a beruházások is tükrözik, melyek legnagyobb mértékben a kereskedelem területén nőttek. Elsősorban az agglomeráció települései – köztük Alsónémedi is – vonzzák a beruházásokat, ennek eredményeképpen itt épültek fel elsőként a ma már országosan is ismert áruházláncok, a Penny Market és a CBA központjai. Nagyon fontos megemlíteni, hogy évek óta folyamatosan növekszik az építőipar teljesítménye, mind az előző évekhez, mind az országos átlaghoz képest. A lakásépítések bővülése is jelzi, hogy Alsónémedi egyre vonzóbb letelepedési célterület. 2008-tól, a válság kezdetétől csökkenő tendenciát mutat a lakásépítések üteme.

Az utóbbi évek tendenciája, hogy a külföldi érdekltségű cégek vállalati központjai a fővárosból, a környékbeli helységekre települnek ki. Ez a kitelepülés várhatóan a jövőben is folytatódik, mivel a főváros környéki településeken a feltételek egyre vonzóbbak lesznek. A települést közvetlenül csak közúton lehet megközelíteni, vasúti, vízi és légi közlekedés a településen adottságokból eredően nem megoldott. A térségről elmondhatjuk, hogy az átlagosnál sűrűbb út- és vasúthálózattal rendelkezik. Mind Dunaharaszti, mind Gyál és Ócsa rendelkezik vasútállomással. A Ráckevei Duna-ág is közelinek mondható a településtől kb. 10 km-re található. A településen halad át az 5-ös számú főút, Budapest és Dabas irányába lehet rajta közlekedni. Dunaharaszti közvetlenül az 5201-es számú úton, Gyált a 4602-es számú úton, Ócsát pedig a 46104-es és a 4617-es úton lehet megközelíteni a településről. Megközelíthető a település az M5-ös autópályáról és az M0-ás körgyűrűről is.

A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér a településről könnyen elérhető a Gyál-Vecsés útvonalon, mintegy 15-20 km-re található a településtől.

3. Környezeti állapotfelmérés

Az egyes környezeti elemek állapota összességében meghatároz egy környezetminőséget, melynek romlása volt tapasztalható az elmúlt évtizedekben a térségben. A környezetállapot értékelése és a környezetminőség vizsgálata alapján megállapítható, hogy válsághelyzetről nincs szó. Az eddig elvégzett vizsgálatok alapján azonban fény derült arra, hogy a terület természeti környezete terhelhetőségének határán van.

A környezet minősége szempontjából meghatározó, hogy a térség alapvetően mezőgazdasági jellegű. Alsónémedin jelentős környezetterheléssel üzemelő telephely, tevékenység nincs. Ezt a szerencsés adottságot a jövőben is meg kell őrizni. Környezetbiztonsági szempontból megemlítendő, hogy a szomszédos Budapesten, és a Duna túlsó oldalán, Százhalombattán olyan jelentősebb ipari üzemek találhatóak, melyek potenciális környezetszennyező források.

Az egészségvédelem környezeti vonatkozásai tekintve napjainkban egyre szaporodnak a bizonyítékok, melyek a környezetszennyezés negatív egészségügyi – és következményeként negatív gazdasági – vonatkozásait mutatják. Ezek mind jobban alátámasztják a környezetvédelem fontosságát helyi, regionális és országos szinten egyaránt. A környezetszennyezés mára olyan méreteket öltött, hogy az nem csak az élővilágot veszélyezteti, hanem az emberi egészség megőrzése, és egyáltalán az emberiség hosszú távú fennmaradása a tét.

Halálozások aránya 2000-2008-ig 1000 lakosra Magyarországon 13,3-ról 13-ra csökkent. Az egészséges környezet feltételeinek elérése, illetve az életminőség javítása érdekében a környezeti és egészségügyi problémák okainak feltárása és a szükséges környezetvédelmi intézkedések megtétele igen fontos és halaszthatatlan feladat Alsónémedin is. Ezért a PTK idevonatkozó része alapján minden állampolgár köteles a környezetbe jutó szennyezések megelőzésére, megakadályozására.

A környezetgazdálkodás egyes szakterületein, és különösen az önkormányzat feladatkörébe és felelősségi körébe tartozó területeken, a környezetállapot értékelése alapján kell meghatározni a környezetminőség romlásának megállításához, javításának előmozdításához szükséges lépéseket, stratégiai döntéseket, intézkedéseket. A környezetgazdálkodás egyes szakterületei természetesen egymással szoros összefüggésben, együttesen alakítják a régió környezeti állapotát és a környezet minőségét. Ennek messzemenő figyelembevételével, szakterületenként közelíti meg a település környezetvédelmi terve az egyes problémaköröket. A helyes értékeléshez egy-egy szakterületre együtt kell látni az *okok, hatótényezők* → *a környezet állapota* → *probléma* → *cél* → *megoldások* → *feladat* folyamatot (az OECD módszertan alapján). Ennek eredményeképp a feladatok jelentős része nem a környezetben keletkezett károk csökkentéséről, felszámolásáról szól (ún. csövégi megoldások), hanem az emberi tevékenységet javasolja megváltoztatni a környezeti károk *megelőzése* érdekében. A terv alapján szakterületenként és témakörönként kell kidolgozni a közép- és a rövidtávú, 6 éves és éves programokat, intézkedési terveket. Ezek elkészítését és megvalósítását a társadalom különböző szereplőivel történő folyamatos együttműködésre, egyetértésre kell alapozni.

A környezetminőséget az egyes környezeti elemek és hatótényezők állapota határozza meg. A földtani közeg, a talaj, a felszíni és a felszín alatti vizek, a levegő minősége, a különböző hulladékok kezelési módja, a zaj- és rezgésvédelmi helyzet, a zöldfelületek, a természeti és építészeti értékek állapotának vizsgálata teszi lehetővé a környezetminőség javításához szükséges önkormányzati stratégia kialakítását.

3.1. Levegőminőség

Mielőtt a levegőminőség témakörét elkezdjük, tisztáznunk kell két alapfogalmat, az emisszió és az immisszió fogalmakat. Emisszió a légszennyező források kibocsátását jelenti, tehát azt az anyag mennyiséget, ami egy bizonyos idő alatt, vagy bizonyos hossz mentén a légkörbe bocsát ki a szennyező forrás. Az immisszió nem kibocsátó, hanem levegő minőségi aspektusból vizsgálja a szennyezést, a levegő térfogatában mérhető szennyező anyag mennyiségét jelenti.

Pest megye légkört terhelő szennyező anyag kibocsátását - elsősorban a szocializmus időszakában - jelentős mértékű iparosítás okozta. A rendszerváltást követően az iparszerkezet átalakulásával, a környezetszennyező ipari tevékenységek leépülésével a régió levegőminőségi helyzete sokat javult. Pest megyében az ipari termelésből származó légszennyező anyag kibocsátás mellett jelentős a közlekedési eredetű emisszió is. Az ipari és

a közlekedési jellegű kibocsátások csökkenésével magyarázható javuló tendencia. Az ipari szennyezőknél technológiai korszerűsítés történt illetve az elavult technológiájú kibocsátók bezárásra kerültek. A közlekedési emisszió csökkenésnek ellentmond, az a tény, hogy a gépjármű forgalom növekszik, azonban a gépjármű állomány műszaki színvonala sokat javult az elmúlt időszakban, ezáltal a közlekedés eredetű légszennyezés javuló tendenciát mutat.

Az egyes légszennyező anyagok egészséget károsító hatásai röviden:

- CO, CO₂: oxigénellátási rendellenesség
- SO₂ : nyálkahártya gyulladások, fehérje anyagcsere blokkoló, idegvégződés izgató
- NO_x : nyálkahártya izgató, szövetroncsoló
- Szénhidrogének: karcinogén lehet
- Cl, HF, NH₃: nyálkahártya izgató, roncsol
- Szilárd(lebegő): szilikózis, daganat

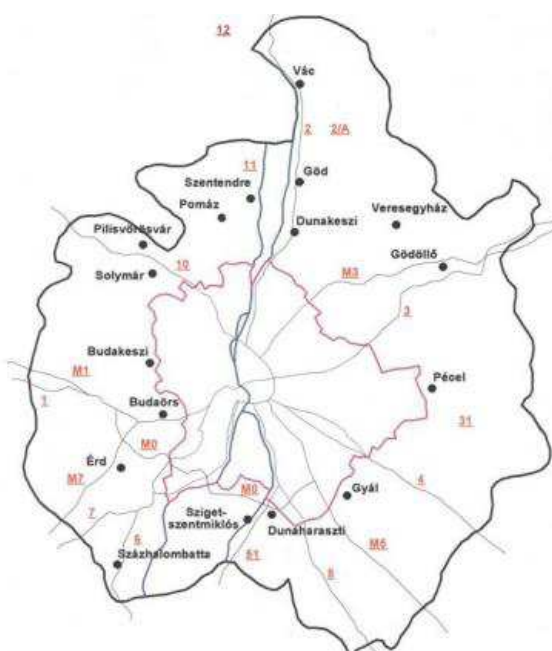
Légszennyezés által okozott gazdasági károk:

- Egészségügyi károk
- Ökológiai károk
- Mezőgazdasági károk (klorózis, marginális nekrozis, légcserégtlás)
- Korróziós károk

A levegőszennyezés elleni védekezés lehetőségei:

- Energiahordozók struktúrájának megváltoztatása
- Tüzelőanyagok, vagy füstgázok kéntelenítése, tisztítása
- Zárt technológiák alkalmazása
- Gépjárművek emisszió szabályozása

A vizsgált terület jelenlegi levegőminőségére vonatkozó mérési adatok nem állnak rendelkezésre, ezért a levegő minőségét más módon, becsléssel kell meghatároznunk. A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 306/2010. (XII.23.) Kormányrendelet 10.§ alapján az ország területét a légszennyezettség alapján zónákba kell sorolni. A zónába sorolás kritériumait a 4/2011. (I.14.) VM együttes rendelet 1. számú melléklete tartalmazza, akárcsak a különböző zónatípusokhoz (A-F csoport) tartozó határértékeket. Magát a zónába sorolást (A-F csoport) a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. A hivatkozott rendeletek alapján Alsónémedi település és környezete a „Budapest és környéke” agglomerációba sorolandó (1. zóna csoport), ahol a SO₂ az E zónacsoportba, a NO_x a B-be, a CO a D-be és a szilárd anyag (PM₁₀) a B-be tartozik.

1-es zónába tartozó települések (KTVF -2008)

A zónák típusai (4/2011. (I.14.) VM együttes rendelet 5. számú melléklet)

B zóna csoport

Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a tűréshatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szint meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

D zóna csoport

Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték között van.

E zóna csoport

Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

Alsónémedi levegőszennyezettsége a zónába sorolás alapján:

Kén-dioxid Zónacsoport: E	24 órás egészségügyi határérték ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Éves ökológiai határérték ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
Levegőszennyezettségi határérték	125	50	
Nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok Zónacsoport: B	Órás egészségügyi határérték (NO_2) ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	24 órás egészségügyi határérték (NO_2) ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Éves ökológiai határérték (NO_x) ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Levegőszennyezettségi határérték	100	85	40

Tűrészhatár	50%	50%
Szálló por (PM10) Zónacsoport: C	24 órás átlag ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Éves átlag ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Levegőszennyezettségi határérték	50	40
Tűrészhatár	50%	20%
Szén-monoxid Zónacsoport: D	Órás átlag ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
Levegőszennyezettségi határérték	10000	
	Éves ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
Levegőszennyezettségi határérték	5000	

A bemutatott adatok alapján a vizsgált terület levegőminősége nitrogén-oxidokkal és szálló porral erősen, míg kén-dioxiddal és szén-monoxiddal közepesen szennyezettnek minősül. A minősítés nem mérésen, hanem a zónabesoroláson alapul.

Alsónémedi levegőjét a következő hatások rontják:

- Budapest közlekedésből származó levegőszennyezés diffúz hatása,
- Csepeli Erőmű és ipari vállalkozások levegőszennyező hatása,
- M0 autópálya közlekedéséből származó levegőszennyező hatás,
- Százhalombattai ipari létesítmények levegőszennyező hatása,
- Dunamenti Hőerőmű levegőszennyező hatása,
- Személygépkocsi forgalomból eredő levegőszennyezés.

A levegőminőség amiatt is rosszabb, mert a beépítésekkel zöldfelületeket szüntettek meg. Így pl. a Bucka területén a beépítések során a természetes erdőterületek kiirtása történt. Más területeken a hagyományos mezőgazdasági területek nem rendeltetésszerű használata csökkentette a zöldfelületek arányát.

Jelentős és rendszeres határérték túllépés tapasztalható a PM10 vonatkozásban.

A szálló por mennyisége Alsónémediben a mezoklimatikus- és talajviszonyok következtében valóban nagy, az egészségre is káros lehet. Ennek csökkentése a burkolt utak arányának növelésével érhető el, melynek azonban anyagi forrásigénye igen nagy. Sikerként könyvelhető el, hogy 2006-ban 250 millió Ft-os összköltséggel, lakossági hozzájárulással 8 belterületi utca, valamint EU-s pályázatok segítségével, 48,5 millió Ft-os támogatással két külterületi út leburkolása valósult meg. 3, településközpontban található utca szilárd burkolatának felújítása valósult meg 2009-ben, 2010-re további 4 utca felújítására nyertünk pályázati forrást. Emellett 4 földút leburkolására is pályázatot nyújtott be az Önkormányzat.

Ugyanekkor a CO₂ terhelés jelentős növekedése is tapasztalható, amely a zöldfelületek növelését igényelné. A zöldfelület szükségességét a következő példa mutatja be.

Számítások szerint egy 2-3 fős család kb. 5400-5600 kg CO₂ -t termel egy évben. Ezt a mennyiséget 70-80 db 50 éves tölgyfa képes kompenzálni!

Helyi, városi forgalom éves kibocsátása számításaink szerint, csak személygépkocsira, 3 km-es útszakaszt számolva további 4900 t széndioxidot termel.

Az M0 a 6 km – es szakaszon számításaink szerint egy évben minimum 61 300 t CO₂-dal terheli a környezetet.

Probléma, hogy nincs felmérve, modellezve, hogy a sajátos mikroklímájú Csepel-szigeten pontosan milyen hatással jár a hatalmas emisszió.

Újabb és újabb nagyberuházások vannak folyamatban, amelyeknek további szennyező hatásai lesznek. Csepelen jelentős erőműbővítés történik, a MOL Zrt. nagyteljesítményű. hidrokrakk üzemet és hőerőművet épít. Ugyancsak levegőszennyezés várható az RSD kotrásakor feltöltött kotrási iszap szél által felkavart anyaga miatt. Az iszaphoz tapadt kémiai anyagok veszélyesek lehetnek.

A jelenleg hatályos jogszabályok szerint mindez elfogadható, de az életminőség romlása *nem lehet kétséges*. Ugyanakkor megfelelő monitoring rendszer nem áll rendelkezésre.

A hatóságok az alkalmoszerű méréseket elegendőnek tartják.

A Csepel-szigeti önkormányzatoknak el kell érni, hogy megfelelő monitoring-rendszer legyen a szigeten és össze kell fogni a megoldások érdekében.

Magyarországon a legszennyezettebb levegőjű települései között az Alsónémedihez közeli Százhalombatta is szerepel.

A helyi, kommunális eredetű levegőszennyezés a földgáz-használat növekedésével párhuzamosan fokozatosan csökken

A település rákötöttségi arányai a következők (2011 augusztusi Tigáz adatok):

- 0-20 m³/h közötti lakossági fogyasztók: 1844
 - Nem lakossági fogyasztók (közintézmények, iskolák stb): 118
 - 20-100 m³/h közötti ipari fogyasztók: 6
 - 100-500 m³/h közötti ipari fogyasztók: 3
 - 500 m³/h feletti ipari fogyasztók: 1
- Összesen 1972

Teljes ingatlan állomány (közintézmények, boltok stb): 2356

Lakóingatlanok száma: 2089

A gázvezetékre nem kötött lakóingatlanok fűtése szén illetve fa tüzeléssel megoldott.

Számottevő ipari légszennyező forrás a település területén nem található. A vizsgált terület levegőminőségére a százhalombattai olajfinomító lehetne jelentős hatással, azonban Százhalombatta mintegy 20 km-re található Alsónémedi településtől, a százhalombattai légszennyező források korábbi vizsgálata alapján ilyen távolságban a kibocsátások éves átlagban néhány tized $\mu\text{g}/\text{m}^3$, félórás csúcsban a legrosszabb meteorológiai viszonyok között is csak néhány $\mu\text{g}/\text{m}^3$ immiszió növekedést okozhatnak. Ennek alapján a vizsgált terület levegő minősége sokkal jobb annál, mint amit a zónabesoroláson alapuló becsléssel határoztunk meg. A térségben jelentős légszennyező forrás nem található. A kibocsátások túlnyomó hányada tüzeléstechnikai, valamint közlekedési eredetű. A kibocsátások jellemzően 15 m alatti magasságban történnek, így e terület nem játszik számottevő szerepet a nagy távolságba eljutó légszennyezés kialakításában.

A település a fővárostól dél, dél-keleti irányban található. A területen az uralkodó szélirány északi, észak-nyugati, a településre főleg Budapest és a déli agglomeráció felől érkeznek légáramlatok. A fővárosból elszállított port és szennyező anyagokat a légmozgások a településen rakják le. Az ilyen eredetű légszennyezés mértéke nem ismert, immisziós mérésekkel pontosítható, hogy a Budapestről induló levegő szennyezési csóva mennyire veszélyezteti Alsónémedi levegőjét és a lakosok egészségi állapotát.

Alsónémedi településen és környékén a terület nagy része mezőgazdasági művelés alatt áll, talaja egyes területeken közepes, más területeken gyenge minőségű homokos jellegű. A talajművelések során és után, a növény borítottság hiánya esetén, valamint a szélsőséges meteorológiai helyzetek miatt (aszály, olykor viharos szél), jelentős, akár határértéket meghaladó üledő por terhelések okozója lehet. A probléma nemcsak lokális jellegű, az egész térségben előfordul a mezőgazdasági eredetű magas por terhelés. A mezőgazdasági művelésből kivont, parlagon hagyott területek gyomnövényei, és az egyéb területeken helyenként gyakori parlagfű okoznak némi pollenszennyeződést a levegőben, különösen a nyárvégi időszakban. A jelenleg alkalmazott agrotechnikai eljárások miatt a szántók az év nagy részében növénytakaró nélkül vannak, ezért a településen a szél okozta defláció miatt a szálló por mennyisége esetenként jelentősen megemelkedhet a levegőben. A levegőminőség romlását okozza kora tavasszal az avar-, a parlag- és a gyepterületek felégetése. Nyáron alkalmanként a határban történő tarló- és szalmaégetések okoznak levegőszennyezést.

Magyarországon a gépjárművek száma emelkedik akárcsak a világ bármely pontján. A gépjárműpark számának emelkedése miatt is számolni kell a terhelés növekedésével (Magyarországon 1980 óta közel 2,5-szeresére nőtt a személygépkocsi állomány). Hazánkban a motorizáció egyre gyorsuló terjedése számos környezeti kockázat és károsodás forrása. A közlekedésből eredő környezeti problémák:

- szén-dioxid (CO₂) kibocsátás: üvegházhatású gáz,
- kén-dioxid (SO₂), nitrogén-oxidok (NO_x) kibocsátása: savas esőt és egészségkárosodást okozó gázok,
- szén-monoxid (CO): a szervezet oxigén-felvételét gátolja,
- oldott szerves részecskék (C_nH_m) kibocsátása: allergén hatású anyagok,
- a képződő ózon a légutakat károsítja,
- benzapirén kibocsátása: rákkeltő anyag,
- zaj- és rezgésártalom (a közlekedésnek ebben nagy szerepe van),
- a közlekedési hálózatok növekvő területigénye következtében a természeti területek arányának csökkenése,
- szmog kialakulása – főleg nagy városokban,
- szociális kockázatok (balesetek számának növekedése).

Napjainkban a környezetkímélő kerékpáros közlekedési mód feltételei igen kis mértékben adóttak, ezért ma főként azok járnak kerékpárral, akik anyagi helyzetük okán nem engedhetik meg maguknak a rendszeres autóhasználatot. Helyi kerékpárút eddig az 5. számú főút mellett épült a településen, 1,8 km hosszan a temető és a település északi belterületi határa között. Az 5. számú út teljes belterületi szakaszán kerékpársáv létesült, a forgalom elől elzárt felfestett részen.

A kerékpárutak bővítése a „Kertváros” Gyáli Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulás nagyprojektjei között szerepel, a megvalósulás feltétele, hogy külső forrásból anyagi támogatást kapjon. de tervezzük a Penny Market központjáig meghosszabbítani a jelenlegi kerékpárutat, melynek tervei már 2008-ban elkészültek.

A településen belül az 5201-es számú út forgalma is jelentős, a biztonságos kerékpáros közlekedés csak kerékpár út, kerékpársáv építésével, lehatárolásával oldható meg. A 4602-es, 46104-es és a 4617-es számú utak forgalma elmarad a fentebb említettek forgalmától, a kerékpárforgalom és a gépjárműforgalom a jelenlegi állapotokat figyelembe véve nem indokolja az elkülönítést. Ezekon az utakon a közúti kerékpár forgalom nem zavarja a gépjármű forgalmat illetve a gépjármű forgalom nem veszélyezteti a kerékpárral közlekedőket. A településen belüli kerékpár közlekedés támogatandó, kis távolságok esetén a

fajlagos gépjárműköltések megnőnek. A padkák, járdák és útfelületek karbantartásával növelhető lenne a kerékpár forgalom, de sajnos a jelenlegi járdák elsősorban a telkenkénti szintkülönbség váltakozások miatt alkalmatlanok kerékpározásra.

A településen forgalomszámlálás 1990 óta rendszeresen történt. A forgalomszámlálási adatok alapján a közlekedésből származó légszennyezés nagyságának meghatározása a cél. Forgalomszámlálás az 5. számú főút mentén két szelvényben és az 5201. számú összekötő út mentén történt, 1 napos időintervallum alatti forgalom mennyiségét mérte fel. A forgalomszámlálások eredményeit a következő táblázat mutatja:

Forgalom számlálás adatai a 1990-es, 1997-es és a 2002-es és a 2009-es években:

Út száma	Szelvény (km)	Számláló állomás kódja	Számolás éve	Személy gépkocsi	Autóbusz	Tehergép kocsi	Kerékpár	Motor kerékpár
5. főút	19,2-24,2	3408	1990	3539	132	866	34	56
			1997	7635	228	2002	18	41
			2002	7199	194	2179	2	29
			2009	5116	143	2350	4	89
5. főút	24,2-25,8	6409	1990	3606	131	922	35	59
			1997	7590	143	2565	25	19
			2002	8213	214	2552	10	42
			2009	6462	226	2399	7	117
5201	0-7,8	7131	1990	1499	55	291	336	64
			1997	2848	44	1204	84	54
			2002	6713	57	400	311	147
			2009	4846	71	1403	45	57

Az adatok a Magyar Közút Nonprofit Zrt. adatbázisából származnak.

A táblázatból jól látható, hogy az 5. számú főút forgalma meghaladja az 5201. számú út forgalmát. Ennek köszönhető, hogy a motorosok és a kerékpárosok inkább az alacsonyabb rendű utat választják, a főút kétkerekű jármű forgalma igen alacsonynak mondható. 2009-et vizsgálva elmondható, hogy a személygépjármű forgalom csökkent, a tehergépjármű forgalom átlagosan nőtt, az autóbusz mennyisége növekedett (motorizáció), a kerékpár átlagosan csökkent és a motorkerékpár forgalom mennyisége némileg nőtt az elmúlt időszakban. Az 5201. számú úton a motorkerékpár mennyisége csökkenést mutatott. Meg kell jegyeznünk, hogy az M5-ös matricásítása óta jelentősen kedvező irányba változott a helyzet.

A forgalomszámlálás 2009-es adatai alapján emissziós és immissziós értékek meghatározására nyílik lehetőség. Az 5. számú főút értékeit átlagolva és az 5201. számú út 2009-es értékeit vettük figyelembe az emissziós és immissziós számításokhoz.

Út száma	Személy gépkocsi	Autóbusz	Tehergépkocsi
5	5789	185	2375
5201	4846	71	1403

Első lépésben az emissziót számolhatjuk ki. Az emisszió számítás során három kategóriába sorolhatóak a gépjárművek:

- a 3,5 t alatti személygépkocsik,
- a 3,5 t feletti tehergépkocsik,

- az autóbuszok.

Minden gépjármű kategória sebesség függvényében más és más kibocsátási értékekkel rendelkezik, melyet a következő táblázat szemléltet.

Közlekedés fajlagos emisszió értékei (g/km) 2000-es évre, sík terepre:

Jármű típusa	Sebesség (km/h)	Kibocsátás (g/km)			
		CO	NO ₂	SO ₂	Szálló por
Személygépkocsi (<3,5t)	40	5,91	2,06	0,03	0,08
Tehergépkocsi (>3,5t)		6,97	6,69	0,4	1,41
Autóbusz		7,18	7,42	0,45	1,55

Forrás: Közlekedéstudományi Intézet Zrt

* a településen belül az átlagsebességet 40 km/h-nak tekintettük, a településen található közlekedési lámpák miatt

A fenti értékeket megszorozva a település főútjainak hosszával és a forgalomszámlálás értékeivel megkapjuk a település közlekedési emisszió értékeit. A településen az 5. számú útnak 2,56 km hosszú, az 5201. számú útnak 2,34 km hosszú szakasza található, ami összesen 4900 m útszakaszt jelent.

A forgalomszámlálás alapján meghatározott emisszió:

Forgalomszámlálás táblázat függvénye

Jármű típusa	Emisszió (g/nap)			
	CO	NO ₂	SO ₂	Szálló por
Személygépkocsi (<3,5t)	307979	107350	1563	4169
Tehergépkocsi (>3,5t)	129030	123847	7405	26102
Autóbusz	9006	9307	564	1944
Összesen	446015	240504	9532	32215

A 2004 évi immissziós értékeket a következő táblázat szemlélteti:

	24 órás immisszió (µg/m ³)			
	CO	NO ₂	SO ₂	Szálló por
Számított érték	231,10546	38,92895	0,49101	6,80936
4/2011. (I.14.) VM rendelet határértékei	5000	85	125	50

A közlekedési emissziót figyelembe véve a számított értékek a 2004-es évre minden komponens esetén a megengedhető immissziós értékek alatt maradtak, még az éves szintet figyelembe véve is. A NO₂ esetén közelítette meg a számított immissziós érték a rendeleti határértéket, de nem haladta meg az elfogadhatóság határát.

Az ezt követő időszak kibocsátásai napjainkig nagy valószínűséggel csökkenő tendenciát mutatnak, mivel a forgalom egyre jelentősebb része kerül át az M5-ös autópályára.

Jelenleg nincs az egész megyét lefedő mérőhálózat, amely a jellemző szennyezőanyagok vonatkozásában pontos képet adna a megye térségeinek levegőminőségéről és annak változásáról. A mérőhelyek az eddig ismert szennyező forrásokhoz kapcsolódva, azok hatásait vizsgálatára kerültek kijelölésre. Vácon és Százhalombattán történik monitor hálózat keretén belül folyamatos légszennyezettség mérés.

3.2. Felszíni és felszín alatti vizek minősége

A vízgazdálkodás a környezetgazdálkodás meghatározó részterülete. A víz, mint környezeti erőforrás nagyon sokféle módon és alapvetően befolyásolja a társadalom életét és a környezetminőség alakulását. Amellett, hogy az ivóvízbázisok rendkívüli értéket képviselnek, éppen ezeket a vízbázisokat fenyegeti hosszú távon a használt vizek által okozott talajvíz- és mélységi-víz szennyezés. A felszín alatti vizek döntő jelentőségűek életfeltételeink alakulása szempontjából. Kiemelt szerepük van az ivóvízellátásban, valamint a környezet egyéb elemeivel való összefüggésük révén. A felszín alatti vizek minősége kapcsolatuk révén kihatással van a felszíni vizek – így a Duna-Tisza Csatorna és a Duna folyó – vízminőségére is.

Alsónémedi területét a 27/2004 (XII.25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz szempontjából érzékeny vízminőség-védelmi területnek tartja számon, míg a felszíni vizek védelme szempontjából 2. prioritási osztályba tartozik. Érdekesség, hogy a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a Duna-Tisza Csatorna esetén az 1. prioritási osztályú területekre előírt határértékeket határozott meg több tisztított szennyvíz bebocsátó esetén. A szennyezések hatása fokozottan és gyorsan jelentkezik, melyet elősegít még a magas talajvízszint is. A területen a közvetlenül felszín alatt található vizek elszennyeződtek, emberi fogyasztásra alkalmatlanok. A felszínről érkező szennyezés egyre több helyen éri el a mélyebb rétegeket is. A felszíni és felszín alatti vizeinek szennyezettsége (elsősorban nitrát- és foszfát-terhelése) nagyrészt helyi eredetű. Ennek egyik legfőbb oka az, hogy a szennyvíztisztító megépítése előtt a közműolló igen nagy volt, a vezetékes ivóvízellátás sokkal nagyobb körű volt, mint a szennyvízcsatorna-hálózat. A házak gyűjtőaknái, a szennyvízszikkasztó kazetták nem vízzáró módon épültek meg, ezért a talajvíz szennyeződése jelentős mértékű volt. A terhelések a felszíni vizek eutrofizációját okozza. A felszín alatti vízgazdálkodás másik problémáját az öntözéses mezőgazdaság okozza, mely jelentős a településen. A kutak nagy része nem bejelentett, illegálisan üzemeltetett fúrt kút. A kitermelt víz minősége nem biztosított, folyamatos monitoringgal a kitermelt víz mezőgazdasági alkalmassága nem bizonyított, másrésztől nehezzé teszi a felszín alatti vizekkel való gazdálkodást a kutak illegális üzemeltetése.

A településen két felszín alatti víz kitermelő kút található, melyek biztosítják a település ivóvíz szükségletét. Alsónémedi település vízellátását saját 2 db mélyfúrású kút biztosítja. Az 1. számú B-16 kataszteri számú kút 302,5 m mély talpmélységű, csövezése acélcső. Szűrőzése 220-235 méter és 252-256 méter között található. A 2. számú B-17 kataszteri számú kút talpmélysége 200 m, csövezése szinten acélcső. Szűrőzése 168-182 méter között található. 2008-ban került üzembe helyezésre egy harmadik vízműkút is Alsónémediben.

Adatai nem ismertek.

Mindhárom kút vizét a Víz- és Szennyvízminőség Ellenőrző Kkt. Laboratóriuma vizsgálja, minőségét a mért eredmények alapján nem kifogásolta. A kutakat a DAKÖV Kft. üzemelteti.

A 2003. VII. hónapban az egyes kutakban kitermelt vízmennyiség 285 m³/d, és 365 m³/d, összesen 650 m³/d. Az augusztusi havi csúcspotyasztás eléri a 780 m³/d értéket. A napi csúcspotyasztás eléri a 1100 -1200 m³/d értéket.

A vízmű-kutakból töltik fel a 200 m³-es magas tározót, mely a hálózati nyomást biztosítja.

A vízhálózat a településen minden utcában kiépült, hossza 27,3 km. A hálózat körvezetékes rendszerű, KM PVC anyagú. A fővezetékek átmérője NÁ 200, ill. NÁ 150 mm, az elosztóhálózat NÁ 100 mm-es. Az ivóvízvezeték hálózat átlag -1,6 - 1,7 m mélységben került kiépítésre.

A település vízműve 2011-ban 2089 lakóingatlan és 45-50 közület vízfogyasztását biztosítja.

A település részére elkészült a 2 db 100 m³-es vasbeton térszíni tározó medence.

A térszíni tározó medencékbe keverik a különböző mélységből érkező és változó vas- és mangántartalmú vizeket. A vizek keverésével, ill. levegőztetésével a vastartalom megengedett érték alá szorítható.

A medencék üzemeltetése során mindkét medencében 50-50 m³ víz tűzoltás céljára van biztosítva.

Zárt csapadékvíz csatorna csak az 5-ös út egy kis szakaszán található, a település központi részén, a település többi részén nyitott csatornák találhatók. A belterületi vízvezetés gondjai leginkább amiatt adódnak, hogy az áttereszek eltömődtek, vagy esetleg megszüntették őket, nem eresztik át a vizeket, és emiatt kisebb-nagyobb problémák jelentkeznek egy-egy esőzés után. A csapadékvíz elvezetés szabályozására elkészült a terv, amelynek végrehajtása folyamatos az utak burkolásával párhuzamos ütemben történik.

A település külterülete kiterjedt vízlevezető csatornahálózattal rendelkezik, mely jelentősebb elemei, a Duna-Tisza-csatorna, a Szittyó-csatorna, a Harmincas-csatorna. A vízfolyások befogadója a Ráckevei-Soroksári-Duna. A belterület Ny-i szélén található a horgásztó.

A település területén folyóvíz nem található. A Duna távolsága mintegy 10 km. Árvízveszélyt a magasabb tengerszint feletti magasság és a folyótól való távolság miatt nem jelent.

A település külterületének bizonyos részein előfordul időszakos vízborítás. A belterületen néha előforduló probléma a vizek lassú lefolyása. A terület nem tartozik a belvizes kategóriába, a vízállásos időszak maximum évi 1-2 hétig tart. Ez részben visszavezethető arra, hogy a csatornarendszer nem teljesen kiépített, egy egységes levezető rendszer kiépítésére volna szükség mind a belterületen, mind a külterületen. A csatornarendszer kialakításával párhuzamosan megvalósítható a mezőgazdasági úthálózat, a táblásítás és a biotóp hálózat kialakítása a NAKP szerint.

A Duna-Tisza Csatorna jellemzése:

A Duna-Tisza Csatorna zsiliprendszeren keresztül a Ráckevei Soroksári Dunából (RSD) ered. Az öntözővíz szállítására és árvíz védelmi célokra kialakított csatorna vízszállítása minimális, egyes szakaszokon pangó vizek alakulhatnak ki. A DTCS vízminőségét az RSD tápvíz minősége alapvetően meghatározza, amely a budapesti szennyvizek hatására meglehetősen rossz. Az árvízvédelmet szolgáló létesítmények kiépítettsége megfelelő a Duna-Tisza Csatorna mellett. A DTCS vízminőségét az EDICON Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft. által készített tanulmány alapján jellemezzük. A vízminőséggel elvégzett mérések eredményei alapján megállapítható, hogy a DTCS bizonyos részein gyakran mutatkozik jelentős vízminőség romlás az oxigén háztartás paramétereiben. Ez gyakran oly mértékű, hogy a vízi ökoszisztéma létét veszélyezteti. A kedvezőtlen állapothoz az Alsónémedi-i szennyvíztisztító telep nem, vagy nagyon kis mértékben járul hozzá. A vízminőség romlás előidézésében, más

nem ismert eredetű külső vagy belső szennyező források játszhatnak szerepet. Nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy a szerves növényi maradékokkal vegyült, feliszapolódott bomló mederfenék oxigén elvonó hatása fontos tényező a kedvezőtlen folyamatban. Kritikus helyzetekben az alacsony oxigén szint akár halpusztuláshoz is vezethet. Az Alsónémedi-i szennyvíztisztító telep, számítások szerint mintegy 0,08 mg/l többlet oxigén hiányért felelős. A DTCS állapota miatt, elviekben nem terhelhető tisztított szennyvízzel, azonban más befogadó nem áll rendelkezésre. Ezért mind a DTCS, mind a szennyvíztelep üzemeltetése szigorú előírások mellett lehetséges. A befogadóban kerülni kell a pangó vizeket, a szennyező forrásokat fel kell tární, időszakos levegőztetéssel növelni kell az oxigén tartalmat és az aljzat kotrását a túlságosan iszapos részeket meg kell oldani. A környező szennyvíztisztító telepeken a kibocsátott szennyvíz minőségi paramétereit javítani kell, a befogadót érő szennyező hatás ezzel csökkenthető.

Rendszeres mintavétel 5 ponton van a DTCS-n, a Dunaharaszti túságnál a 2,62 fkm-nél, a Dunaharaszti 51-es útnál a 4,4 fkm-nél, Alsónémedin a 9,9 fkm-nél, Alsónémedin a 12,3 fkm-nél és a Bugyi közúti hídnál a 14,9 fkm-nél található.

A DTCS a tűrhető vízminősítési kategóriába sorolandó.

Alsónémedi területének bejárása során megállapítható, hogy néhány helyen fennállhat a pontszerű talajvíz szennyezés lehetősége. Ide tartozik a temető, a volt döngkút, a benzinkút, a volt Mezőgazdasági Szövetkezet gépállomása, a sertésstelep illetve a tehenészet területei. A 219/2004. (VII.21.) Kormány rendelet szerinti tényfeltárásról és esetleges kármentesítésről a mindenkori tulajdonos kötelese rendelkezni.

3.3. A talaj állapota

A föld felszíni (talaj stb.) és felszín alatti rétegei (kőzetek, ásványok) közül jelentőségénél fogva kiemelten a talajjal és annak állapotával foglalkozunk. A talaj öntisztító, átmeneti tározó (pufferoló) képességével jelentősen hozzájárul a környezetet érő terhelés csökkentéséhez, így a felszín alatti vizek védelméhez. A térséget a Duna-Tisza közti homokhátságba benyúló humuszos öntéstalaj összetétel jellemzi. A település környékén észak-dél irányú homokvonulatokat és köztük húzódnó mélyebb, vizenyősebb területeket találhatunk. A mély fekvésű területek az ún. turjánosok, nagy részük védett vagy védelemre szoruló terület. Termékenysége gyenge és közepes minőség között változik.

A település mezőgazdasági területei két, egymástól viszonylag eltérő talajminőségű területre oszthatók. Ezek a következők:

- a belterületől ÉK-re, Gyál irányába eső területek,
- a belterületől Ny-i és D-i, Dunaharaszti, Bugyi és Ócsa irányába eső területek.

A belterületől ÉK-re fekvő területekre a közepes heterogenitású, gyenge minőségű és termékenységű (50-100 t/ha szervesanyag készlettel rendelkező) homok talajok a jellemzők. A kémhatás felszíntől lúgos, kedvező mésztartalmú. A talajhibák közül a legjelentősebb a defláció. A belterületől Ny-i és D-i, Dunaharaszti, Bugyi és Ócsa irányába eső területekre a nagy heterogenitású, közepes termékenységű (150-200 t/ha szervesanyag készlettel rendelkező) homok, homokos vályog talajok a jellemzők. A kémhatás lúgos, a felszíntől kezdve magas, 10% feletti mésztartalommal. A talajhibák közül a legjelentősebbek a magas talajvíz vagy belvíz, valamint a lápos területek, de ezen kívül előfordul még a helyenkénti 25% feletti mészfelhalmozódás.

A település mezőgazdasági területeiről környezetvédelmi, talajvédelmi szempontból általánosságban elmondható, hogy míg a belterületől ÉK-re közepes heterogenitású, gyenge minőségű és termékenységű homok talajok találhatók, addig a belterületől Ny-i és D-i

irányba, a közigazgatási terület nagyobbik részén a talajok az előzőeknél jobb minőségűek, azonban ezeken a területeken magasabb vízállás esetén néhol belvíz jelentkezhethet. Több helyen igen nagy a területek heterogenitása, ami elsősorban a sík, illetve buckás jellegből fakad, ezért a talajhasznosítás során – a területi adottságok figyelembe vételével - a talajvédelemre fokozott figyelmet kell fordítani.

Az emberi tevékenységek elsősorban a természetes talajdegradációs folyamatokat erősítik azáltal, hogy általában nem a természetes adottságoknak megfelelő művelési ágakat és módszereket alkalmaznak a mezőgazdaságban. A legjelentősebb problémák a defláció és a savasodás. Ezek megakadályozására javasolt a mezőgazdasági területek növényborításának növelése, a tarlómaradványok helyben történő felhasználása és másodvetések alkalmazása. A műtrágya és egyéb kemikáliák használata során figyelembe kell venni azok környezetromboló hatásait.

A terület bejárása során ugyancsak megállapítható, hogy néhány helyen fennállhat a pontszerű talajszennyezés lehetősége. Idetartozik a temető, a volt döngkút, a benzinkút, a volt Tsz gépállomása, a sertéstelep és a tehenészet területei. A 219/2004. (VII.21.) Kormány rendelet szerinti tényfeltárásról és esetleges kármentesítésről a mindenkori tulajdonos köteles rendelkezni.

3.4. A természet és a táj állapota

Alsónémedi jelentős természeti kincseinek értékelését és helyét csak regionális összefüggésben szabad megadni. A turjánvidéken lévő nagy diverzitású, egyedi élettereknek hazánk élővilágának és biodiverzitásának megőrzésében fontos szerepük van. Ezeknek az ökológiai rendszereknek megóvása kiemelt feladat nemcsak a jó környezetminőség hosszú távú fenntartása érdekében, hanem azért is, mert a településfejlesztés egyik célja a falusi és ökoturizmus fejlesztése, melynek Alsónémedi életében, társadalmi-gazdasági felemelkedésében fontos szerepe lehet a jövőben.

A település környékén a táji értékek jelentős sérelmet szenvedtek, miközben nagyüzemi mezőgazdasági gazdálkodásra alkalmassá tettek egyes területeket. A hagyományos rét- és erdőgazdálkodás ugyan rontott a természetes állapotokon, de azokat nem tette tönkre, sőt bizonyos természeti értékek fennmaradásához is vezetett. A később kialakult intenzív gazdálkodás bontotta meg igazán a természetes folyamatok egyfajta, az ember és a természetes rendszerek közötti harmonikus állapotát. A táj teljesítőképessége, terhelhetősége és önszabályozó-képessége romlott.

Alsónémedin a táji értékeket veszélyeztető tényezők a következők:

- építkezések, beruházások, és egyéb területhasználatok esetében a tájba illesztés szempontjának figyelmen kívül hagyása,
- a nagyüzemi mező- és erdőgazdálkodás uniformizáló hatása, monokultúrák kialakítása,
- adventív, invazív fajok terjedése,
- a tájgondozás hiánya.

3.5. Természetvédelmi területek

A megyében 47647 hektárt nemzeti parkként, 27810 hektárt tájvédelmi körzetként, 1019 hektárt természetvédelmi területként tartottak nyilván 2004-ben, a védett területek nagyságát illetően Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun és Borsod-Abaúj-Zemplén előzte csak meg Pest megyét. A külterületeket gazdag flóra és fauna jellemzi. Természetvédelmi terület is található a településen. Természeti ritkaságok gazdagítják a természetvédelmi területet. Itt találhatóak a

Duna-Tisza közti turján-területek legjelentősebbjei. Az észak-dél irányú homokvonalatok közötti mélyebben fekvő területeken alakultak ki a turjánosok. Jellemzőjük, hogy a vizük talajvíz eredetű, melynek mennyisége jelentősen csökkent az elmúlt időszakban. Ez veszélyezteti és csökkenti a turjános területeket. Valószínűleg kedvezőtlenül befolyásolja a klímaváltozás a talajvíz készletet, azonban a valódi oka a turjános területek eltűnésének a túlzott talajvíz felhasználás. Jellemző a területre a mozaikosság, elszórtan helyezkednek el a turján foltok. Bolygatás esetén az év vizes időszakában visszatér a területre a víz, tehát mezőgazdasági felhasználásra a területek alkalmatlanok, a terület csak természetes turjánosként használható fel. Rengeteg természeti értéket rejtnek a turjánosok, amely védettségük létjogosultságát alátámasztja. Ezek a sokszínűség és a védett fajok eszmei értékének nagysága.

A településen található természetvédelmi terület, az alsónémedi-i Turjánvidék. Két turjánfolt a Duna-Tisza-csatornával szinte párhuzamosan helyezkedik el, egy pedig Alsónémeditől északkeletre található. Az alsónémedi turjánvidék több növényritkaságot is őriz. Tavasszal itt virít a hússzínű ujjaskosbor, a láprétek őszi díszje pedig a mélykék virágú encián. Ornitológiai szempontból is fontos a terület. Az Ócsai Tájvédelmi Körzetben fészkelő gémfélék és ragadozó madárfajok, valamint a települések fehér gólyái itt keresik táplálékukat. A turjános terület az Alföld ősi láperdeinek maradványa. A számtalan különleges növény közül megtalálható itt a szarvasbangó, Dabas címernövénye.

Lombkorona szintjét az éger és a kőris alkotja, de ma már sok telepített nyárfást is találunk. A gyepszintben a kosbor- és bangóféléket több faj is képviseli, így az agárkosbor, a sömörös bíborkosbor, a vitézkosbor és a mocsári kosbor. A bangófélékből a pókbangó és a szarvasbangó található meg itt. Az egykori lápnak sajátos állatvilága volt, amelyből néhány ritka faj napjainkban is megtalálható. Például a Metelka Ferenc dabasi gyógyszerész által 1859-ben felfedezett, és róla elnevezett, Metelka medvelepke.

Az önkormányzat és a dabasi Földhivatal adatai alapján a következő helyrajzi számú területeken található természetvédelmi terület:

- 0202/12-82,
- 0204/49-63,
- 0207/1-24,
- 0209/1-18,
- 0213/1,
- 0213/7-8,
- 0355/4-135,
- 0356,
- 0361,
- 0375/1-44.

Védett területek is találhatóak a településen:

- 0240/15-16,
- 0240/18-20,
- 0261/20-85,
- 0263/79-86,
- 0312/14-17.

Tájsebek:

A településen több tájseb is található. Kiemelendő az illegális hulladéklerakók okozta tájrombolás. A közterületeket már évek óta évente egyszer mind a külterületeken, mind a belterületeken megtisztítják a hulladékoktól. Sok helyen találtak illegális lerakókat a település területén, a hulladék mennyisége helyenként változó volt.

A területen található működő, illetve felhagyott homok- és kavicsbánya is. Nem mindegyiknél történt tervszerű rekultiváció. A meddőhalmok a területen maradtak, felszínrendezés nem volt, a vegetáció természetesen nötte be a területet. A belterület melletti horgásztó közvetlen környezete rendezett, füves, a terület horgászatra alkalmas.

3.6. A települési és az épített környezet állapota

„A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, amelynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése. Az épített környezet a környezet tudatos, építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja.” (Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv.)

Az elmúlt évtizedekben bekövetkezett életforma váltás és a felülről meghatározott településfejlesztési elvek és szabályozás nyomot hagytak a települések szerkezetén, arculatán. A falvakban az építési telkek méretének csökkentésével lehetetlenné vált a paraszti életformához tartozó háztáji mezőgazdasági termelés. Felbomlott a községek hagyományos társadalmi szerkezete is. Az iparosítási konjunktúra vége és a termelészövetkezetek megszűnése után a munkahelyüket elvesztő emberek nem tudtak visszatérni a hagyományos családi gazdaságokba, ezért sokan kényszervállalkozásokba kezdtek.

A település megítélését, a lakosok hangulatát döntő mértékben befolyásolja a közterületek, parkok állapota, a köztisztaság helyzete. A közterületek, középületek állagromlása működési zavarokkal és kedvezőtlen esztétikai megjelenéssel jár, de ebben a pénzügyi források elégtelensége mellett jelentős szerepet játszanak a kialakult emberi magatartásformák, a viselkedéskultúra jellemzői.

A biológiailag aktív (zöld-) felületek a települési klímát kedvezően befolyásolják. A zöldfelületeknek jelentős használati értéke is van (pihenést, kikapcsolódást nyújtó területek). A településklíma a zöldfelületeknek köszönhetően kedvezőnek mondható. A zöldterületek fejlesztése, megóvása a településkép és a helyi lakosok életminőségének szempontjából fontos feladat. A település zöldterületi szempontból gyengén ellátott. Közparki funkciókat az alábbi területek látnak el. A település belterületén az 5-ös számú út mentén két helyen találunk parkot, parkosított területet:

- Szabadság tér (Hrsz.: 1712),
- Dózsa Gy. tér (Hrsz.: 1714/1 és 1714/3).

Egyéb zöldterületek a temetők és a sportpálya területei. A jelenleg már nem működő belterületi temetők (katolikus, református) területnagysága 22578 m², és 28721 m², összesen 51299 m². A külterületi köztemető bővítése a közelmúltban megtörtént. A sportpálya a belterület D-i részén a Halászi Károly utca mentén kedvező helyen található. Kialakítása, elhelyezkedése megfelelő, megközelíthetősége problémamentes.

Épületek, műemlékek gondozása terén megvalósult a műemlék jellegű református templom 400 éves évfordulóra történő felújítása. Alsónémediben egy műemlék található, a katolikus templom, mely az elmúlt években került külső-belső felújításra. A köztéri emlékművek állapota megfelelő.

A parkok rendszeres gondozása működik, sőt 2006-ban 5 park (Szabadság tér Hrsz.: 1712, Dózsa Gy. tér Hrsz.: 1714/1 és 1714/3, Május 1. tér 22 hrsz, Szent István tér 179 hrsz, Nagyödör 599 hrsz) AVOP pályázat keretében felújításra került. 2008-ban a

településközpontba, 2009-ben pedig az Akácfa, a Nyárfa és az Arany János utcákba fasorokat terveztünk.

Az árokszélek, útmellék rendszeres gondozása működik, a parkgondozók és külső vállalkozások révén.

Településközpont esztétikai és funkcionális fenntartása, fejlesztése tervként szerepel a 2007-2013-as kistérségi nagyprojektekben. 2009-ben tervek készültek a településközpont fejlesztésére. Ugyanebben az évben pályázatot nyújtottunk be a templom körüli tér díszburkolására, sportpálya felújítására, játszótér létesítésére és térfelügyeleti rendszer kiépítésére.

Árkok gondozása, újabbak kialakítása, a csapadékvíz elvezető rendszer teljes kialakítása nem megoldott, folyamatos határidejű feladat.

Ezek a területek mind önkormányzati tulajdonú közterületek.

Az országos jelentőségű egyedileg védett műemlék a Római katolikus templom épülete a Fő úton. Hrsz.:1901-on található. Helyi védettségre javasolt műemlék több is található a településen. A települési múltra jellemző karakteres régi épületekből nem túl sok maradt fenn. A megmaradók közül is sok a romos, gondozatlan, vagy sok esett áldozatul az esztétikai érzéket és szakértelmet nélkülöző bővítéseknek, átalakításoknak. A mindenkor anyagi lehetőségek függvényében a védelem módjának meghatározása is megtörtént. Helyi védettség ű ingatlan:

- a Református templom Templom u. 1849 hrsz,
- a római katolikus Temetőkápolna és kálvária 913 hrsz,
- a Fő u. 94 lakóház 1779 hrsz,
- és a Fő u. 111 lakóház 1629 hrsz.

A köztéri emlékművek állapota megfelelő, nincsenek elhanyagolva. A lakossági kérdőívek alapján megállapítható, hogy a lakosság elégedett ezen ingatlanok állapotával.

3.7. Zaj- és rezgésvédelmi helyzet

Alsónémedi településen a nem mezőgazdasági tevékenységek számára külön meghatároztak mind az északi, mind a déli irányba vállalkozói területeket. A település belterületén jelentősebb, nagy létszámot foglalkoztató ipari üzemek nem találhatóak, nagy zaj- és rezgéshatással bíró tevékenység nincs. A településen folyó kisipari tevékenység nem okoz zaj és rezgés szempontjából problémát. A településen a zajterhelés legjelentősebb forrása a közlekedés. A településen az 5. számú és az 5201. számú utak tranzitforgalma igen magas. Lakossági panaszok alapján, az utakkal szomszédos területeken kifejezetten nagy a zaj- és rezgésterhelés, ezt eddig erre vonatkozó mérések hiányában számszerűsített adatokkal nem sikerült alátámasztani. Az M5 autópályán a matricás rendszer bevezetése óta a tranzitforgalom drasztikusan csökkent a településen, ezzel lecsökkentve a főutak melletti házak zaj- és rezgésterhelését.

3.8. A hulladékkezelés

Az életszínvonal emelkedésével, a fogyasztói típusú társadalom térnyerésével fokozatosan nő a szilárd és folyékony hulladékok mennyisége. Ezért mind országos, mind regionális, mind pedig önkormányzati szinten is meg kell oldani a hulladékgyűjtést és -kezelést, valamint komoly lépéseket kell tenni a hulladékok csökkentése irányában. A kommunális szilárd

hulladékok kezelése a települési önkormányzatok feladatkörébe tartozik. A településen a települési szilárd hulladék ártalmatlanításának alkalmazott módja a deponálás. Nagy problémát jelent az illegális hulladék lerakók felszámolása. A település környékén jelentős számú helyen találtak illegális lerakásokat. A település minden évben önkormányzati, lakossági és pályázati források segítségével próbálja felszámolni ezeket. A hulladékkezelés javításával és környezeti neveléssel megelőzhetőek a határban történő illegális hulladék lerakások.

A tervezési területen a hulladékkezelés a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik. A tervezési területen a hulladékgazdálkodással kapcsolatos hatósági feladatokat az önkormányzat jegyzője és az illetékes környezetvédelmi felügyelő látja el az érintett szakhatóságok bevonásával. A veszélyes hulladékok gyűjtése, szállítása és kezelése a 98/2001. (VI.15.) Kormányrendelet előírásainak megfelelően történik. A települési szilárd és települési folyékony hulladékok gyűjtése, szállítása, kezelése és ártalmatlanítása vagy hasznosítása a 213/2001 (XI.14.) Kormányrendelet szerint történik.

A hulladékok, közöttük a települési szilárd és folyékony hulladékok jelentik a környezet számára az egyik legjelentősebb terhelést. A kommunális hulladék szervezett elszállítását a Kovács Dust Mann Köztisztasági Kft. végzi. A hulladék elszállítása tömörítőszemétszállító teherautóval történik, heti egy alkalommal. A tervezési területen keletkező települési szilárd hulladék begyűjtési aránya közel 100 %. A települési szilárd hulladék teljes mennyiségben az A.S.A. Magyarország Kft. Gyál 044/2 Hrsz-ú területén lévő hulladéklerakóba kerül. Az A.S.A. Magyarország Kft. gyáli hulladéklerakója a tervek szerint 2039-ig fogadhat települési szilárd hulladékot. A lerakó üzemeltet egy bálázógépet, a papír és műanyag hulladék tömörítésére, bálázására. Tervezés alatt áll egy komposztáló műtárgy kialakítása, amely főleg szennyvíziszap fogadására, kezelésére szolgálna a mezőgazdasági területre történő kihelyezés előtt. A lerakóhoz most épült válogatómű, ahol az üveg, a fém, a papír és a műanyag hulladékot különítik el. A válogatóműbe a hulladékgyűjtő szigetéről fogadnak csak hulladékot. A tervezési terület közelségéből adódóan Alsónémedi település, szerződés szerint a gyáli rendszerhez csatlakozott. A lerakó és a válogatómű kapacitása oly mértékű, hogy az Alsónémedi településen felállított 8 hulladékgyűjtő sziget a település hulladékát fogadni és kezelni képes. A régiós terv szerint 2009. évig a régióban hulladékgyűjtő udvarok, a településeken hulladékgyűjtő szigetek kialakítása szükséges. A regionális rendszerekhez illeszkedően hulladékválogató, komposztáló létesítményeket kell kialakítani a régióban. A településen jelenleg is működik két komposztáló telep, továbbiak kialakítása csak a szerves hulladék szelektív gyűjtése után megjelenő kapacitás igény növekedés után szükséges. A régiós terv szerint átrakóállomások létesítése szükséges a régióban, a gyáli lerakó közelsége miatt a településen átrakó állomás nem szükséges. 2008. végéig ártalmatlanítási (lerakási), hasznosítási (égetési) kapacitás kiépítése (bővítése) szükséges a régióban. A gyáli lerakó kapacitása jelenleg megfelelő a környező települések hulladékát az elkövetkező 35 évben fogadni képes, lerakó kapacitás növelés nem szükséges a településen.

Pannónia-Z Kft szelektív hulladék gyűjtő vállalkozó (Hernád) próbabegyűjtéseket végez. Kihelyezett zsákokban gyűjti a lakossági hulladékot. A települési szilárd hulladék elenyészően kis részét gyűjtötték eddig is szelektíven. A papír szelektív gyűjtése 2003-ban kezdődött. Célunk a jövőben a szelektív hulladék gyűjtési infrastruktúra fejlesztése, a külön frakcióként szereplő szelektíven gyűjtött fém, műanyag, papír és szerves hulladék arányának növelése. A nem szelektíven gyűjtött hulladék hasznosítására nincs lehetőség, így a szelektív gyűjtéssel a hasznosítási arány növelése érhető el.

A tervezési területen egy nyilvántartott települési szilárd hulladék begyűjtő van. A tervezési terület két körzetre bontható, a hét első két napján történik a két körzetben a hulladék begyűjtése és elszállítása. A lakossági szelektív hulladék gyűjtésére jelenleg nincs működő hulladékudvar. A települési szilárd hulladék szelektív gyűjtésének bevezetése kiemelt

fontossággal bírt a település hulladékgazdálkodásának tervezésekor. A szelektív hulladékgyűjtés megvalósításának feltétele a gazdaságosság. A hulladék feldolgozó háttérpar számára megfelelő mennyiségben és minőségben kell rendelkezésre állnia a szelektíven gyűjtött hulladéknak. Alsónémedi településen keletkező hulladék nem elegendő önállóan egy ilyen rendszer fenntartására, ezért kistérségi szintű rendszer megvalósítása esetén hozhatunk létre hosszútávon működő szelektív gyűjtő hálózatot. A környező településekkel közösen történő fellépés a záloga a szelektív hulladékgyűjtés gazdaságos helyi továbbfejlesztésének. Szervezett lomtalanítás évente kétszer van, egy a tavaszi és egy az őszi időszakban. Az elektromos hulladékokat a veszélyes hulladék begyűjtője szállítja el.

A veszélyes hulladékok külön gyűjtése megoldott. Szárazelem elhelyező hely található a településen 3 helyen, az iskolában, óvodában, polgármesteri hivatalban. Elszállításáról a Netta Kft. gondoskodik. A településen jelentős veszélyes-hulladék képződés nincs.

A település lakossága, néhol házilag komposztálja a szerves hulladékot, a mezőgazdasági termelés során keletkező szerves anyagot. A településen található olyan háztartás is, mely a hulladékot égeti, ezzel szennyezve a környezetet. A településen 2004-ben kezdte meg működését a szerves hulladék komposztáló telep a Bálint és Orbán Kft. üzemeltetésében, amely komposztálható szerves hulladékot fogad. A nem komposztálható részt külön válogatják és hulladéklerakóba szállítják, a többi komposztálásra kerül.

A településen az építési és bontási törmelékek lerakására alkalmas inert hulladék lerakó volt a 081/34 és 081/91 Hrsz-ú területeken. A település sirt-telepe a környező településekről is (Dunaharasztaból és Budapest déli részéről) fogadott inert, bontási hulladékokat. A telepet a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2004. december 15-én bezáratta. A lerakó rekultivációját meg kell oldani.

A KDV KTVF határozata alapján a külső vállalkozó által készített rekultivációs tervet nem fogadta. Az Önkormányzat rekultivációs tervét a Felügyelőség elfogadta és az Önkormányzat pályázatot írt ki a rekultivációra.

Ingatlanonként 1 tonna inert hulladékot díjmentesen, az ezt meghaladó inert hulladék elhelyezésért fizetni kell.

A településen működő gumis vállalkozások a gumi hulladékot jogszabály szerint kezelik, kezelteik (ócsai C.S.O. Kft.). Veszélyes hulladékok szállítása jogszabály szerint történik, az orvosi hulladékok (Glória Gyógyszertár), a szárazelemek, az olajos iszap, a fáradt olaj, az olajos rongy, az olajszűrő, az üres olajos flakon és az állati eredetű hulladékok összes mennyisége kiszállításra kerül a területről, kezelésük nem a településen történik. Állati eredetű hulladék két helyről kerül kiszállításra Tökölre az ATEV Rt. által, a Mezőgazdasági Szövetkezet tehenészetéből és a volt vásártér melletti döggkonténerből.

A tervezési területen 5 helyen történik egészségügyi hulladék szelektív gyűjtése, a Stercor Kft. által biztosított egyszer használatos, zárt műanyag edényzetben. Szállítása zárt kocsiszekrényű gépjárművel történik.

Növényvédő-szerek és csomagolóeszközök:

A kis csomagolású növény védőszeres göngyöleg kimosva kommunális hulladékként gyűjthető. A termelők az előírás szerűen kimosott göngyöleget nem gyűjtik szelektíven.

Használt olaj és zsír:

A háztartásoknál és az általános iskolában keletkező elhasznált olaj és zsír begyűjtéséről a Biofilter Kft. gondoskodik. A településen a tárgyi időszakban négy étterem működik. A

Csermák étteremben, a Camping étteremben, a Betyár étteremben és a Gádor étteremben keletkező használt olaj begyűjtéséről és elszállításáról az olaj forgalmazója gondoskodik.

A veszélyes hulladékok begyűjtése, szállítása és kezelése régiós szintű feladat. A település célja, hogy a keletkező veszélyes hulladékokra megfelelő begyűjtő és kezelő, hasznosító kapacitást találjon. A kapacitásbővítés érdekében a régióban a következő célok megvalósítása szükséges:

- tervezett veszélyes hulladék lerakó bővítés 100 000 m³, 2 db létesítményben;
- biológiai kezelő kapacitások létesítése olajtartalmú iszapok és talaj ártalmatlanítására 90 000 t/év, 7 db létesítményben;
- hulladékégető kapacitások bővítése veszélyes hulladékokra, illetve együttégetésre 100 000 t/év 3 db létesítményben;
- lejárt szavatosságú gyógyszerek begyűjtése a kiemelt forgalmú fővárosi gyógyszertárakban, kórházakban, rendelőintézetekben, illetve minden települési gyógyszertárban;
- a meglévő veszélyes hulladék kezelő létesítményekbe korszerű hulladékkezelési technológiák bevezetésével veszélyes hulladékok alapanyagként vagy terméként történő hasznosítása (pl. oldószer regenerálás, irodatechnikai hulladékok hasznosítása, szennyezett göngyölegek tisztítása és hasznosítása).

Hulladékolajok: A lakossági fogyasztásban keletkező fáradtolaj-begyűjtő hálózat jelenleg is működik, a Soroksáron lévő MOL kút fogad 20 l/alkalom mennyiségig fáradt olajat.

Lakossági fogyasztásban keletkező veszélyes hulladékok (elemek, akkumulátorok, veszélyes anyagokkal szennyezett göngyölegek, festékmaradványok stb.) gyűjtésére is alkalmas hulladékudvarok létesítése célunk a településen. Akkumulátorok, elemek forgalmazási helyein a visszavétel, begyűjtés biztosítása már elkezdődött, szárazelem gyűjtőláda három helyen található a településen.

Elektronikai hulladékok: Az elektronikai hulladékok keletkezési mennyisége a jövőben rohamosan növekedni fog a számítástechnikai és hírközlési berendezések gyorsabb amortizációja miatt. Begyűjtői hálózat kialakítása az ALKO Kft.-vel megvalósult.

3.9. Szennyvíztelep és csatornarendszer

Az Alsónémedi nagyközség szennyvízelvezetési és a szennyvíztisztítási rendszere kiépítésére az 1990-es évek végén került sor. Alsónémedi nagyközség elválasztott rendszerű szennyvízelvezetésére és szennyvíztisztítására a Közép-Duna-Völgyi Vízügyi Igazgatóság H.21.659-4/1996 számú határozatában adta ki a vízjogi létesítési engedélyt. A szennyvíz elvezetését 32 289 m DN 150 – DN 300 átmérőjű KGPVC anyagú gravitációs csatornahálózattal tervezték, és 8 080 m DN 32 – DN 160 átmérőjű KPE anyagú nyomás alatti csatornával, amelyen 402 db FIMID típusú szivattyús beemelő aknát irányoztak elő a végátemelőig. A végátemelőben 1+1 db SARLIN S1 típusú (Q=22 l/s, H=13 m) szivattyút terveztek. Az átemelőből a szennyvíztisztító telepre, 2 769 m hosszon, DN 200 KM PVC (SZ-1 jelű) nyomócsövet irányoztak elő. Az Alsónémedi Önkormányzata megbízásából a Kultúrmérnöki Kft 1997. XI.11. a fenti vízjogi létesítési engedély módosítását kérte és kapta meg a Közép-Duna-Völgyi Vízügyi Igazgatóság H.32.509-2/1998 számú határozatában.

Az utóbb tervezett szennyvízelvezetés a gravitációs és nyomás alatti helyett, vákuumos rendszerű volt, összesen 26 750 m DN 90 – DN 200 átmérőjű KPE gyűjtő csatornával, két db vákuumgépházzal, L=10 m és L=1410 m DN 160 KPE nyomóvezetékekkel bekötve a végátemelőbe. A tisztán vákuumos csatornázási rendszer közismert hátránya a valamivel

költségesebb üzemeltetés és hazai éghajlati viszonyok között – a téli időszakban – az elvezetett szennyvíz hőmérsékletének csökkenése, mely hatással van a szennyvíztisztítás biokémiai folyamataira.

A szennyvíztisztító telep a szennyvíz tisztítását SBR rendszerű BIOGEST technológiával végzi, mely magába foglalja az eleveniszapos szervesanyag eltávolítást, nitrifikációt, denitrifikációt, valamint a vegyszeres foszfor eltávolítást. A rendszerből elvett iszapot erre elkülönített műtárgyban tárolják.

A szennyvíztisztító telep az Önkormányzat tulajdonában lévő (Hrsz.: 0312) területen épült meg az 1998.-1999. években az ERFOREX Rt. fővállalkozásában. A szennyvíztisztító telep műtárgyai, berendezései a következők:

- rács, rácsszemét-prés és motoros tolózárakna,
- BIOGEST ikerelrendezésű műtárgy,
- iszaptároló medence,
- puffertároló földmedence,
- vegyszeres kezelés (vas-szulfát, HYPO) berendezései,
- szippantott szennyvízfogadó műtárgy,
- tisztított szennyvíz-elvezetés kezelő épület.

A szennyvíztisztító telep névleges kapacitása 600 m³/d. A lakos egyenértékre (LEE) nincs megadva névleges kapacitás. A telepre érkező szennyvíz szennyezőanyag koncentrációk felvett, tervezett minimális értékeit és a Duna-Tisza Csatornára előírt paramétereket a következő táblázat szemlélteti:

	Béérkező szennyvíz	DTCS-re előírt paraméterek
BOI (mg/l)	380	
KOI (mg/l)	1150	50
Ammónium (mg/l)	88	2
Orto-foszfát (mg/l)	22	1,8
Nitrát (mg/l)	-	40
Oldott O ₂ (mg/l)	-	3
pH	-	6,5-8,5

A szennyvíztisztító telepre nyomócsövön érkezik a szennyvíz a rácsszűrő (5 mm) és rácsszemétprés garatjába, ahonnan - a rácsszűrőn átjutva - gravitációsan folyik vízkormányzással az egyik, vagy a másik biológiai tisztítást nyújtó medencébe.

A szakaszos üzemű biológiai tisztítást végző két medence végzi, innen az iszap a rendszerbe visszatáplálásra vagy az iszaptároló medencére kerül.

A szennyvíztisztító telep próbaüzemének első szakasza 1999 tavaszától 2001 nyárelejéig tartott. Ezen idő alatt mért paraméterek átlagai nem érték el a tervezett KOI (1 150 mg/l), BOI₅ (380 mg/l), NH₄-N (88 mg/l) és összes foszfor (22 mg/l) minimális értékeit. A próbaüzem alatt a telepre érkező szennyvíz átlagos hozama 30 m³/d és 480 m³/d között változott.

Paraméter	Mérték-egység	Próbaüzemi átlagos terhelés *	Tervezett min. terhelés	Próbaüzemi/terv. minimális terhelés
BOI ₅ - terhelés	kg/nap	125,2	228	0,55
KOI - terhelés		374,0	690	0,54
NH ₄ -N- terhelés		29,9	52,8	0,58
Összes foszfor - terhelés		7,0	13,2	0,53

* a maximális átlagos szennyvízhozam (380 m³/d) és az átlagos szennyezőanyag koncentrációk alapján

A táblázatból kitűnik, hogy a próbaüzemi átlagos terhelések a tervezett minimális terheléseknek csak mintegy 53-58%-át képezik.

A tisztított szennyvíz mért értékeinek és Duna-Tisza csatornára előírt paramétereinek összehasonlítása következő táblázatban látható:

Paraméter	Dimenzió	Hatóság által előírt érték	A mért értékek átlaga
KOI	mg/l	50	104,53
NH ₄ -N		2	19,64
Összes foszfor		1,8	12,61
Nitrát		40	38,05

A táblázatból egyértelműen mutatja, hogy a próbaüzem alatt átlagban a szennyvíztisztító telep – a nitrát kivételével – nem tudta teljesíteni a hatóság által előírt – kétségtelenül szigorú – értéket. A „Próbaüzemi zárójelentés”-ben és annak kiegészítésében tett megállapításokat: „Az elfolyó tisztított szennyvíz minősége ki tudja elégíteni a 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet vizeket szennyező anyagok határértékeire vonatkozó értékeket” ill. az „Összességében megállapítható, hogy a telep biztosítja az előírt tisztítási hatásfokot.” a próbaüzem eredményei nem támasztják alá.

Az üzemeltetést az AIRVAC Kft. végzi.

Tavasszal ill. ősszel jelentkezett nagyobb szennyvízhozamokat – nagy valószínűséggel – csapadék következtében fellépő idegenvíz hálózatba való bejutása okozta.

Az üzemeltetés során a hőmérsékletet, mint a szerves anyag lebontás szempontjából fontos paramétert rendszeresen mérte az üzemeltető. A reaktorokban (1-es, 2-es medence) mért szennyvíz hőmérséklete 2000/2001 telén 150 napon, 2001/2002 telén 155 napon, míg 2002/2003 telén 149 napon át nem érte el a gazdaságos nitrogén eltávolításhoz szükséges 12 °C hőmérsékletet. Vagyis évente átlagban 151 napot kitevő időben nem várható el a gazdaságos nitrogén eltávolítás és a szerves anyag lebontás is csökkentett mértékű. A fenti problémát a jövőben részben orvosolja a 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól. E rendelet 1. melléklete - Technológiai határértékek - V.1-től XI.15-ig a 10.000–100.000 LE nagyságrendi kategóriánál a 15 mg öN/l, míg XI.16-tól IV.30-ig 25 mg öN/l határértéket ír elő. Ugyanezek az értékek a nagyobb 100.000 LE nagyságrendi kategória esetében V.1-től XI.15-ig 10 mg öN/l, míg XI. 16-tól IV. 30-ig 20 mg öN/l. Tekintettel arra, hogy a fenti értéket az érzékeny vízminőség védelmi területekre érvényesek a kisebb nagyságrendi

kategóriában tartozó Alsónémedi szennyvíztisztító telepre V.1-től XI.15-ig a 15 mg öN/l, míg XI.16-tól IV.30-ig 25 mg öN/l határértéktől szigorúbb előírás nem várható.

A szennyvíztisztító telep bővítésére és hatékonyságának növelésére az élővízbe bocsátott szennyezőanyag csökkentése érdekében van szükség, amellyel kapcsolatban pályázat készült.

A szennyvíziszap mezőgazdasági művelésű területekre történő kihelyezése engedéllyel megoldott.

A szennyvíztisztító telep megérett az intenzifikálásra, rekonstrukciós felújításra. Az intenzifikálás - rekonstrukció mértéke attól függ, hogy azt csak az elfolyó szennyvíz minőségi paramétereinek - $\text{NH}_4^+\text{-N}$, $\text{NO}_3^-\text{-N}$, öP, BOI_5 , KOI, és öLA – javítása érdekében, vagy a település fejlődése következtében a tervezett 600 m³/d szennyvízhozam (pontosabban a korábban tervezett terhelés) jövőbeni meghaladása érdekében is szükséges-e azt megvalósítani.

Az intenzifikálás komoly műszaki-gazdasági feladat, melynek előkészítését az alábbi lépésekre célszerű bontani:

- a szennyvíztisztító telep komplex értékelése,
- a szennyvíztisztító telep működését limitáló tényezők meghatározása,
- az intenzifikálási lehetőségek kiválasztása,
- a javasolt intenzifikálási változat kiválasztása.

A technológiai értékelést ki kell még egészíteni a berendezés állapotának felmérésével, melynek keretében a fizikai állapot rögzítésével párhuzamosan az egyes egységek jelenlegi teljesítőképességét is meg kell vizsgálni.

Első lépésként vizsgálni kell a telep üzemeltetési rendjét az eredmények tükrében. Ezt követően külön-külön kell vizsgálni a medence oxigén ellátottságát, a levegőztetés által bevitt O₂ mennyiségét, az ülepítést és vízvezetést, valamint rekonstrukciós igényeket.

A vizsgálati eredmények és az eredeti paraméterek összehasonlításából állapítható meg az egységek szerepe a telep teljesítésében.

A fentiek alapján kell meghatározni a telep működését befolyásoló limitáló tényezőket és kiválasztani az intenzifikálási lehetőségeket, vagyis kidolgozni a telep fejlesztésének több technológiai és műszaki változatát. Az elkészített több változatból műszaki és gazdaságossági értékeléssel kell kiválasztani a megvalósításra szánt intenzifikálási változatot.

A szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszapot a telepen lévő elkülönített konténerben gyűjtik, ülepítik. A kezelt szennyvíziszap egy részét engedély alapján mezőgazdasági területen hasznosítják. Alsónémedi külterületén lévő Hrsz. 0300/34, 0302/2 5,5 ha – os terület fogadja az iszapot. Szállításról az iszap termelője gondoskodik.

Az eltelt időszak alatt az iszap vizet veszített sűrűsége nőtt, 1400 kg/m³ sűrűséggel lehet számolni. A jövőben keletkező iszap mezőgazdasági területen történő hasznosítását kell előtérbe helyezni, csak a környezetvédelmi feltételeknek nem megfelelő iszap kerüljön lerakásra. Célunk az iszap minél nagyobb arányú hasznosítása. A települési szennyvizek, valamint a kezelésükből származó szennyvíziszapok mezőgazdasági hasznosításának feltételeiről az 50/2001. (IV.3.) Kormányrendelet intézkedik.

A Hgt. úgy rendelkezik, hogy azokat a lakosságnál hulladékká vált folyadékokat, amelyeket nem vezetnek el, és nem bocsátanak ki szennyvízelvezető hálózaton, illetve szennyvíztisztító telepen keresztül, folyékony hulladéknak kell tekinteni és arra a törvény rendelkezései az

érvényesek. A Hgt. előírja azt, hogy az önkormányzat köteles közszolgáltatást biztosítani, a közszolgáltatót helyi rendeletben megnevezni. A településen az AIRVAC Kft. végzi el a települési folyékony hulladék begyűjtését és szállítását, hulladékkezelési engedélyének kiadása folyamatban van. A szennyvíztelepen lévő fogadóműtárgyba kerül a települési folyékony hulladék, majd tisztításon esik át. A Hgt. 20. §-a egyértelműen meghatározza a TFH-ra vonatkozó előírásokat, az ingatlantulajdonos kötelezettségeit. Az ingatlantulajdonosok felelőssége az ingatlan területén keletkező szennyvíz tárolására szolgáló létesítmények előírás szerinti megvalósítása, a keletkező szennyvizek elszállíttatása, amely az erre a feladatra jogosult, megfelelő engedéllyel rendelkező közszolgáltató vállalkozók igénybevételével lehetséges. A Hgt. szerint az egyedi zárt szennyvíztároló: olyan létesítmény (építmény), amely egy vagy több, zártan és vízzáróan kialakított medencéből áll; a szennyvizek ártalommentes gyűjtésére és a szennyvízből keletkező települési folyékony hulladék időszakos tárolására szolgál; az ebben gyűjtött települési folyékony hulladék ártalommentes elhelyezése a rendszeres elszállítás, a Hgt. szerint további kezelés után biztosított. A hulladékszállítási tevékenység engedélyköteles tevékenység, mely tevékenységet a környezetvédelmi előírások betartása mellett a hulladék sajátosságait figyelembe vevő speciális szállítójárművel lehet végezni. A tevékenység végzése megfelelő szaktudást és felszereltséget igényel. A szállítást végző felelőssége, hogy a birtokában lévő hulladékot engedéllyel rendelkező kezelőnek adja át további kezelésre.

A települési folyékony hulladék a csatornarendszerre nem csatlakozott háztartásokban keletkezik. Begyűjtéséről a helyi közcsatornát üzemeltető szolgáltató gondoskodik. A település szennyvizének begyűjtése jól megoldott, a jelenlegi kapacitás megfelelő. A szennyvízrákötések számának növelése folyamatos, a rákötöttség aránya 90 % feletti, melynek ösztönzője a talajterhelési díj bevezetése illetve növelése.

A település teljes területét lefedi a szolgáltató települési folyékony hulladék begyűjtési körzete. Leíró hely a szennyvíztisztító telepen található, külön erre a célra kialakított műtárgy szolgál a települési folyékony hulladék befogadására. A telep települési folyékony hulladék befogadó kapacitása 7300 t/év. A fogadó és kezelő létesítmény kapacitása jelenleg megfelelő.

3.10. Mezőgazdasági környezet

Jelenleg a mezőgazdasági termelőknek nincs jól megszervezett, jól működő érdekvédelmi szervezetük, mely a környezetvédelmi és a szaktanácsadási feladatokat el tudná látni a termelés során. A szabadföldi termelés során a környezetterhelés minimálisnak mondható, lecsökkent a műtrágya és növényvédelmi szerek felhasznált mennyisége. A mezőgazdasági szerves hulladékokat a területen általában helyben bedolgozzák, ahol ez nem lehetséges (betegségek, emberi mulasztás miatt) a szerves hulladék hulladéklerakóba kerül. Az EU-ban nem preferált a szerves hulladék vissza nem dolgozása a környezetbe, ezért javasolható az ilyen szerves hulladék komposztálása vagy más területen, szabadföldön való felhasználása, ahol az a betegség nem jelenthet problémát a későbbiekben.

A következő jogszabályok kiemelendők a mezőgazdasági környezet szempontjából:

- a növény-védőszeres göngyölegek sorsáról a 2003. évi növényvédelmi törvény rendelkezik.
- a felszín alatti vizek védelme szempontjából a 27/2004 (XII.25) KvVM rendelet Alsónémedit az érzékeny kategóriába sorolja,
- a 27/2006 (II.7.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló Kormány rendelet a települést a nitrát érzékeny területek közé sorolja.

3.11. Ipari területek

Az 1960-as években települt állami vállalkozások (Közép-magyarországi MÉH, MAGÉV, Svábtej, Szeszfőzde, ELZETT, ÁFÉSZ) a rendszerváltás idejére megszűntek vagy átalakultak. Az egykori ipari melléktevékenységeknek otthont adó üzemsarnokokban Kft-k működnek. A kisipari termelés a 80-as évektől gyarapítja a gazdaságot. A főváros közelségét, az M0-ás körgyűrű gazdaságfejlesztő- serkentő lehetőségét felismerve, az Önkormányzat 1997-től új gazdasági-vállalkozási területeket jelölt ki a község északi és déli részén. A vállalkozási területek új munkahelyeket jelentenek, a térség a DK-i agglomeráció fontos övezete lehet. A kijelölt területek túlnyomó része ma még felhasználatlan – elsősorban a község északi részén. A területekre jóváhagyott szabályozási tervek készültek az elmúlt időszakban.

3.11.1. Északi iparterület

Az 1997-ben jóváhagyott ÁRT az 5.sz. főút nyugati és keleti oldalán mintegy 200 ha összefüggő ipari-gazdasági területet jelölt ki. A településszerkezeti terv módosításával az előbbi területhez közvetlenül csatlakozva- az Ócsai út mentén- újabb, túlnyomó részben tartalék ipari-gazdasági terület távlati felhasználásáról döntött az Önkormányzat, benne a CBA logisztikai központjainak kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területével. A CBA kereskedelmi üzletlánc beruházása befejeződött. A területek közművesítési lehetősége adott. A területen található a REWE, Penny Market Kft központi élelmiszer- raktárépülete az 5. számú főút mellett. Gazdasági forgalma: 1000 tonna/nap, a dolgozók létszáma 400 fő. Az esetleges további fejlesztésekhez a közművek rendelkezésre állnak. Az északi ipari területen található még a BUS+OXY Egészségügyi Gázforgalmazó Kft., MEGA-TRUCK Kft. kamionmosó szerviz, Palettaland Kft. és az ÉLTECHNO Kft., vágó és daraboló üzeme. A Hírös Hungária Kft., a Fountain Kft., szinterező és alumínium öntő üzem és a Balu-Transport Kft. raktárcsarnoka építési engedélyezése folyamatban van.

2005 és 2007 között a Raklap és Tüzép Kft., a GLS csomagküldő szolgálat, a Pam-Invest 2000 Kft. (építőipari anyagok tárolása, raktározása), a Hírös Hungária Kft., a Fountain Kft. (szinterező és alumínium öntő üzem) települt, és a Balu-Transport Kft. raktárcsarnokai, melyeket az Ásványvíz Kft.-nek (ásványvíz és üdítőitalok raktározása), illetve a Decora Hungária Kft.-nek (fogyasztási cikkek nagykereskedése) adja bérbe.

2008-ban az E-lap Kft. (bútorlap nagyker.), Colas-Debrecen Útépítő Zrt., Dél-Pesti T. és T. Építőipari Kft., Poli - Farbe Kft. és a Biofaktor Kft. (nem veszélyes hulladékokat újrahasznosító cég) települt az Északi iparterületre. 2009-ben jelent meg a VLG (kábelkereskedelmi) Kft.

3.11.2. Déli iparterület

Az 1997-ben jóváhagyott ÁRT mintegy 20 ha új ipari-gazdasági területet jelölt ki, szintén az 5.sz. főút két oldalán. Az ÁRT-t követő szerkezeti terv módosítás, majd a területre készített szabályozási terv már 40 ha ipari-gazdasági területtel számol. A szabályozási tervet megelőzően épült meg az Ócsai út felől az elkerülő-tehermentesítő út és az 5.sz. főút körforgalmú csomópontja. A területre számos kis és középvállalat települt. A közművesítési lehetőségek kedvezőek. Vállalkozások a területen:

- Schlosser Kft gumijavító és futózó üzeme dolgozók létszáma: 33 A jelenlegi tevékenység megszüntetését vagy visszafejlesztését tervezik,
- Polónyi Kft háztartási műanyag, és lakásfelszerelési nagykereskedés dolgozók létszáma: 17 fő,

- MEGA 2004 Bt. kamionmosó telepe, dolgozók létszáma: 9 fő,
- Józán Kft építési vállalkozás (szigetelőanyag kereskedés, monolit vb, szerkezet építés), dolgozók létszáma:16 fő,
- Üzemanyagöltő állomás, duplafalú tartállyal,
- OMV üzemanyagkút építése folyamatban van a területen.

2005 és 2007 között a JOGA Kft., a Suzuki Ullmann Kft. (autó-értékesítés, -javítás), a Robben Kft. (műanyag építőanyagok gyártása), a Spengler Kft. (italautomaták forgalmazása), az Abo-agrestis Tész (zöldség-gyümölcs csomagolás), illetve az Euró 5 Kertcentrum Kft. (fák, dísznövények értékesítése) jelent meg.

2009-ben a Szilágyi Erzsébet utcába a D.DIAN-Trans Kft. (autógumi javítás), a Fő útra pedig a Gumis-Tibi Kft (gépjármű és autógumi javítás) települt.

A Fő útra települt 2009-ben a Varga Árufuvarozó Kft., illetve a SCHAFF Kft. (savanyúságraktár) a Kossuth L. utcában létesített telephelyet.

2010-ben nem bővült a Déli Iparterületen található telephelyek köre.

3.11.3. Haraszti út és Halászy Károly utca melletti kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület

A Haraszti út mellett a MÉH vállalat megszűnése után több telephely alakult. Az ÁRT-t követő szabályozási terv a gazdasági övezetet kiterjesztette, az ÁRT-ben még rekreációs célú terület rovására. A terület közművesítési lehetőségei-adottságai kedvezőek.

- VIJA-FA Kft. (fatömegcikk gyártás, kereskedelem) dolgozók létszáma:11 fő,
- AL-KO Kft. (kerti gépek kereskedelme) gazdasági forgalom: 8-9 tonna/nap,
- FEVILL Kft. villanymotor tekerceselő,
- Az Alsónémedi Mezőgazdasági Szövetkezet Halászy K. utcai telepén a szövetkezet egykor használt csarnokaiban jelenleg magánvállalkozások, Kft.-k működnek kereskedelmi, raktározási és egyéb funkcióval:
- FIALKO Kft. (gumiabroncs felújítás) dolgozók létszáma: 7 fő,
- BÉTAF Építőipari Szolgáltató Kft. (építőipari segédanyagok csomagolása, nagy és kiskereskedelme) dolgozók létszáma: 10 fő, gazdasági forgalom: 8-10 tonna/nap,
- JOME Kft, TRIFÓLIUM Kft.vállalkozások.

A Halászy Károly utcai kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területre települt a Golden Pyramids Kft. (zöldség-gyümölcs csomagolás). Ez azonban jelentős konfliktusok forrása, mind a lakosság, mind az önkormányzat tekintetében. A telephelyre vezető út ugyanis a belterület központjában fut végig, ezért a tehergépjármű-forgalom nagymértékű zajterheléssel és szennyezőanyag-kibocsátással jár.

3.11.4. A község területén lakóterületbe ágyazott kereskedelmi, szolgáltató telephelyek, ezek közül néhány

- BETABO Kft (egyéb fogyasztási cikk, nagykereskedelem) dolgozók létszáma: 5 fő,
- Szlovicsák Szerviz (autószerelés, tesztelés) dolgozók létszáma: 10 fő.

Alsónémedin az ipari tevékenység majdnem teljes egészében a település külterületén folyik, esetleges havária esetén a lakosságot nem veszélyeztetve. A településen belül csak kisebb

ipari tevékenység található. A településen az ipari tevékenységek a környezetvédelmi előírásoknak megfelelően folynak.

3.12. Úthálózat

Az önkormányzat kezelésében lévő belterületi úthálózat teljes hossza a településen 31,936 km, ebből burkolt út 22,361 km (70,02 %), a maradék 9,575 km (29,98 %) még burkolatlan.

Burkolt utak: 2006 év végén

1. Nefelejcs
2. Határ
3. Orgona
4. Arany J.
5. Széchenyi tava 3.
6. Liliom
7. Temető
8. Alsóerdősor

A burkolatlan utak porterhelése jelentős gondot okoz a településen, főleg a tavaszi, szeles időszakokban, valamint termény-betakarításkor, illetve a nyári aszályos periódusokban.

A települést öt úton lehet megközelíteni. Budapest és Dabas felől az 5. számú főúton, Dunaharaszti felől közvetlenül az 5201-es számú úton, Gyál felől a 4602-es számú úton, Ócsa felől pedig a 46104-es és a 4617-es úton lehet megközelíteni a települést.

A település tömegközlekedéssel megközelíthető, buszjárat indul Dunaharaszti, Dabasra, Budapestre, Bugyira és Ócsára.

A települést vasúton megközelíteni nem lehet, vasútállomása nincs. A legközelebbi vasútállomások Dunaharaszti és Ócsán találhatóak.

3.13. Környezettudatos gondolkodás, környezeti nevelés

A környezetvédelmi ismeretek átfogó szintjének elsajátítása és az ökológiai szemlélet kialakítása minden állampolgár feladata. A tájékoztatás legalapvetőbb feladata az, hogy az emberek számára közérthetővé és világossá tegye azt, hogy egyes döntéseinek környezetvédelmi következményei vannak. Kiemelten fontos a felnövekvő generáció oktatása, képzése, felvilágosítása a környezet és természetvédelmi ismeretek terén, a Nemzeti Alaptanterv bázisára támaszkodva. A tömegtájékoztatási eszközök szerepe nagyon fontos. Ezekkel lehetségessé válik a környezetvédelmi jellegű információk számának, terjedelmének, hatékonyságának növelése. Elő kell segíteni a környezetvédelmi állapot alapadatok rendszeres közlését. A Nemzeti Alaptanterv iskolatípusoktól függetlenül kötelezővé teszi a környezeti nevelést. Az 1998-ban elkészült Nemzeti Környezet Nevelési Stratégia célja a környezeti nevelés hatékonyságának, a nevelők felkészültségének növelése. A NAT elvárásai szerint a környezeti nevelés átfogó célja a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének elősegítése. A helyi tantervekben teljes önállósággal dolgozhatták ki az iskolák környezeti nevelési programjait. A település általános iskolája, a Széchenyi István Általános Iskola átvette a NAT elvárásait, mely alapján készült el az iskola környezeti és egészség nevelési programja. A program prioritásai, céljai a következők:

- általános érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,

- fenntarthatóságra nevelés,
- tolerancia kialakítása,
- környezettudatos magatartás és életvitel segítése,
- közösségi felelősség felébresztése,
- életminőség fogyasztáson túlmutató alkotóinak keresése,
- egészség és környezet összefüggéseinek feltárása,
- természeti és épített környezet megismerése,
- helyi értékek, problémák megismerése, célok megfogalmazása,
- hagyomány védelme,
- testedzések biztosítása.

Az iskola a következő programokat nyújtja a tanulók számára, ahol aktívan részt vesznek a környezetvédelmi tevékenységben:

- papírgyűjtés,
- iskola zöldítési akció,
- nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek szervezett látogatása,
- erdei iskola,
- nyári táborok.

Az iskola keretein belül 28 éve működik a környezetvédelmi és természetvédelmi szakkör Zsin Géza biológia tanár irányításával. Évente 15-20 diák vesz részt heti két alkalommal a fakultatív képzésben. A szakkör fő célja a településkörnyéki növény és állatvilág megismerése, átfogó természetvédelmi és környezetvédelmi szemlélet elsajátítása.

A környezeti nevelésben szerepe van a helyi sajtónak, valamint a település Internetes honlapjának, melynek folyamatos fejlesztése, frissítése jól működik. Környezetvédelmi referens alkalmazása 2007 végén valósult meg, határozatlan idejű kinevezéssel.

Annak érdekében, hogy az iskolai oktatásban a településről szóló tárgy is teret kapjon, a 2007-2008-as tanévtől honismeretet tanulnak a diákok, szakkör formájában.

Programok, rendezvények folyamatosan vannak és bővülnek, színesednek. A településen működik a Halászy Károly Művelődési Ház, Teleház és Könyvtár. A művelődési házban a következő rendezvényeket tartják meg: magyar kultúra napja, költészet napja, családi nap, decemberben advent, illetve évváró (mikulás/karácsonyi) ünnepély, a katolikus templom mellett 2006 óta szokás élő Betlehem, templomi koncert. A nyugdíjasoknak évente néhány alkalommal rendeznek műsorokat, az óvodásoknak évente 4-5 bábelőadást tartanak. A Fantázia Művészeti Intézet rendez évente többször előadásokat. Jelentősebb esemény az általában május végén – június elején, vagy a szüreti ünnepséggel egybekötve megrendezésre kerülő falunapok, melynek során képzőművészeti kiállítások tekinthetők meg, köztük helyi művészek (4 festő) alkotásai, valamint koncertek, táncsoportok műsorai.

2006 óta kerülnek megrendezésre a faluházi esték, kéthetente csütörtökön. Ezekon népzenei előadás, filmvetítés (Halmos Béla) történik. Tervezik az Alsónémedi Társas Kör kulturális egyesület megalapítását.

A faluház szombat-vasárnap van nyitva, leginkább csoportok látogatják a környező településekről.

A rendezvények „törzslátogatói” személyes meghívót kapnak, emellett plakátok hirdetik a programokat, illetve az Alsónémedi Hírmondóban a Kulturális hírek rovatban jelennek meg az aktuális hírek, valamint a község honlapjára (<http://www.alsonemedi.hu>) is felkerülnek.

A mezőgazdasági termelésben résztvevők környezeti szemlélet informálása a szaktanácsadási rendszer keretén belül történhet. Ennek kialakítása és működtetése csak szervezett, integrált módon lehetséges.

3.14. Egyesületek, civil szervezetek

A településen több egyesület is található, melyek illegális hulladékgyűjtés, környezeti nevelés és havária esetén, a környezetet veszélyeztető esemény elleni védekezéssel végeznek környezetvédelmi tevékenységet. Kifejezetten környezetvédelmi céllal alapított egyesület a településen nincs, de az Alsónémedi Községért Közalapítvány céljai és feladatai között kiemelt szerepet kap a környezetvédelem.

Az Alsónémedi-i egyesületek a következők:

- NOE (Nagycsaládosok Országos Egyesülete helyi szervezete),
- ASE (Alsónémedi Sport Egyesület).
- Nyugdíjas Klub
- Nywyg Íjász és Hagyományörző Egyesülettel
- Összefogás a jövőnkért Alsónémedin Egyesület

4. A település környezeti SWOT analízise

SWOT analízis

<p>Erősségek</p> <p>Környezetminőség</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikroklimatikus viszonyok kedvezőek • a védett természeti területek biológiai sokfélesége jelentős • a település zöldövezetében a levegő minősége jó <p>Épített környezet</p> <ul style="list-style-type: none"> • a zöldfelületek aránya a településen magas • az infrastrukturális ellátottság - víz, gáz, villamos energiaellátás - jó <p>Termelés, szolgáltatások</p> <ul style="list-style-type: none"> • termelő és szolgáltató szektor környezetterhelése alacsony • jól működő közterület-felügyelet és mezőéri szolgálat • korszerű hulladékgazdálkodási rendszer, szelektív hulladékgyűjtés lehetősége <p>Szabályozási rendszer, tájékoztatás</p> <ul style="list-style-type: none"> • a helyi környezetvédelmi jogszabályalkotás a környezetvédelem legtöbb területét átfogja • a lakosság ismeri a környezet állapotát és a védendő értékeket 	<p>Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • ipari övezetek elszórt elhelyezkedése • a közlekedési infrastruktúra jelenlegi állapota nem felel meg a forgalmi igényeknek • a közlekedésből, átmenő forgalomból származó zajterhelés értéke magas • illegálisan lerakott hulladék mennyisége jelentős • csapadékvíz elvezető árkok állapota csak részben megfelelő, a nagy intenzitású csapadékesemények terheléscsökkentése nem elégséges • a szennyvízcsatorna-hálózat régi, de karbantartott állapotban van, viszont a szennyvíztisztító telep bővítésre és korszerűsítésre szorul • az alsónémedi lakcímmel nem rendelkező, idegenforgalmi és munkavállalási céllal érkezők hulladékkezelése, higiénés körülményei nem megfelelőek
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • külső források (EU-s, hazai) bevonása a környezet- és természetvédelmi fejlesztésekbe • közlekedésfejlesztési beruházások • kistérségi természetvédelmi fejlesztési együttműködés kialakításának megszervezése • természeti és táji adottságok turisztikai szempontú érvényesítése • öko- és extenzív mező- és erdőgazdálkodás fejlesztése • védett természeti területek fejlesztése (Natura 2000) 	<p>Fenyegetések</p> <ul style="list-style-type: none"> • környezeti káresemények kockázata • környezetterhelő tevékenységek betelepülése • építkezések, beruházások, és egyéb területhasználatok esetében a tájba illesztés szempontjának figyelmen kívül hagyása • a vízminőségi határértékek (Duna-Tisza-csatorna) betartatása következtében többlet beruházások igénye • vízbázisok elszennyeződése • a nagyüzemi mező- és erdőgazdálkodás uniformizáló hatása, monokultúrák kialakítása • adventív, invazív fajok terjedése • a tájgondozás hiánya

5. Alsónémedi Település Környezetvédelmi Programja

Az alábbiakban Alsónémedi település operatív programja kerül részletezésre, amelynek alapvető célja a település előtt álló rövid, közép és hosszú távú feladatainak meghatározása. A Program a 2011-2016 közötti időszak legfontosabb környezetvédelmi célú teendőit mutatja be, mintegy felvázolva a célkitűzések eléréséhez vezető út első lépéseit. Mindezek alapján tematikus végrehajtási program kidolgozására van szükség, amelyre a nyitott tervezés szellemében kell sort keríteni. Az alábbi program keret a település számára a továbblépéshez. A program célja megfelelő alap biztosítása a hat évre szóló környezetvédelmi tevékenységhez, kiindulási alapot képezve a megoldandó környezeti problémák azonosítása, a szinte minden környezeti elemnél tapasztalt állapotromlás megállítása, a jobbító intézkedések előkészítése és beindítása, az esetlegesen szükségessé váló környezethasználati korlátozások feltárása, a Nemzeti Környezetvédelmi Program valamint az Európai Unióhoz történő teljes jogú csatlakozás feltételrendszeréből a településre háruló feladatok megfogalmazása tekintetében. Széles alapokon nyugszik, hiszen ahogyan a nemzeti koncepció és program nemzeti ügynek tekinthető, ugyanilyen mértékben minden Alsónémedi-i lakos szívügye kell hogy legyen a megfelelő környezeti feltételek biztosítása, a nélkülözhetetlen egészséges életfeltételek megteremtése a jelen és jövő nemzedékeinek.

A környezetpolitika prioritásai:

A környezetpolitika alapvető prioritásai az alábbiakban foglalhatók össze (érvényesítésük valamennyi szinten elengedhetetlenül szükséges):

- az emberi egészség veszélyeztetésének csökkentése, megszüntetése, az életminőséget befolyásoló környezeti elemek védelme,
- a környezeti és a gazdasági fejlődés harmonikus rendszerének megvalósítása,
- a bioszféra sokszínűségének megőrzése.

A környezetvédelmi program alapelvei:

Minden környezetvédelmi probléma háttérben gazdasági, társadalmi természetű okok állnak, amelyek visszavezethetőek a társadalom környezeti tudatára, kiemelten fontos feladat tehát a problémák gyökereinek feltárása.

A környezeti problémák és gyökereinek elhárításához, az Unió csatlakozás környezetvédelmi feltételeinek teljesítéséhez szükséges pénzügyi eszközök előteremtése nehéz feladat.

A hosszú távú megoldás kulcsa, ha az okozatok helyett az okokra próbálunk választ találni.

A településen két alapvető tényezővel kell szembenézni. Az egyik a múltból származó örökség, a meglévő környezeti problémák. A másik a problémák újratermelődése, hiszen nem alakult ki az a termelési-fogyasztói mintázat, amely ne termelné újra a környezeti gondokat. Nem lehet megoldani a fennálló környezeti problémákat, ha azokat a gazdaság és társadalom bővülő mértékben termeli újra. Éppen ezért az első lépésben olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek megelőzik a problémák újratermelődését.

A környezetvédelem ügyét nem lehet szembeállítani ugyanakkor a fejlődéssel, hiszen az egészséges környezet biztosítja a fejlődés, a magasabb létminőség lehetőségét. A fenntartható fejlődés legfontosabb kritériuma, hogy erőforrásainkhoz fenntartható módon nyúljunk, azaz a fejlődés lehetőségét a jövő generációk számára is biztosítsuk.

Fontos a globális és az európai történések folyamatos szemmel tartása és a szükséges időben válaszadás a különböző szintű programokban a kihívásokra.

Ezzel együtt a gazdaság, társadalom és környezet ügyeinek integráltsága megköveteli a különböző fejlesztési (területfejlesztési, vidékfejlesztési, kistérség-fejlesztési, gazdaságfejlesztési, agrárfejlesztési) stratégiák és programok összehangolását a települési környezetvédelmi programmal.

Mindezek mellett hangsúlyos a helyi sajátosságok figyelembe vétele, a helyi természeti erőforrások, azok hasznosítási módjának, valamint a helyi társadalom környezeti viszonyának ismerete.

A Program fontos alapelve, a különböző szereplők együttműködése a program megvalósulásában. A kapcsolatépítés sokirányú és sokszereplős, egyrészt partneri viszony szükséges a közigazgatás és civil szervezetek között, másrészt új alapokra kell helyezni az üzleti szférával történő együttműködést.

Alsónémedi település környezetvédelmi koncepciója összefoglalva az alábbi alapelveken nyugszik:

- a fenntartható fejlődés elve, olyan gazdaságfejlesztési modell, amely megőrzi a természeti erőforrásokat a következő generációk számára is.;
- a káros környezeti hatások megelőzésének elve;
- az elővigyázatosság elve, a természetre és a szűkebb környezetre gyakorolt hatások pontos ismerete a környezethasználati technológiák alkalmazásának feltétele;
- a környezeti szempontok beépítése a gazdaság folyamataiba;
- a szubszidiaritás és a partneri viszony elvének alkalmazása, a szubszidiaritás elve szerint minden döntést azon a lehető legalacsonyabb szinten kell meghozni, ahol az optimális informáltság, a döntési felelősség és a döntések hatásainak következményei a legjobban láthatók és érvényesíthetők - azaz a döntést azok hozzák meg, akikre vonatkozik;
- a környezet rehabilitáció és helyreállítás alkalmazása a sérült területeken, az új fejlesztésekkel párhuzamosan.

Alapvető célkitűzések:

- az egészséges környezet feltételeinek biztosítása, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások csökkentése, megszüntetése, a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása és helyreállítása,
- az élő- és élettelen környezet természet közeli állapotának megőrzése, a természetes rendszerek és természeti értékek megóvása, fennmaradásuk biztosítása, a bioszféra sokszínűségének megtartása, a természeti folyamatokban rejlő információk megőrzése,
- a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a fenntartható fejlődés figyelembevétele, a természeti erőforrásokkal való takarékos és értékvédő gazdálkodás,
- a gazdasági fejlődés és a környezet összefüggésében a harmonikus, ésszerű környezet igénybevitelre és a minimális környezetkárosításra való törekvés,
- hosszútávú cél az ember és környezet harmóniájának megteremtése,
- a környezet állapotának és veszélyeztettségének mindenkori pontos ismerete,

- a települési területek gazdaságossági versenyképességének növelése a környezeti állapot javításával,
- a helyi társadalom környezettudatosságának és a környezet fejlesztésben való érdekeltiségének növelése, a közösségi részvétel fokozása.

Mindezek alapján a következő fő szempontokat kell figyelembe venni:

- a település igen jelentős környezeti értékekkel rendelkezik, melyek védelme egyben gazdasági érdek is,
- az elmúlt időszakban – a kialakult környezeti problémákra visszavezethetően – jelentős környezeti értékvesztés történt, melynek mérséklése, megállítása aktuális feladat,
- a nemzetközi környezetvédelmi együttműködések és kötelezettségek számos feladatot jelentenek a település számára is,
- az emberi egészség és a természeti értékek védelme – a káros környezeti hatásoknak is tulajdoníthatóan – nem tekinthető megoldottnak,
- a káros környezeti hatásokat súlyosbító háttértényezők /stresszhelyzet, túlterheltség, fogyasztási szokások, stb./ nagyon erősen hatnak.

A település lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha a szemléletváltás megalapozásánál a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet ügyeit együtt kezeljük.

A megbízható információkra alapozott döntés érdekében átfogó környezeti információrendszer szükséges, amelyhez a szabad hozzáférés biztosított. Ehhez szükséges a településen és a régióban jelenlévő információgazdák tevékenységének koordinálása és összefogása.

Általában a célkitűzések megvalósulásához szükséges források megalapozását külső forrásokból képzeljük. Látható azonban, hogy a külső források felhasználása mindig a belső források rendelkezésre állásához kötött, így a belső források meglétének függvénye a megvalósulás. Mindemellett nagyobb szerepet kell kapnia a környezeti problémák megoldására irányuló kezdeményezések támogatásának.

A fenntartható erőforrás-használton keresztül növekszik a gazdaság teljesítménye és a társadalom jóléte. Ezek mellett a település meglévő táji, természeti és kulturális értékeinek megőrzése és fejlesztése az alapja a jövőbeli fejlődésnek.

A települési Környezetvédelmi Programnak harmonizálni kell a Pest megye II. Környezetvédelmi Programjával. A program az első időszakban 2003-2006 között elsődleges feladatnak a zöldhálózat fejlesztést tekinti, ami az ún. Zöldövezet Megállapodás előkészítését és megkötését jelenti. Ebben a települések illetve kistérségek kötnek megállapodást a területhasználat koordinálására, a táj ökológiai és turisztikai potenciáljának védelme és fejlesztése érdekében. A második 2006-2009 közötti időszakban a tájfejlesztés és a környezetvédelem kiemelt célterülete a Soroksári, Ráckevei Duna illetve a térségi jelentőségű bányatavak. Közvetlenül a települést nem érinti ez a célcsoport, azonban a kistérséget igen, közvetve települést is. Ezenkívül a program részfeladatként az erdőtelepítéseket, zöldfolyosók fejlesztését, folyó és patakvölgyek revitalizációját írja elő. A harmadik és negyedik időszakban a megyei KP az erdőterületek növelésével, az érzékeny területek tájgazdálkodásának támogatásával, a beépített területek kiterjesztésének ésszerű

szabályozásával azt a tagolt térszerkezetet kialakítja, ahol a növekvő kiterjedésű urbanizált területek jellemzően szigetszerűek lesznek, a zöldhálózati elemek pedig jellemzően folyamatosak maradnak. A megyei környezetvédelmi program stratégiai célkitűzései megegyeznek a települési célokkal. A megyei program 9 tematikus alprogramot tartalmaz:

- Éghajlatváltozás, levegőtisztaság-védelem, energiagazdálkodás,
- Környezettudatosság növelése, környezeti nevelés,
- Környezet-egészségügy és élelmiszerbiztonság,
- Városi környezetminőség, települési környezet,
- Biológiai sokféleség védelme, természet és tájvédelem,
- Vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat,
- Vizeink védelme és fenntartható használata,
- Hulladékgyűjtés, hulladékkezelés,
- Környezetbiztonság.

Külön érdemes foglalkozni a Főváros Környezetvédelmi Programjával. A főváros és az agglomerációs települések környezetvédelmi céljai és programjai között érdek ellentét lehetséges. A főváros és az agglomerációs települések azonban a közös környezeti problémák megoldásában egymásra vannak utalva, ezért főleg megyei, de akár települési szinten is ezek megoldásában koordináció szükséges a fővárossal. A közös probléma körök közül a legfontosabbak:

- közlekedési eredetű környezetterhelések csökkentése,
- zöldgyűri, egységes ökológiai hálózat, erdőtelepítések,
- vízbázisok védelme, folyékony és szilárd hulladék elhelyezés, kezelés.

6. Az elérni kívánt célok, megoldásra váró feladatok

6.1. Éghajlatváltozás, levegőtisztaság-védelem

A környezeti elemek közül a levegő nagyfokú diffúziós képességgel rendelkezik, az esetleges szennyezések távolról is eljuthatnak a településre, ezért kell regionális szinten kezelni a problémákat. A Budapest környéki agglomerációs települések levegője egyike az ország legszennyezettebb levegőjű térségeinek, általában a régió levegőminősége rosszabb az országos átlagnál. A kistérség levegőjét nemcsak a budapesti közlekedési és ipari kibocsátások befolyásolják, hanem a Duna túloldalán található százhalombattai ipartelep levegőszennyezése. A 90-es években a vezetékvezeték gázvezeték kiépítésével, a régi ipartelepek bezárásával illetve korszerűsítésével a régió levegőminőségi helyzetében javulás mutatkozott. Jelentős levegőszennyező források nem létesültek az utóbbi időszakban a régióban. A közlekedés levegőminőség alakító hatása egyre jelentősebb a járművek számának növekedésével, a nagy átmenő forgalommal rendelkező településeken – többek között Alsónémedin is –, a főbb közlekedési csomópontokban és a főútvonalak mentén.

Célkitűzés:

Az ipari, lakossági, települési és a közlekedési eredetű légszennyező anyag kibocsátások csökkentésével kedvező levegőminőségi állapot megteremtése, fenntartása és javítása, az EU-s környezetvédelmi normákban előírt célállapotnak megfelelően. Kiemelt cél a levegő minőségének javítása a régió ipari térségeiben a határérték túllépés nélküli immissziós levegőminőség tartós biztosítása.

Feladatok:

Szélesíteni kell a helyi önkormányzatok és a regionális hatáskörű intézmények szabályozási, rendeletalkotási, ellenőrzési és szankcionálási lehetőségeit.

El kell készíteni a régió integrált terhelhetőségi modelljét, melyet alkalmazni kell a területfejlesztési tervezésben, az engedélyezési eljárásokban, valamint minden olyan döntés előkészítési folyamatban, mely a levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos.

A kedvező levegő állapot megteremtés és fenntartás folyamatában nagyobb szerepet kell kapnia a megelőzés elvének. A korszerű, kisebb energiaigényű és kisebb emissziós értékekkel rendelkező technológiák telepítését kell előnybe részesíteni és támogatni.

Mérsékelni szükséges a régióban jelentkező ipari tevékenységből eredő kibocsátások mértékét (nagyobb teljesítményű és hatásfokú füstgáz tisztítók és porleválasztók beépítése, a rekultivációs tevékenység elősegítése és fokozása). Különösen érvényes a kén-dioxid, nitrogén-oxidok, illékony szerves vegyületek, az ózon károsító és az üvegházhatású gázok vonatkozásában, a Nemzeti Környezetvédelmi Programból és a nemzetközi egyezményekből adódó feladatok végrehajtásának érvényesítése mellett.

Csökkenteni kell a levegő ülepedő és szálló por terhelését:

- régiós szinten a felszíni bányászati tevékenység csökkentése,
- bányák, meddőhányók, stb. rekultivációja,
- utak portalanítása,
- út menti és települési zöld felületek növelése (parkok, ligetek, út menti fasorok, mezővédő erdősávok).

A fűtésből eredő levegőterhelés mértéke az utóbbi időben csökkent, a lakosság 81,75 %-a gázzal fűt, cél a maradék lakosság gázhálózathoz történő csatlakozása.

Feladat a tömegközlekedés fejlesztése, ösztönzés a tömegközlekedési eszközök használatára, települési parkok, zöld felületek területarányának növelése, településrendezés, ipartelepítés során ki kell használni a természetes légcseré légtisztító hatását és az uralkodó szélirányt.

Csökkenteni kell a közlekedési eredetű emissziókat:

- közlekedési-szállítási igények mérséklése a területfejlesztés és a korszerű logisztika (szállítás-szervezés) eszközeivel,
- fejleszteni kell helyi és távolsági tömegközlekedés feltételeit, a szolgáltatás színvonalát és versenyképességét,
- gépjárműállomány korszerűsítésének támogatása (alacsonyabb fogyasztású, kisebb szennyezőanyag kibocsátású járművek beszerzése és forgalomba állítása),
- a meglévő gépjárműpark emissziós jellemzőinek lehetséges javítása (pl. katalizátorok beépítése, gyakoribb motordiagnosztika),
- a nem motorizált közlekedés biztonságos feltételeinek megteremtése a kerékpárút hálózat fejlesztésével,
- úthálózat fejlesztése.

Regionális szinten fejleszteni kell a levegőtisztaság-védelmi mérő- és monitoring hálózatot:

- mérőeszközök fejlesztése,
- mérési pontok számának és a mérésgyakoriság növelése,
- információs rendszer kiépítése és összekapcsolása a térinformatikai adatbázissal és elemzési lehetőségekkel,
- az információk elérhetőségének és nyilvánosságának biztosítása.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Közlekedési emisszió csökkentése	A tranzit forgalom további csökkentése a településen belül, kerülőutak biztosítása, közlekedés szervezés javítása, forgalomrendezési koncepció elkészítése, megvalósítása	2016	Környezetvédelmi referens
Közlekedési emisszió csökkentése	Tömegközlekedés fejlesztése	Folyamatos	Tömegközlekedési vállalatok és kistérségi önkormányzatok
Közlekedési emisszió csökkentése	Kerékpárutak kiépítése, a kerékpár forgalom növelése belterületen, a Penny Markethez, CBA központhoz, Ócsára, Bugyira Dunaharaszti	Folyamatos	Helyi önkormányzat, kistérségi önkormányzatok
Pollenszint csökkentés	Útszél karbantartás, paragon hagyott területek kezelése, fásítási, parkosítási program a közterületek, utak mentén	Folyamatos	Polgármesteri hivatal, közterület-felügyelő
Széntüzelés visszaszorítása	Földgáz tüzelés arányának növelése	Folyamatos	Környezetvédelmi referens, gáz szolgáltató vállalat
Égetéses emisszió csökkentése	Hulladékégetés megszüntetése	Folyamatos	Környezetvédelmi referens, jegyző
Szálló por mennyiségének csökkentése	Burkolt utak arányának növelése belterületen szilárd útburkolat minden utcában	Folyamatos	Polgármesteri Hivatal, önkormányzat
Monitoring rendszer	Levegőtisztasági mérőhálózat, információs rendszer fejlesztése	2016	Régiós feladat, Környezetvédelmi referens
Levegő szennyezés csökkentése a védendő objektumoknál	Légszennyezés szempontjából védendő területek meghatározása (Tájvédelmi körzetek)	2012	Környezetvédelmi referens
Lokális levegőminőség javítása	A mezőgazdasági tevékenységből és az állattartásból eredő légszennyezés, bűzhatás csökkentése	Folyamatos	Mezőgazdasági termelők, lakosság

6.2. Felszíni és felszín alatti vizek védelme és fenntartható használata

A település gazdag felszíni vizekben, kis vízfolyásokban. Ezek eltömődésekor kialakulhat magas talajvízállás és belvív a csapadékosabb időszakokban. A települések csatornázatlansága és a közműves ivóvízellátás bevezetése felgyorsította a vízbázisok elszennyeződését. A jelentősebb szennyező források a mezőgazdasági tevékenységek, csatornázatlan része a

településnek. Cél a felszín alatti vizeket veszélyeztető szennyező források felderítésével, a korábbi évtizedekben felhalmozott környezetkárosodások számbavételével és feltárásával egyidejűleg a környezetkárosodások felszámolása, az Országos Környezeti Kármentesítési Program ütemezett végrehajtása.

A településen elterjedt öntözéses mezőgazdálkodás a felszín alatti vizek nagy mértékű nem szabályozott módon történő kitermelését eredményezi. A felszín alatti vizekkel való gazdálkodás feltétele a kitermelések pontos nyomon követése és azok szabályozása.

Célkitűzés:

A vízkészletek kíméletes használatának megalapozása, a jelentkező pozitív tendenciák fenntartása, a terhelések csökkentése.

A felszíni vizekben utóbbi időben bekövetkezett vízminőség javulás eredményeinek megtartása, a vízminőség további javítása.

Felszíni vízkészlet gazdálkodás, mely magában foglalja a vízhiányos időben a víz visszatartását és felhasználását öntözővízként illetve természetvédelmi célokra, illetve felesleges víztöbblet esetén, a víz elvezetését, az épített és természetes környezet megóvása érdekében.

A felszín alatti vízkészletek kíméletes, kiegyenlített használatához szükséges feltételek kidolgozása és biztosítása a régió egész területén. A szennyező források feltárása, felszámolása.

Feladatok felszíni vizek esetén:

- az időszakos vízhiányból eredő kritikus vízgazdálkodási helyzetek előfordulásának csökkentése, a takarékos vízhasználatot ösztönző szabályozási módok bevezetése, a felszíni vízkészletek vízmennyiségének és vízminőségének védelme, ellenőrzése,
- vízfolyásainknál minimális cél a jelenlegi vízminőségi állapot fenntartása, javítása. A felszíni vizekbe bevezetett vizek só- és toxikus anyag koncentrációjának határérték alatt tartásával, a bevezetett vizek harmadik fokozatú tisztításával a kitűzött vízminőségi célokat biztosítása,
- a felszíni vizekbe bevezetett vizek (tisztított szennyvíz) által okozott szervesanyag terhelés csökkentése,
- az ingatlantulajdonosok ösztönzése a szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötésre,
- a szennyvíziszapok kezelésének és elhelyezésének (hasznosításának) biztonságos megoldása,
- az EU csatlakozásból adódó szennyvíztisztítási feladatok (nitrogén és foszfor eltávolítás) megoldása, a használt és szennyvizek kibocsátási határértékeiről és alkalmazásuk szabályairól szóló 28/2004.(XII.25.) KVVVM együttes rendelet alapján.

Feladatok felszín alatti vizek esetén:

- a felszín alatti vizek igénybevételénél a vízháztartási egyensúly kialakítása, az engedély nélküli vízhasználatok visszaszorítása,
- a szennyező források felderítése, a településen belüli ásott kutak használatának, a mezőgazdasági állattartó telepek és térségük ellenőrzése, a szennyező hatás megszüntetése, a szennyezés következményeinek fölszámolása,
- a szippantott szennyvíz elhelyezésének (leürítés) ellenőrzése a szabálytalan leürítések megszüntetése; szükséges, hogy valamennyi település rendelkezzen kijelölt szennyvízleürítő hellyel (lehetőleg szennyvíztisztító telep legyen), s a leürítések ellenőrzöttek legyenek,

- a közműpótló berendezések elterjedésének elősegítése, a szennyvízcsatornával nem rendelkező területeken,
- a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet következetes megvalósításának biztosítása,
- a szolgáltatott ivóvíz minőségének biztosítása érdekében a szükséges esetekben biztosítani kell a megfelelő minőséget, a magyar jogrendbe beépített WHO előírások betartását,
- a felszíni és felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelme érdekében a monitoring rendszer fenntartása (fejlesztése) az adatok feldolgozása, értékelése, s azok közérdekű adatként való kezelése.
- a környezeti kultúra fejlesztése, a társadalmi részvétel és tudatosság fejlesztése.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Ivóvíz megfelelő minőségű biztosítása	Folyamatos ivóvíz monitoring	Folyamatos	DAKÖV Rt.
Víz használat optimalizálása	Lakosság informálása, tájékoztatása az ivóvíz minőségéről	Folyamatos	Környezetvédelmi referens
Takarékos vízhasználat bevezetése	Lakosság informálása, takarékos vízhasználók berendezések	Folyamatos	Környezetvédelmi referens
Mezőgazdasági talajvíz szennyezés megelőzése	Kemikáliák célirányos, nem káros mennyiségű felhasználása	Folyamatos	Környezetvédelmi referens, termelők
Települési vízgazdálkodás javítása	Település kül- és belterületén az egységes vízvezető rendszer kiépítése, felülvizsgálata, vállalkozói területeken víz- és szennyvízellátás tervezése, kivitelezése	Folyamatos	Önkormányzat
Élővízbe bocsátott szennyezőanyag csökkentés	Tisztított szennyvíz paramétereinek javítása, felhasználási lehetőségek mérlegelése, tisztítótelep bővítése	Folyamatos	AIRVAC Kft., Önkormányzat
Illegális hulladéklerakás ne szennyezze a vizeket	Lerakások megszüntetése, újratermelődésük megakadályozása	Folyamatos	Közterület-felügyelő, mezőőrök, Önkormányzat
Felszín alatti vízgazdálkodás szabályozása	Kutak monitoringozása, kitermelés szabályozása, új bányatavak kialakulásának megakadályozása	Folyamatos	Polgármesteri Hivatal, Képviselő-testület, környezetvédelmi hatóságok
Vízvisszatartás	Vízvisszatartás megoldása a védendő természeti értékek: turjánok kiszáradásának megakadályozása érdekében	2014	Képviselő-testület, Környezetvédelmi referens

6.3. Környezet-egészségügy

A magyar népesség egészségi állapotát és halálozási tendenciáit jellemző mutatók jelzik, hogy súlyos problémákkal kell szembenéznünk. Ezen tendenciák között, több más tényező mellett jelentős, esetenként döntő szerepük van a környezeti hatásoknak is. A humán egészséggel kapcsolatos információk részletes, területi kiterjesztésű elemzése akadályokba ütközik, mivel nem épült még ki az adatgyűjtés megfelelő rendszere, másrészt hiányzik a megfelelő informatikai háttér. Problémát jelent az is, hogy a felmérések sem folyamatosak, speciális kérdésekben pedig csak egyedi vizsgálatokra terjednek ki.

A Nemzeti Környezet-Egészségügyi Akcióprogram (NEKAP) 1997-ben készült el, alapvető célkitűzése a lakosság egészségi állapotának javítása, az egészséget támogató környezet kialakításának elősegítése. A NEKAP által megfogalmazott feladatokban és programokban a település részéről a tevőleges részvétel a cél, a település feladatai a NEKAP alapján kerültek összeállításra.

A település lakosságának egészségi állapota összességében átlagosnak mondható. A településen lévő 2 házi- és 1 gyermekorvos és 2 fogorvos van. A településen az 1990 és 2001 között időszakot figyelembe véve, az élvészületések éves átlagát (43,6 fő/év), a halálozások éves átlagával (60,5 fő/év) összehasonlítva nem kedvező képet kapunk. A halálozások száma meghaladja az élvészületések számát. A régió korösszetételét tekintve nagy százalékban nyugdíjas korú a népesség, a nők várható élettartama hosszabb, mint a férfiaké. A régió kórház ellátottsága átlagosnak mondható, orvos létszám megfelelő. Régiós szinten is súlyos probléma és fő halálozási ok a dohányzás és alkohol okozta szív- és érrendszeri, illetve rákos daganat okozta halálozás.

Célunk a lakosság egészségi állapotának javítása, az egészséget támogató környezet kialakításának elősegítése, a legfontosabb környezet-egészségügyi problémák áttekintése, rangsorolása, megoldási lehetőségek áttekintése a régió szintjén.

A zaj- és rezgés védelem szerepe kiemelendő a környezet-egészségügyön belül. A településen egyértelműen a közlekedésből eredő zaj dominál. A zajforrások megszüntetése, a zajszintek csökkentése nevezhető a legfontosabb települési célkitűzéseknek. A zajterhelés csökkentése esetében konkrét számszerű célokat nem lehet megadni, hiszen ezek jelenleg megvalósíthatatlanok és ellenőrizhetetlenek lennének. Középtávon a nemzetközileg elfogadhatatlannak tekinthető 75 dBA terhelés fölötti helyzetek megszüntetése lehet az elérendő átlagos cél, míg távlatilag a legfeljebb 65 dBA terhelési szintet lehet még elfogadhatónak tekinteni. A zaj- és rezgés eredetű környezetterhelések többségükben közlekedési eredetre vezethetők vissza. Ezen a téren a rendszeres ellenőrzés, a gépjárművek műszaki állapotának felülvizsgálata, a járműpark korszerűsödése, a forgalomszervezési intézkedések, a lakókörnyezeti nyílászáró szerkezetek zajcsökkentő változatainak alkalmazása, esetleg védősávok alkalmazása szükséges.

Feladatok:

- hatékony megelőzésre van szükség az esetleges járványok megelőzése érdekében. Ez különösen a cseppfertőzéssel terjedő betegségek esetében igaz. A súlyos lefolyású és esetenként súlyos kimenetelű, kullancsok által terjesztett vírusos agyvelőgyulladás előfordul a régióban,
- a közlekedési eredetű és a lakossági fűtés által keltett légszennyezések csökkentése,
- az ivóvizek szennyeződésének megakadályozása,
- a felszíni vizek minőségének fokozott ellenőrzése, a visszaforgató rendszerek elterjedésének elősegítése az üdülésre, fürdésre használt területeken,

- az új ipari és szolgáltató létesítmények – különösen a lakókörnyezetbe település esetén – csak akkor engedélyezhetők, ha az érvényes környezetvédelmi előírásokat betartják,
- szennyezéseket, szennyezőket fel kell tártani mind a levegő, mind a víz, mind a talaj esetén,
- a munkavégzésből származó káros expozíciók mértékének és lehetőségének csökkentése, a munkahelyi környezet és a munkavégzés körülményeinek javítása,
- az EU-ban már betiltott egészségkárosító anyagok alkalmazásának, felhasználásának visszaszorítása,
- aktív szűrő és betegség megelőző regionális prevenció program kidolgozása, megvalósítása,
- a közlekedési eredetű zajok esetén a zajterhelés csökkentésére vonatkozó intézkedések meghozatala, amelynek megvalósításához elengedhetetlen a közlekedési zajártalom által érintett lakókörnyezetekben a zajterhelés műszeres mérése,
- ipari létesítmények telepítése esetén a zaj- és rezgésvédelem szempontjait figyelembe véve adható ki építési, létesítési engedély,
- a lakosság számára biztosítani kell a lehetőséget, hogy megismerhesse a zaj elleni közvetlen védelem lehetőségét,
- az építészeti és háztartási berendezések zaja esetén hatékony korlátozási feltételek bevezetése,
- az épületen belüli nagy csillapítású hangszigetelések alkalmazása, a környezeti zajterhelés csökkentése céljából,
- a közösségen belüli helytelen magatartás által okozott zajok és zajterhelések mérséklése és megszüntetése az önkormányzati hatáskörbe tartozó intézkedések meghozatalával.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Belvizes területek csökkentése	Település külterületén és belterületén az egységes vízelvezető rendszer kiépítése, felülvizsgálata	Folyamatos	Képviselő-testület
Prevenció	A lakosság informálása	Folyamatos	Háziorvosok, Polgármesteri Hivatal
Prevenció	Aktív szűrés	Folyamatos	Háziorvosok
Zaj és rezgés források feltérképezése	Zaj és rezgés térkép készítése	2014	Környezetvédelmi referens
Zaj elleni védelem	Zajsztint csökkentés a zajszennyezőknél	Folyamatos	Környezetvédelmi referens
Környezeti elemek védelme	Levegő, talaj, víz védelem	Folyamatos	Más hatótényezőknél részleteztük
Pollen mennyiség csökkentés	Allergén gyomnövények visszaszorítása, pollensztint monitoring rendszer fejlesztése	Folyamatos	ÁNTSZ, közterület-felügyelő, mezőőrök Környezetvédelmi referens
Prevenció	Természetes és mesterséges fürdővizek minőségének biztosítása	Folyamatos	ÁNTSZ, Környezetvédelmi referens
Prevenció	Kutak vízminőségének nyomon követése	Folyamatos	Környezetvédelmi, természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

6.4. A települési környezetminőség

Célunk a települési zöldfelületek lehető legnagyobb mértékű fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban és a települések területén található természeti értékek, élőhelyek védelme és sokszínűségének megőrzése. El kell érniük a károsodott, tönkrement településrészek felmérését és rendbehozatalát megfelelő stratégiák kidolgozásával és a végrehajtásával. Olyan települési környezet kell, amely az emberi szervezet regenerációjához szükséges feltételek biztosítja, különösen közegészségügyi szempontból. Leromlott állapotú infrastruktúrák felújításának tervezése és kivitelezése, kiemelt szerepet kell kapjon, főleg az utak állapotának fenntartását, javítását kell szem előtt tartani.

A települési zöldterületek aránya nem éri el a szükséges mértéket, a meglévők a fenntartás hiányosságai miatt gondozatlanok.

Feladatok:

- a települési rendezési terveket a környezetvédelmi program alá rendelve szükséges felülvizsgálni,
- helyi közlekedés szervezésének fejlesztésébe szükséges a lakossági igények beillesztése,
- kommunális hulladékok – a szilárd és a folyékony – begyűjtésének, kezelésének, ártalmatlanításnak, újrahasznosításának felülvizsgálata. A meglévő és az esetlegesen felmerülő hiányosságok pótlása. Legfontosabb a folyékony hulladék begyűjtését végző cég hulladékkezelési engedélyének megszerzése, tevékenységének ellenőrzése, különös tekintettel a tisztítás és leeresztés szempontjából,
- zöldterület-fejlesztések minden közterületen. Az érintett területeken a természethez közelebbi tervek támogatása,
- az ipari beruházások, fejlesztések a lehetőségekhez mérten, a vállalkozói területekre irányítása
- a településen található védelemre érdemes területekkel, műemlékkel kapcsolatban törekedni kell a helyi kezdeményezések felkarolásával, a védett értékek számának növelésére és a minőség megővéséhez szükséges források biztosítására,
- a műemlékvédelmi és idegenforgalmi értékek, tevékenységek összehangolása a település műemléki értékeinek megőrzése, hasznosítása érdekében.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Épületek, műemlékek gondozása	Épületek helyi védettség elrendelése, műemlékek állapotának nyomon követése, renoválás elvégzése	Folyamatos	Jegyző, Képviselő-testület, tulajdonosok
Zöldterületek állapotának javítása	Parkok rendszeres gondozása	Folyamatos	Polgármesteri Hivatal
Allergén növények visszaszorítása	Árokszélek, útmellék rendszeres gondozása	Folyamatos	Polgármesteri Hivatal, közterület-felügyelő
Zöldterület növelés	Településen belül lehetséges zöldterületek feltérképezése, parkok kialakítása, fásítások a közterületen, utak mentén	Folyamatos	Polgármesteri Hivatal

Kulturált környezet kialakítása	Településközpont esztétikai és funkcionális fenntartása, fejlesztése, erre terv kidolgozása és megvalósítása	Folyamatos	Önkormányzat
Település szerkezet megfelelő alakulásának elősegítése	Településrendezési terv környezetvédelmi szempontú átdolgozása	2014	Képviselő testület
Belterületi vízrendezés javítása	Árkok gondozása, újabbak kialakítása, a csapadékvíz elvezető rendszer teljes kialakítása	Folyamatos	Polgármesteri Hivatal, közterület-felügyelő, Képviselő-testület
Ipari környezetterhelés lokális problémáinak csökkentése	Helyi zajhatások, gépjármű-forgalom csökkentése	Folyamatos	Polgármesteri Hivatal, vállalkozások

6.5. Biológiai sokféleség védelme és tájvédelem

A település természetvédelmi területe kiemelkedő földtani, növénytani, állattani, víztani, tájképi és kultúrtörténeti értéket hordoz. Az erdei ökoszisztémák, a gyepi ökoszisztémák, a turjánosok hazánk kiemelkedő természeti értékei. A védett területek növénytani és állattani értékei ugyancsak a legértékesebb védett értékek között tartandók számon. A település környékén a táj zöme sajnos már nem az eredeti állapotban, illetve eredetihez közeli állapotban megőrzött. A táj állapotát, minőségét a gazdálkodás, és a bányanyitások negatív módon befolyásolják.

A település természeti értékeinek eredeti, ill. eredetihez közeli állapotban való fenntartása és környezetének fenntartható használata nagyon fontos. Megóvásuk, fenntartásuk, kezelésük elsősorban természet és tájvédelemi érdekeket szolgál, de kiszolgálhatja az idegenforgalmat, a turizmust és része az oktatásnak, nevelésnek, tudatformálásnak, valamint színtere a tudományos kutatásoknak.

Jelenleg befejeződött a természeti területek felmérése. Mind az EU, mind hazánk kijelölte az ökológiai hálózatuk területeit. Európai szintű területek a Natura 2000 hálózat részei, ami Pest megyének kb. 20%-át öleli fel. Az Országos Területrendezési Terv lehatárolta az országos ökológiai hálózat területét. Ez megyei szinten kiegészül a Pest megye területrendezési Terve és a Budapesti Agglomeráció Területrendezési terve által kijelölt területekkel. Az országos ökológiai hálózat területei Pest megye területének mintegy 28%-át teszik ki.

Feladatok:

- valamennyi védett területre vonatkozóan alapállapot felvételt kell végezni, amelyek alapján el kell készíteni a területek kezelési, fenntartási terveit,
- meg kell teremteni a fenntartható fejlődést biztosító gazdálkodás alapjait,
- kiemelt figyelmet kell fordítani a turjános területek védelmére és hasznosítást a fenntartható fejlődés szellemében kell végezni,
- folyamatos vízutánpótlással gondoskodni kell a kiszáradt vagy kiszáradással veszélyeztetett vizes élőhelyek rehabilitációjáról,
- gondoskodni kell a füves élőhelyek fokozott védelméről, érintetlen, természetszerű állapotban történő megőrzéséről,

- erdőterületeken a természetszerű vadállomány-fenntartás gyakorlatának alkalmazásával a természetes vadeltartó-képességnek megfelelő vadlétszám tartható fenn,
- a populációk és állatközösségek közvetlen védelmén túl gondoskodni kell az élőhelyek védelméről is,
- gondoskodni kell a genetikai talajtípusok megőrzéséről,
- a foltszerűen települt védett veszélyeztetett növények és társulások élőhelye körül pufferzónákat kell kialakítani,
- érvényesíteni kell a természetvédelmi szempontból problematikus, nem honos állatfajok visszaszorítását, eltávolítását,
- a település környezetében lévő nem szabályozott fakitermelés elsősorban a szociális problémákra visszavezethető okokból adódóan, ezek ellen hatósági és önkormányzati úton fel kell lépni,
- a legfontosabb madár-élőhelyek kerüljenek védelem alá,
- ki kell dolgozni a tájvédelmi szemlélet fejlesztésének hatékony módszerét,
- a táji értékek degradációjának megakadályozására, a tönkretett értékek helyreállítására kell törekedni,
- a hagyományos tájkarakter kiemelt védelmét biztosítani kell,
- helyre kell állítani tájidegen növényfajokkal beültetett, kiemelten értékes tájakon az ökológiai viszonyoknak megfelelő, természetes vegetációt,
- az utak mentét, a tájjellegnek megfelelően a mezsgyét, vízfolyások partjait és más domináns térválasztó elemeket honos fajokkal újra kell fásítani,
- területrendezési és más, a táj állapotát lényegesen befolyásoló tervek készítésénél, továbbá a tulajdonviszonyok rendezésénél a tájvédelemnek kiemelt szerepet kell biztosítani,
- létesítmények tervezésénél engedélyezés előtt a környezeti hatástanulmány részét képező természeti állapotfelvételt és elemzést kell készíteni,
- meg kell szüntetni a táj képét mérhetetlenül rontó és közegészségügyi szempontból is súlyosan kifogásolható illegális hulladéklerakó helyeket.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
A belterület növekedés szabályozása, természeti értékek védelme	A Településszerkezeti Terv környezeti szempontú alakítása	Folyamatos	Polgármester
Intenzív mezőgazdaság felváltása	Területhasználat racionalizálás, biotóphálózat létrehozása	Folyamatos	Termelők
Természeti értékek védelme	A nem védett természeti értékek feltérképezése, országos vagy helyi természetvédelmi területek kijelölése és kezelési tervek készítése	Folyamatos	Duna-Ipoly Völgyi NP, Polgármesteri Hivatal
Turjánosok védelme	A Duna-Ipoly NP és a Kiskunsági NP segítségével turjánosok védelmét	2014	Polgármesteri Hivatal, Duna-Ipoly NP, Kiskunsági NP

	szolgáltató program kidolgozása		
Táji értékek védelme	Jelenlegi értékek fenntartása, tájgazdálkodás megteremtése, új külszíni bányanyitások megakadályozása, a nem megfelelő minőségű, mezőgazdasági célra nem hasznosítható területek eredeti természeti állapotának visszaállítása, fenntartása	Folyamatos	Tulajdonosok, Polgármesteri Hivatal
Tájsebek megszüntetése	Tájsebek feltérképezése, megszüntetése, rekultiváció	2006	Tulajdonosok, Polgármesteri Hivatal
Erdősültség növelése	Őshonos, tájjellegű fafajták telepítése gyenge adottságú területeken	Folyamatos	Tulajdonosok, Polgármesteri Hivatal
Ökoturizmus fejlesztése	Ökoturisztikai és rekreációs célokra használható területek kijelölése, infrastruktúra fejlesztése	Folyamatos	Tulajdonosok
Tájképbe nem illeszkedő építmények megszüntetése	Elhagyott külterületi mezőgazdasági épületek lebont(at)ása, a táj rendezése	2008	Polgármesteri Hivatal, tulajdonosok
Természeti területek fejlesztése	Természetvédelmi koncepció alkalmazása a gyakorlatban	Folyamatos	Környezetvédelmi referens
Platán fasor pótlása, kezelése	Platán fasor pótlása a közútkezelő és az erdészeti szolgálat előírásai szerint	Folyamatos	Környezetvédelmi referens, Magyar Közút Kht.

6.6. Környezetbiztonság

A környezetbiztonság nemzetközi szinten kiemelten kezelt biztonsági kérdés, mivel az ökológiai, környezeti csapások valószínűsége lényegesen megelőzi a katonai fenyegetéseket is. A környezetbiztonság jogi szabályozása, a megelőzés és kríziskezelés feltételrendszerének biztosítása tekintetében Magyarországon alapvető hiányosságok vannak. Két fő csoportja a természeti és civilizációs okok miatt bekövetkező események.

Az ipari üzemeknél nem minden esetben teljesülnek a környezetbiztonságot garantáló feltételek, nem állnak rendelkezésre a haváriák elhárításához szükséges eszközök, nem minden esetben történik meg a környezetbiztonsági tevékenységek megalapozása.

A településen nincs környezetbiztonságot veszélyeztető tevékenység vagy ipar, a régióban viszont több is található. Természeti, környezetbiztonságot veszélyeztető jelenség előfordulása nem zárható ki a településen. A Duna-folyó közelségéből adódóan potenciális veszélyt jelenthet a település számára, azonban a gátrendszer állapota és nagysága illetve a település tengerszint feletti magassága miatt a településen árvíz nem várható. A GeoRisk Földrengéskutató Intézet adatai alapján az elmúlt ezer évben Pest megye területén 7 helyen volt 4-nél nagyobb magnitúdójú földrengés, melyek közül a legnagyobb károkat az 1956-os Dunaharaszti földrengés okozta. Összességében nem a leginkább földrengés veszélyeztetett területek közé tartozik a település területe.

A regionális katasztrófa elhárítási rendszer a településre is kiterjed.

Feladatok:

- a rendszer kiépítése és működtetése a polgári védelem, katasztrófa elhárító szervezetek, szakhatóságok, és rendészeti szervek /tűzoltóság, polgári védelem, környezetvédelmi, vízügyi, stb. szakszolgálatok / bevonásával történjen,
- ezzel összefüggésben a szükségessé válható gépjárművek, gépek, berendezések, eszközök, anyagok felmérése, az átmeneti, illetve készenléti tárolás feltételeinek rögzítése és biztosítása. A káresemények során riasztásra kerülő szakszemélyzet felkészítettségének ellenőrzése, a szükséges pótlólagos és kiegészítő oktatások és gyakorlatok végrehajtása folyamatos feladat,
- az önkormányzatok felelős vezetőinek tájékoztatása és felkészítése a környezeti káresemények előfordulásakor hozandó intézkedésekről, az értesítendőkről, illetve riasztandók köréről, a szakszemélyzet helyszínre érkezéséig meghozandó intézkedésekről és a kármentesítési munkák alatti feladatokról,
- a településnek tájékozódniuk kell a közigazgatási területen működő veszélyes technológiákról és tárolt, szállított veszélyes anyagokról. Csak olyan tevékenységeket engedélyezzenek, amely a megfelelő környezetbiztonsági garanciákkal rendelkezik.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Katasztrófa elleni védekezés	Természeti katasztrófák elleni védekezés összehangolása	2014	Polgármester
Katasztrófa elleni védekezés	Veszélyes üzemek, folyamatok, szállítási útvonalak feltérképezése	2014	Polgármester
Katasztrófa elleni védekezés	Akcióprogramok készítése havária esetére	2014	Polgármester

6.7. Hulladékgazdálkodás és szennyvízkezelés

A fogyasztói társadalom működtetése, a fogyasztói szokások átalakulása következtében folyamatosan növekszik a keletkező hulladék mennyisége. A településen a környezetet veszélyeztető, károsító mértékben megnőtt a hulladékok mennyisége. A településen gyakran találkozunk illegális lerakásokkal is (utak mentén, erdőkben, vízfolyások mentén). A veszélyes hulladékok begyűjtése nem rég kezdődött a településen, további megoldások szükségesek a hulladék mérleg javítására. A hulladékgazdálkodás gyakorlata a hulladékok begyűjtésére és lerakására korlátozódik. A hulladék minimalizálás és újrahasznosítás még nem terjedt el, ehhez szemléletváltásra is szükség van.

A település csatlakozott a regionális rendszerhez. A Pest megyei hulladékgazdálkodási terve 2000-2010 közötti időszakra 2001-ben készült el, amely alapján készült el a Települési Hulladékgazdálkodási Terv 2004-ben. A rendszer szemléletű, erőforrás központú regionális hulladékgazdálkodási rendszer kialakítása és működtetése csak regionális szinten valósítható meg. Ennek érdekében ösztönöznünk kell a minimális hulladéktermeléssel járó gazdálkodást és fogyasztást. A kommunális folyékony hulladékok megfelelő kezelése már majdnem 100 %-ban megoldott, de a veszélyes hulladékok keletkezésének minimalizálása, megfelelő ártalmatlanítás, biztonságos elhelyezés még megvalósítandó. A hulladékbegyűjtés, szállítás, elhelyezés színvonalának fokozatos emelése mellett előtérbe kell helyezni a hulladékokkal való gazdálkodás megteremtését.

A Nemzeti Szennyvízkezelési Program alapján a szennyvíz-tisztítótelep és csatorna rendszer kiépítésre került, azonban kapacitása nem megfelelő, további fejlesztések szükségesek.

Feladatok:

- regionális hulladékgazdálkodási rendszerhez kapcsolódó települési hulladékgazdálkodási rendszer kidolgozása és működtetése,
- a keletkező hulladék mennyiségének csökkentése,
- a szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztése,
- további hulladékszigetek létesítése a településen,
- veszélyes hulladék szelektív gyűjtését meg kell oldani,
- növelni kell a hulladékhasznosítás arányát (pl. komposztálás),
- térségi komposztáló telepek létesítése,
- az EU-s normáknak megfelelően a gyáli hulladéklerakókban a lebomló szervesanyag tartalmat: 2004. július 1-re 75 %-ra, 2007. július 1-re 50 %-ra, 2014. július 1-re 35 %-ra kell csökkenteni,
- 2005. július 1-ig el kell érni, hogy a hulladékká vált csomagolóanyagok 50%-a hasznosításra kerüljön,
- a szervezett hulladékgyűjtés kiterjesztése a település egészére,
- meg kell szüntetni az illegális lerakókat,
- társadalmi tudatformálás (tájékoztatás, felvilágosítás, oktatás) a valós hulladékgazdálkodással kapcsolatban,
- a csatornahálózatra történő rákötések számának növelése,
- a rákötésekkel párhuzamosan növelni kell a szennyvíztisztító telep kapacitását, oly módon hogy a szippantott szennyvizet és a további rákötéseket is fogadni tudja,
- forrás kontroll által az illegális rákötések megtalálása,
- jogi szabályozási és ellenőrzési eszközök megteremtése a szippantott szennyvizek tisztító telepre kerülésének biztosítására.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Hulladékgazdálkodási terv megvalósítása	Hulladékgazdálkodási tervben foglaltak megvalósítása gyakorlatban	Folyamatos	Környezetvédelmi referens, szolgáltató, vállalkozások, lakosság
Lakossági szemlélet formálás	Korszerű hulladékgazdálkodási ismeretek továbbítása	Folyamatos	Iskolai tantestület, Képviselő-testület, Polgármesteri Hivatal
Hulladékgazdálkodás javítása	Hulladékszigetek további felállítása	2012	Polgármesteri Hivatal, szolgáltató
Hulladékgazdálkodás javítása	Hulladékhasznosítás növelése, szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztése	Folyamatos	Szolgáltató, Polgármesteri Hivatal
Hulladékgazdálkodás javítása	Szerves hulladékok nagyobb arányú komposztálása	Folyamatos	Falugazdász, lakosság
Hulladékgazdálkodás javítása	Veszélyes hulladékok külön gyűjtése	Folyamatos	Szolgáltató, lakosság
Illegális hulladék lerakók megszüntetése	Illegális hulladék lerakók felszámolása, bírságolás	Folyamatos	Közterület-felügyelő, Polgármesteri Hivatal
Levegőszennyezés csökkentés	Hulladékégetés megszüntetése, bírságolás	2006	Polgármesteri Hivatal, közterület-felügyelő
Hulladék nagyobb arányú begyűjtése	A hulladékbegyűjtés kiterjesztése külterületre	2014	Szolgáltató, Képviselő-testület
Hulladék nagyobb arányú begyűjtése	A bel- és külterületi lakóingatlanokat teljesen le kell fedni hulladékgyűjtő edénnyel	2014	Szolgáltató Lakosság
Hulladék keletkezés csökkentése	Lakossági környezetvédelmi szemlélet kialakítása	Folyamatos	Lakosság
Talajvíz szennyezés megakadályozása	Szennyvíz rákötések számának növelése	2014	AIRVAC Kft., Polgármesteri Hivatal
Szippantott szennyvíz megfelelő kezelése	Szippantott szennyvíz útvonalának követése	Folyamatos	AIRVAC Kft., Polgármesteri Hivatal
A tisztított szennyvíz minőségi paramétereinek javítása	Szennyvíztisztító telep korszerűsítése, kapacitásának növelése	2014	AIRVAC Kft., Polgármesteri Hivatal
A szennyvíztelepre érkező szennyvíz minőségi paramétereinek javítása	Illegális szennyvízbekötések megszüntetése	Folyamatos	AIRVAC Kft., Polgármesteri Hivatal

6.8. A környezettudatosság növelése, a környezeti nevelés és társadalmi részvétel

Alapvető feladat a környezet- és természetvédelmi ismeretek és a környezettudatosság közvetítése az oktatásban. Társadalmi szinten a környezeti értékrendet javítani kell, ezáltal a társadalmi részvétel erősíthető a környezettel és a természettel kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban. A településen egy általános iskola működik, ahol a tantestület már kidolgozta a környezeti és egészségügyi nevelési programját. A régióban az iskolarendszerű képzés megfelelő, több felsőoktatási intézmény található. Több intézményben környezetvédelmi szakemberek képzése folyik (pl. Gödöllő, Budapest). A Közép-magyarországi régió népességének képzési, iskolázottsági adatai jobbak a magyar átlagnál. Előre mutató jel, hogy a Széchenyi István Általános Iskola tanulói számára van fakultatív környezet- és természetismereti szakkör, ahol a környezetvédelmi és természetvédelmi tevékenységek megismertetése történik. Alapvető cél a környezetvédelmi kérdésekben való tájékozottság és környezettudatosság terén tapasztalható lemaradás megszüntetése, a fiatal korosztálytól az aktív-idős korosztályig. A gazdasági és társadalmi nehézségek miatt minden döntéshozó hajlamos a környezetvédelem fontosságát alábecsülni, a prioritási sorrendben hátra sorolni. Általános hibás nézet, hogy a környezetvédelem a gazdag országok, régiók luxusa, és a mai Magyarországon vannak ennél sürgetőbb problémák is.

Feladat:

- az óvodában „ökológiai játékok” alkalmazása, „Zöld óvoda” létrehozása,
- az oktató-nevelő munkát minden téren át kell haszna a környezetért való felelősség kialakítása, ez már nem lehet csupán a természettudományokat oktató tanárok elszigetelt feladata,
- sokkal több gyakorlatias, személetes oktatási és nevelési eszközre, módszerre van szükség mind a tanórán, mind azon kívül,
- pedagógiai szempontból hasznos lenne tanulmányi kirándulások szervezése szennyvíztisztítóba, hulladéklerakókba, vízművekhez tartozó létesítményekbe, ÁNTSZ mérőállomásokra,
- a különböző jellegű szakkörök feltámasztása mellett minden diákcsoport és tanár számára javasolt az értékörzés, mind elméletben, mind gyakorlatban,
- az iskolások fokozottabb, szélesebb körű bevonásával a „szemétszüret” akciókba, elősegíthető lenne a szelektív szemétygyűjtés társadalmi bázisának erősítése,
- a helyi társadalmi rendezvények (környezetvédő akciók, hagyományápoló kör) adhatnak módot a tudatformálásra,
- a hagyományok elszegényedését meg kell akadályozni; főleg azokat, melyek a természettel és az egymással való együttélés területét érintik. Hagyományteremtésre ad lehetőséget a jeles természetvédelmi napok megtartása is, vagy a műemlékhez kapcsolódó rendezvények szervezése,
- a szakmai képzések, különösen a pedagógusképzések, -továbbképzések szervezése kiemelkedő fontosságú,
- az iskola mellett a szemléletformálás másik nagyon fontos bázisa a család: az itt kapott minták, a helyes és helytelenek egyaránt, főleg fiatal korban, mélyen gyökeret vernek a gyermek gondolkodásában és viselkedésében,
- a szemléletformálásra számtalan lehetőséget kínálhat a munkahelyi környezetvédelmi oktatás, amelyet kívánatos lenne kötelezővé tenni. Ennek egyik gyakorlati eredménye lehet például az energia és papírtakarékosság lehetséges módjainak kidolgozása az adott munkahelyen,
- az ÁNTSZ, a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságok (pl. tájvédelmi körzetek, nemzeti parkok), vízügyi hatóságok, stb. mind szervezhetnek tudatformáló

fórumokat, akciókat, megtarthatják a jeles környezetvédelmi napokat (pl. Madarak és Fák napja), közreadhatnak adatokat a környezet állapotára vonatkozóan. Szorgalmazhatnak mindennemű együttműködést a társadalom más résztvevőivel,

- a környezeti nevelés, szemléletformálás terén kiemelkedő szerepük van a különböző civil szervezeteknek, akik a helyi környezeti értékeket lokálpatriótaként védik,
- A társadalom szemléletformálásában kiemelkedő a média (televízió, a rádió, az írott sajtó) szerepe. A település méretéből adódóan helyi problémák szerepeltetésében főleg az utóbbi bír jelentőséggel, de volt már rá példa, hogy a településsel kapcsolatos hír szerepelt a rádióban.
- a társadalmi részvétel növelését nagymértékben fokozhatja a lakosság jogainak és kötelezettségeinek megismertetése, környezeti adatokkal való ellátása, melyben eddig inkább a társadalmi szervezetek jártak az élen,
- a család, ahol a fogyasztói kultúra kialakul, a nevelés és a változtatás egyik alapvető színhelye. Olyan információszolgáltatást kell készíteni, amely meggyőzően bemutatják, hogy a gondos háztartásban a család anyagi, egészségi, környezeti érdekei összehangolhatók,
- minden szinten ki kell alakítani pozitív ösztönző rendszereket, hogy a jó gyakorlatok sokasodjanak és terjedjenek, s ezeket a társadalom értékékként kezelje.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Kulturális értékek és hagyományok továbbítása	Iskolai oktatásba kell foglalni a településről szóló tárgyat	Folyamatos	Tantestület
Kulturális értékek és hagyományok továbbítása	Programok, rendezvények szervezése	Folyamatos	Tantestület, Művelődési Ház
Helyi problémák megismertetése a lakossággal	Helyi sajtó üzemeltetése	Folyamatos	Polgármester
A környezetvédelem integrálása a döntéshozásba, végrehajtásba	Környezetvédelmi referens folyamatos alkalmazása	Folyamatos	Jegyző, Képviselő-testület
Környezetvédelmi feladatok finanszírozása	Környezetvédelmi alap folyamatos feltöltése	Folyamatos	Képviselő-testület
Óvodások környezeti szemléletformálása	Környezeti nevelési program kidolgozása az óvodások részére	Folyamatos	Környezetvédelmi referens, óvoda nevelőtestülete
Rendezvényeken környezetvédelmi szempontok érvényesítése	Rendezvényeken, pl. falunapokon szelektív hulladékgyűjtés, „zöld” szórólapok, prospektusok terjesztése, stb.	Folyamatos	Környezetvédelmi referens

6.9. Energiagazdálkodás

A településen energiatermelés jelenleg nem folyik. A jövőben törekedni kell az alternatív energiaforrások lehetőségeinek felkutatására. Ezekkel kapcsolatos gazdaságossági vizsgálatok

elvégezése javasolható, az esetleges pályázati források, lehetőségek körét meg kell találni, ezzel javítható a település energia mérlege. Az energiatermelés és -felhasználás racionalizálás, a legjobb elérhető technológiák használati arányának növelése és a megfelelő termelési, szállítási, logisztikai eljárások használata célja a településnek. El kell készíteni a település és a régió energiagazdálkodásának komplex értékelését, amely az alábbi területekre terjed ki:

- a terület potenciális és kihasznált energiatermelési kapacitásainak felmérése az összes lehetséges energiahordozó és energiaforrás alapján,
- az energiatermelés és szolgáltatás hatékonyságának valamint környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak elemzése,
- az energiafelhasználás hatékonyságának elemzése a mezőgazdasági, szolgáltatási és lakossági szférákban,
- az energiahatékonyság növelésének és a környezetbarát energiatermelés lehetséges területeinek, eszközeinek felkutatása,
- energiahatékonyság növelése, a korszerű energiatermelési technológiák elterjesztésének támogatása,
- Az értékelés figyelembevételével, az alábbi alapelvekkel összhangban kell kidolgozni és megvalósítani a régió és a település energiagazdálkodási programját.

Feladat:

- meg kell teremteni az energiatermelők és szolgáltatók érdekeltségét az energiahatékonyság növelésében,
- elő kell segíteni a lakások, lakóházak, valamint a közintézmények energiatakarékosságra és az energiahatékonyság növelésére irányuló törekvéseit, utólagos hőszigetelések, energia megtakarítást eredményező beruházások támogatása, alternatív energiaforrások alkalmazásának ösztönzése,
- a településen hasznosítható alternatív és megújuló energiaforrások, energiahatékonyságot növelő eljárások feltárásának, kutatásának támogatása,
- az energiahatékonysággal kapcsolatos ismeretek népszerűsítése, terjesztése, demonstrálása.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Közintézmények, közterületek energiamérlegének javítása	Berendezések korszerűsítése	Folyamatos	Környezetvédelmi referens
Energia mérleg javítása	Társadalom informáltságának javítása	Folyamatos	Polgármester
Alternatív energiaforrások felhasználásának elősegítése	Alternatív, megújuló energiaforrások preferálása	Folyamatos	Környezetvédelmi referens, vállalkozások

6.10. Vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat

A településen a domborzati viszonyokból eredően nagyfokú erózióra nem számíthatunk. A talajsavanyodás a mezőgazdasági területeket érinti, mely termésmennyiségek csökkenésén túl, a talajban lévő nehézfémek felvehetőségének növekedését eredményezi.

A szélerózió a homokos és homokos vályog területeken és a volt és jelenleg használatos kavicsbányák területein lehet jelentős. A porszennyezés részben a légszennyezettséget növeli, másrészt a talajok termőképességének csökkenését jelenti. A talajtömörödés, talajdegradáció valamennyi táblára jellemző, az erő és munkagépek nem célszerű üzemeltetése, illetve a talajok nem kellő lazítása, mélylazítása miatt. Meg kell említeni az 1990 év óta tartó tápanyaghiányt, hiszen talajaink tápanyagmérlege negatív, azaz a makroelemekből nem pótolunk vissza annyit, mint a növényekkel a talajról elviszünk. A 60-80 kg/ha-os NPK adagokkal (hazai átlag) sem mennyiségileg, sem minőségileg nem lehet a magyar mezőgazdaság versenyképes. Célunk a termőhelyi adottságoknak megfelelő, a talaj termőképességét és minőségét fenntartó, javító talajhasználat a racionális földhasználat maximális kihasználásával, a fenntarthatóság teljes körű betartásával.

A településen a földvédelemmel, a talajok állapotával, minőségével, termőképességével kapcsolatos információk hiányosak, nem állnak rendelkezésre. Az új földtulajdonosok zöme nem rendelkezik elég szaktudással, s ezért rövid távú érdekek által vezérelten cselekszik, mely a talajok tápanyagtartalmának csökkenéséhez, a gyomok, a kártevők és kórokozók számának növekedéséhez, a termés mennyiségének és minőségének csökkenéséhez vezet.

Termőföld védelmével kapcsolatos feladatok:

- regionális földvédelmi stratégiájának elkészítése, kialakítása (a föld állapotát befolyásoló környezeti tényezők feltárása, a földvédelmi információs rendszer kialakítása),
- a termőföld minőségének védelmét és termőképességének megőrzését, javítását biztosító támogatási rendszerek kialakítása, bevezetése (extenzív-, biogazdálkodás támogatása, alternatív gazdálkodási módok támogatása),
- Szaktanácsadó hálózat kialakítása, működtetése a tulajdonosok, bérlők szakmai tevékenységének javítására,
- Jelentős környezeti kockázatot jelentő talajkárosítások, talajszennyeződések feltárása, értékelése [eróziós, deflációs területek kiterjedése, talajsavanyodás alakulása, talajdegradáció alakulása, szennyezett talajok (veszélyes és egyéb hulladékokkal) kiterjedése].

Termőföld védelmével kapcsolatos konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Mezőgazdasági talajhasználat ne rontsa a talajállapotot	Fenntartható talajművelés alkalmazása	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, szaktanácsadó
Talajsavanyodás megakadályozása	Kemikáliák megfelelő mértékű alkalmazása	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, szaktanácsadó
Defláció megakadályozása	Növényborítás biztosítása a termelési időszakon kívül is	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, szaktanácsadó
Környezetkímélő, fenntartható mezőgazdasági termelés folytatása	Működő szaktanácsadási rendszer kiépítése	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, szaktanácsadó
Pontszerű szennyezések megszüntetése, felszámolása	Tényfeltárás, kármentesítés elvégzése az érintett helyeken	Folyamatos	Környezetvédelmi referens

A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programmal összhangban az agrárágazat jövőbeni környezetvédelmi feladatait összefoglalva közöljük. A fenntartható mezőgazdasági fejlesztés az egyik kulcseszköze a természeti erőforrások hosszú távú védelmének. A területfejlesztés, az agrárpolitika és a környezetpolitika megfelelő összehangolásával elősegíthető a vidék természeti és kulturális értékeinek védelme, valamint a természeti erőforrások fenntartható használata úgy, hogy az a vidéken élők számára egyúttal megfelelő megélhetési színvonalat és infrastrukturális ellátottságot biztosítson. Az agrár-környezetvédelem egyik fő területe közvetlenül a természeti erőforrások védelme, amelyen belül az alábbi főbb intézkedési területek és azon belüli fő célokat foglalja magába.

Feladatok:

Talajvédelem:

- a talajokat érő kedvezőtlen hatások, szennyezések a lehető legkisebb mértékűre csökkentése,
- alapvető talajvédelmi intézkedések bevezetése a termőföldek degradációjának megállítására.

Felszíni és felszín alatti vizek védelme:

- a mezőgazdaság által okozott szennyezések, terhelések csökkentése, megállítása,
- egy körültekintőbb, racionális területhasználat és a vizek védelmét figyelembe vevő környezettudatos agrártevékenység elősegítése.

Levegőtisztaság-védelem:

Az egyes növényvédelmi munkák okozta esetleges levegőszennyezés megakadályozása.

Természetvédelem:

- az értékes élőhelyek (akár védett akár nem) esetén olyan mezőgazdasági hasznosítást kell biztosítani, amelynek elsődleges feladata az értékek védelme a termelési szempontokkal szemben,
- a fentiek értelmében egy hatékony ösztönző rendszert kell kidolgozni.

Tájvédelem:

A mezőgazdasági ágazaton, mint legnagyobb tájhasználón belül fokozottan kell érvényesíteni a komplex tájhasznosítás, illetve a tájesztétikai értékek szempontjait.

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Mezőgazdasági talajvíz szennyezés megelőzése	Kemikáliák célirányos, nem káros mennyiségű felhasználása	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, Szaktanácsadó
Mezőgazdasági talajhasználat ne rongos a talajállapotot	Fenntartható talajművelés alkalmazása	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, Szaktanácsadó
Talajsavanyodás megakadályozása	Kemikáliák megfelelő mértékű alkalmazása	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, Szaktanácsadó
Defláció megakadályozása	Növényborítás biztosítása a termelési időszakon kívül is	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, Szaktanácsadó
Környezetkímélő, fenntartható mezőgazdasági termelés folytatása	Működő szaktanácsadási rendszer kiépítése	2012	Falugazdász, Termelők, Szaktanácsadó
Belvizes területek csökkentése	Település kül- és belterületén az egységes vízvezető rendszer fejlesztése, felülvizsgálata	2014	Vízügyi Igazgatóság, Képviselő-testület
Intenzív mezőgazdaság felváltása	Területhasználat racionalizálás, biotóphálózat létrehozása	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, Szaktanácsadó
Erdősültség növelése	Óshonos, tájjellegű fafajták telepítése gyenge adottságú területeken	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, Szaktanácsadó
Erdősültség növelése	Természet-közeli erdők arányának növelése	Folyamatos	Falugazdász, Termelők, Szaktanácsadó
Hulladékgazdálkodás javítása	Szerves hulladékok nagyobb arányú komposztálása	Folyamatos	Falugazdász, Szolgáltató, Környezetvédelmi referens
Tájképbe nem illeszkedő építmények	Elhagyott külterületi mezőgazdasági épületek lebontása, a táj rendezése	2014	Polgármesteri Hivatal
Falusi, ökoturizmus fejlesztése	Faluház fejlesztése	Folyamatos	Művelődési Ház

6.11. Közlekedés

Konkrét feladatok:

Cél	Feladat	Határidő	Felelős
Környezetkímélő közlekedés előtérbe helyezése	Kerékpáros infrastruktúra kiépítése	2014	Képviselő-testület, kistérségi önkormányzatok
Gépjárművek számának csökkentése	Tömegközlekedés előtérbe helyezése	Folyamatos	Közlekedési vállalatok, kistérségi önkormányzatok

7. A környezetvédelmi program eszköztárája

7.1. Tervezési, szabályozási eszközök

A korszerű környezetvédelmi politika hosszú távú és integrált megközelítést, a különböző területi szintek és ágazatok közötti egyeztetett tervezést, programkészítést és megvalósítást igényel. Ennek érdekében össze kell hangolni a településre készülő különböző ágazati koncepciókat, stratégiákat, terveket, hogy azok végrehajtása ne sértse a környezeti érdekeket, ne keresztezze a települési Környezet- és Természetvédelmi Programban megfogalmazott célokat. Különös figyelmet kell fordítani a területfejlesztési, vidékfejlesztési stratégiákra, programokra és ezekkel összhangban kell majd felülvizsgálni Alsónémedi település Területfejlesztési Koncepcióját és Programját. Alsónémedi település Környezetvédelmi Programja minden fázisának kialakításánál fontos az alábbi tervek, programok ill. az ezek által meghatározott irányelvek és feladattervek eredményeinek figyelembevétele, a belőlük származó feladatok meghatározása:

III. Nemzeti Környezetvédelmi Program,
Országos Környezetvédelmi Kármentesítési Program,
Országos Hulladékgazdálkodási Terv,
Közösségi Vívmányok Átvételének Nemzeti Programja,
Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és Tisztítási Megvalósítási Programja,
Nemzeti Természetvédelmi Alapterv,
Nemzeti Környezet-Egészségügyi Akcióprogram,
Nemzeti Alap Tanterv.
Helyi Hulladékgazdálkodási Terv

Törekedni kell a kapcsolattartásra a különböző szintű - kiemelten a nemzeti - programok készítőivel, hogy a jövőbeni tervezés során a szabályozási és finanszírozási szempontjaikat érvényesíteni tudjuk.

A települési programot annak elfogadása után nem lehet magára hagyni, hanem egy folyamatos, gördülő tervezést biztosítani kell.

Ebből adódó feladatok:

- az EU csatlakozási folyamat során változó szabályozásoknak, az újonnan születő ill. módosuló törvényeknek, jogszabályoknak való megfeleltetés,
- aktualizálás, az elképzelések érvényesítése a települési szabályozásban.

Minden évben intézkedési tervet kell készíteni a megyei intézkedési terv elkészültét megelőzően, hiszen csak így van esély arra, hogy a települési elképzelések a megyei terv

részévé váljanak és bizonyos, nagyobb költségigényű intézkedések a költségvetésből kerüljenek finanszírozásra.

A települési programot az éves intézkedési tervek megvalósíthatósága érdekében projektekre kell bontani, s el kell készíttetni a projektek megvalósíthatósági tanulmányait is, a prioritásoknak megfelelő ütemben.

A különböző szintű tervek összehangolásához, a regionális tervezés megvalósításához szükséges egy koordináló intézmény kijelölése. Ez az intézmény lehet a települési Önkormányzat, vagy egy civil szervezet.

7.2. Környezetvédelmi információs rendszer, információ-gazdálkodás

A település régiós környezetvédelmi információs rendszerébe való beillesztését kell megvalósítani. A régió környezetvédelmi információs rendszerének kialakítása kiemelt fontosságú feladat. Létrehozása a hazai és nemzetközi kötelezettségek figyelembe vételével, betartásával történhet.

Biztosítani szükséges a meglévő környezetvédelmi információkhoz való hozzáférés lehetőségét, egyúttal erősítve a társadalom közvetlen részvételét a jövőbeni tervezési folyamatokban, az eddigi tervek megismerésében, véleményezésében.

Egy jól működő információs rendszer ezzel összefüggésben hatékony támogatást nyújthat a jövőbeni tervezési, döntéshozatali folyamatok szereplőinek.

A rendszer egy hosszú, összehangolt előkészítési folyamat eredményeként kerülhet kialakításra, célszerűen a régióban kiépülő környezetvédelmi információs rendszerekkel összhangban. A fenti feladat végrehajtása során kiemelt szerepet kaphatnak a gazdasági élet egyéb szereplői mellett a civil szerveződések.

Az információk biztosítása során előnyt élveznek azok, amelyek a környezet védelmének helyi szintű gyakorlati megvalósítását segíthetik elő, mintegy alapot szolgáltatva a későbbi lépésekhez.

Ilyen alapinformációknak tekinthetők többek között:

- a környezetvédelmi vonatkozású törvények, jogszabályok, /jogok és köteleességek/,
- a környezet minőségét befolyásoló emberi beavatkozások hatásának, az elképzelhető alternatívák bemutatását szolgáló segédletek,
- a meglévő és hozzáférhető környezeti információk helyét, elérhetőségét jelző anyagok, stb.

Feladatok:

- A regionális központ és a megyei önkormányzatok és települések interaktív kapcsolatának megteremtése, kihasználva az Intelligens Régió adta lehetőségeket. A megyei önkormányzatoknál lévő térinformatikai adatbázis alapján egy a TEIR-rel, más környezetvédelmi, területfejlesztési vidékfejlesztési, információs rendszerekkel kompatibilis rendszer kialakítása, a tartalmi részek egységesítése.

- Az adatbázis folyamatos frissítéséhez szükséges adat, információ áramlás rendszerének kidolgozása, megszervezése.

7.3. Kutatás, fejlesztés

Több szükséglet is erősíti a kutatás fejlesztés fontosságának hangsúlyozását. A fejlett országok integrációs szervezeteihez való csatlakozás egy sor direktívának, termék és termelési szabványnak, irányelvnek az alkalmazásával jár együtt, illetve a „környezet védelmének

általános szabályairól” szóló törvény 53. §. /2/ pontja szerint egyrészt fokozni kell a környezetvédelmi K+F tevékenységet, másrészt biztosítani kell a különböző szervezetekben folyó munkák összehangolását.

A K+F tevékenység a nemzeti programban kap fontos szerepet.

7.4. Intézményrendszer

Alsónémedi település illetékes környezetvédelmi intézményei, szakhatóságai:

Közép-Duna Völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,

ÁNTSZ Pest Megyei Intézete, Budapest

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága,

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága,

Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága

Megyei Önkormányzati Hivatal.

A Program megvalósítása szempontjából alapvető a környezetvédelem intézményrendszerének erősítése mind az országos hatáskörű intézmények szintjén, mind a regionális és helyi szinten. Az NKP is a decentralizált, integrált intézményrendszer fejlesztését szorgalmazza a szubszidiaritás elvének megfelelően.

„A környezetvédelem intézményi rendszerét a decentralizáció irányába kell fejleszteni, erősíteni kell a helyi és regionális intézmények önállóságát, szervezeti és anyagi lehetőségeit”, illetve „szintén erősíteni kell a horizontális kapcsolatok rendszerét és az érintett ágazatok, kamarák, szakmai szervezetek környezetvédelmi munkáját és környezetvédelemmel foglalkozó egységeit.”

Az intézményi háttér kialakítására tett javaslatot két szinten fogalmazzuk meg. A belső intézményrendszer részei az egységes információs rendszer, a regionális környezetvédelmi központ, a regionális környezetvédelmi tanács és a regionális és települési környezetvédelmi alap. A külső intézményrendszerhez a környezetvédelmi tanácsadó testületek és a térségi koordinációs irodák tartanak.

7.5. Környezeti kultúra fejlesztése, társadalmi részvétel és tudatosság erősítése

A környezetvédelmi koncepció és program megvalósításában nagy szerep hárul a társadalom különböző szereplőire és szervezeteire, köztük az önkormányzatokra is. A környezetvédelmi ismeretek átfogó szintjének elsajátítása és az ökológiai szemlélet kialakítása minden állampolgár feladata, hiszen csak ezek ismeretében várható el a hozzáértő véleménynyilvánítás és érdemi kezdeményezés. Nagy szerep hárul a szemléletformálásban és ezek elterjesztésében a médiára. Az oktatás, a képzés és a tájékoztatás legalapvetőbb feladata az, hogy az emberek számára közérthetővé és világossá tegye azt, hogy egyes döntéseinknek környezetvédelmi következményei vannak és a helyes döntésekhez milyen megoldási módok tartoznak. Kiemelten fontos a felnövekvő generáció oktatása, képzése, felvilágosítása a környezet- és természetvédelmi ismeretek terén, a Nemzeti Alaptanterv korszerű bázisára támaszkodva. A megfelelő ismeretanyag, információbázis végeredményben - a közvetlen környezeten keresztül - áttételesen is hasznosul, a család, rokonság, ismeretség akár társalgási szintű tájékoztatásával is. A tömegtájékoztatási eszközök szerepe felbecsülhetetlen. A környezetvédelmi jellegű információk számának, terjedelmének, hatékonyságának növelése a cél. Elő kell segíteni a gyakoriság növelésével és a tájékoztatás színvonalának emelésével azt, hogy a jelenleg majdnem dominálónak tekinthető negatív

hatásokkal legalább egyenértékű pozitív, a helyzet javítását, a megoldási módok szemléltetését, stb. előtérbe helyező információk kerüljenek be a köztudatba.

Elő kell segíteni a környezeti állapot alapadatok rendszeres közlését. Ez egyben az információhoz való jog biztosításának kötelezettsége is. Csak megalapozott tájékozódás eredményezhet tudatos, felelősségvállaló tevékenységet.

Értelmes célokért az emberek öntevékenyen is fel tudnak és fel kívánnak lépni. Megfelelő háttér és támogatás hiányában a legértékesebb kezdeményezések is meghiúsulnak. Odafigyeléssel, támogatással fel kell karolni az érdemi, helyi kezdeményezéseket.

Környezeti kultúra fejlesztése, társadalmi részvétel és tudatosság erősítése érdekében:

- erősíteni indokolt a környezetet érintő valamennyi döntés-előkészítésnél a civil társadalom szereplőivel, a lakossággal a kommunikációt, demokratizálni szükséges a döntési folyamatot;
- az iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli képzésben, oktatásban nagyobb gondot kell fordítani a környezetvédelmi szemléletformálásra (egészséges életre-nevelés, kemikáliák szakmai kezelése, személyi higiénia, turisztikai viselkedés, természetes állapot helyreállítását elősegítő növény és állatgazdálkodás, stb.),
- széleskörű nyilvánosságot indokolt biztosítani a környezet állapota alakulásának folyamatáról, a bekövetkezett károk és felszámolásuk közérdekű okairól, tapasztalatairól.

7.6. A program megvalósításához lehetséges főbb pénzügyi források

Az EU csatlakozás feltétele volt, hogy a tervezési és finanszírozási rendszert az EU szabályoknak megfelelően kell kialakítani, oly módon, hogy az megfeleljen az EU tárfinanszírozást nyújtó strukturális és kohéziós alapok által megszabott követelményeknek is.

Európai Bizottsági források

Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT)

- Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP)
- Környezet és Energia Operatív Program (KEOP)

KEOP - 2009 - 1.1.1 és KEOP - 2009 - 7.1.1.1 - Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerek fejlesztése

KEOP - 2010 - 1.1.1/B - Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerek továbbfejlesztése

KEOP- 2009 - 1.2.0 - Szennyvízelvezetés és tisztítás

KEOP-120/B Szennyvízelvezetés és -tisztítás

KEOP - 2009 - 1.3.0 - Ivóvízminőség javítása

KEOP - 2009 - 1.3.0/B és KEOP - 2009 - 7.1.3.0/B - Ivóvízellátás biztonságának javítása a vízbázis súlyos veszélyeztetése, illetve a nem közüzemi vízbázis kiváltásának szükségessége esetén

KEOP – 2009 – 2.1.1. - Állami tulajdonú árvízvédelmi fejlesztések

KEOP – 2009 – 2.1.2. - Önkormányzati árvízvédelmi fejlesztések

KEOP – 2009 – 2.2.1. - Komplex vízvédelmi beruházások

KEOP – 2.2.1/B - Komplex vízvédelmi beruházások Duna-Tisza közti Homokhátság vízháztartásának javítása

KEOP – 2009 – 2.2.2/B - A Víz Keretirányelv végrehajtásához kapcsolódó informatikai rendszer fejlesztése
KEOP - 2009 - 2.2.3/A - Üzemelő vízbázisok diagnosztikai vizsgálata
KEOP - 2009 - 2.2.3/B - Üzemelő vízbázisok biztonságba helyezése
KEOP - 2009 - 2.3.0 - A települési szilárdhulladék-lerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése
KEOP - 2.4.0. B - Szennyezés lokalizációja települési szilárd hulladék-lerakók területén
KEOP - 2009 - 3.1.2 Élőhelyvédelem, és -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése
KEOP - 2009 - 3.1.3 Gyűjteményes növénykertek és védett történeti kertek megőrzése és helyreállítása
KEOP - 2009 - 3.3.0 Az erdei iskola és erdei óvoda hálózat infrastrukturális fejlesztése
KEOP - 2009 - 4.2.0/A - Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal
KEOP - 2009 - 4.2.0/B - Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal
KEOP - 2009 - 4.3.0 és KEOP-2009-7.4.3.0 - megújuló energia alapú térségfejlesztés
KEOP - 2009 - 4.4.0 - Megújuló energia alapú villamosenergia-, kapcsolt hő- és villamosenergia-, valamint biometán-termelés
KEOP -2009 - 4.6.0 - Nagy –és közepes kapacitású bioetanol üzemek létesítésének támogatása
KEOP - 2010 - 4.7.0 Geotermikus alapú hő-, illetve villamosenergia-termelő projektek előkészítési és projektfejlesztési tevékenységeinek támogatása
KEOP - 2009 - 5.2.0/A - Harmadik feles finanszírozás
KEOP - 2009 - 5.2.0/B - Harmadik feles finanszírozás – épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva
KEOP - 2009 - 5.4.0. - Távhő-szektor energetikai korszerűsítése
KEOP - 2009 - 6.1.0/A - A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)
KEOP - 2009 - 6.1.0/B - A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)
KEOP - 2009 - 6.1.0/C - A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)
KEOP - 2009 - 6.2.0/A - Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek
KEOP - 2009 - 6.2.0/B - Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek
KEOP - 2009 - 6.3.0 Környezetvédelmi célú informatikai fejlesztések a közigazgatásban (E-környezetvédelem)
KEOP - 2010 - 6.3.0/Z, Stratégiai zajtérképek és zajcsökkentési intézkedési tervek
KEOP - 2009 - 7.4.0 - egészségügyi intézmények energetikai racionalizálása

- Közlekedés Operatív Program (KÖZOP)
- Regionális Operatív Programok (ROP)
- Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP)
- Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP)

Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT)

- Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP)

INTERREG Közösségi Kezdeményezés

Európai Területi Együtműködés programok (IPA, ENPI)

Határ menti együtműködés: INTERREG IIIA

- Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együtműködési Program
- Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együtműködési Program
- Magyarország-Horvátország IPA Határon Átnyúló Együtműködési Program
- Magyarország-Szerbia IPA Határon Átnyúló Együtműködési Program
- Magyarország - Szlovákia - Románia - Ukrajna Európai Szomszéd-sági és Partnerségi Eszköz Határon Átnyúló Együtműködési Program
- Szlovénia-Magyarország határon Átnyúló Együtműködési Program
- Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együtműködési Program
- Dél-kelet Európai Transznacionális Együtműködési program

Délkelet-Európai Transznacionális Együtműködési Program (South-East Europe programme – SEE)

Transznacionális együtműködés: INTERREG IIIB

Egyéb külföldi források

EGT és Norvég Finanszírozási Mechanizmus (2012-től várható)

Svájci-Magyar Együtműködési Program

Life + Program

Európai Tanácsnak az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (EMVA)

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)

ÚMVP III. tengely

- Mikroállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása (
- Turisztikai tevékenységek ösztönzése
- Falumegújítás- és fejlesztés
- Vidéki örökség megőrzése és korszerűsítése

ÚMVP IV. tengely

- Leader Pályázatok

Regionális és egyéb önkormányzati források:

- Regionális területfejlesztés előirányzatok,
- Önkormányzati és kistérségi hozzájárulások.
- Megyéhez decentralizált területfejlesztési források
- Megyei környezetvédelmi keret

Privát források:

- gazdálkodók,
- civil szféra,
- lakosság.

8. Finanszírozási feltételek, pénzügyi eszközök

A helyi és a regionális környezetgazdálkodás elsősorban önkormányzati feladat. A megfelelő súlyú jogi szabályozás mellett az Önkormányzat közvetlenül is részt vállal ebben, elsősorban, mint a környezet állapotát meghatározó közszolgáltató megbízójaként. A környezetminőség megőrzéséért és javításáért felelős és kötelezett Önkormányzat másrészt hatóság is egyes területeken.

Az Önkormányzat költségvetésében elsődleges célkitűzés kell, hogy legyen a környezetvédelemre fordított pénzzel kapcsolatban a bázisszemléletű költségvetés készítésről a feladat-finanszírozásra történő áttérés. A jelenlegi önkormányzati finanszírozási rendszer rendkívül hátrányosan érinti a környezetvédelem egyes szakterületeit. A környezetgazdálkodási ágazatok tartalékai kicsik. Az e területekre fordított önkormányzati forrásokat növelni kell. A költségvetés készítése során a feladat-finanszírozás elveinek figyelembevételével kiemelten kell kezelni a települési környezetminőséget döntően meghatározó helyi településüzemeltetési közszolgáltatások kérdését. Racionalizálni kell a területeket és az intézkedések nyomán felszabaduló források, megtakarítások jelentős részét környezetvédelmi problémák megoldására kell fordítani. Gazdasági szabályozó eszközként – az Önkormányzat szabályozási jogosítványa és a közszolgáltatások díjának megállapítása mellett – a helyi adók jöhetnek még számításba, mint környezetvédelmi célra fordítható bevételi források.

Az Önkormányzatnak 2005. évtől a költségvetésben a környezetvédelemmel összefüggő területek, tevékenységek finanszírozására, támogatására Környezetvédelmi Alapot kell létrehozni. A Képviselőtestület a Környezetvédelmi Alap képzésére, felhasználására vonatkozóan helyi szabályokat hoz, melyben részletesen meghatározza az alapból finanszírozandó, támogatandó szakterületeket, tevékenységeket, szervezeteket, intézményeket. A Környezetvédelmi Alap bevételeit gyarapítják a Polgármesteri Hivatal által jövőben kivetett környezetvédelmi bírságok, melyekre kellő hangsúlyt kell fektetni, ezzel is növelve a bevételeket. Az Alap elfogadása után Alsónémedi közigazgatási területén kivetett környezetvédelmi bírság teljes összege is az Önkormányzatot illeti majd. Ezeket az összegeket célszerűen a Környezetvédelmi Alapba kell helyezni. A környezetvédelmi törvény létrehozta a környezetterhelési díj és igénybevételi járulék intézményét, melyet gazdálkodó szervezeteknek, vállalkozóknak, intézményeknek, a lakosságnak környezethasználat esetén kell megfizetniük. Amennyiben ezekből a forrásokból az Önkormányzat többletbevételre tesz szert, ezt a többletbevételt a Környezetvédelmi Alapon keresztül környezetvédelmi célokra kell fordítani.

Egyes jelentősebb, környezetvédelmet is érintő településfejlesztési feladatok fontos finanszírozási forrása lehet a Zöld Forrás. Fontos kiemelni, hogy a Környezetvédelmi Programban felsorolt megvalósítandó feladatok döntő többségéhez bevonhatók pályázati források például a Zöld Forráson keresztül. A Zöld Forrás igénybevétele általában meghatározott önerő biztosítása mellett lehetséges, mely önerőt célszerű a települési Környezetvédelmi Alapból biztosítani.

9. Társadalmi kapcsolatok

A társadalom egésze és egyénei a környezeti ártalmak szenvedői, ugyanakkor maguk is közreműködnek a környezeti ártalmak keletkezésében, előidőzésében; ezért bevonásuk a döntések előkészítésébe, a döntéshozatalba, a döntés megvalósulásának ellenőrzésébe (mely egyben törvény adta joguk is) nem maradhat el. Nem szabad megfélemlíteni arról, hogy a társadalmi elfogadottság kialakítása mellett a társadalmi részvétel jelentős információs forrást,

illetve a végrehajtáshoz szükséges ellenőrzési keretek kiszélesítését is jelenti, tehát támogatója a megfelelő és érvényesíthető döntéshozatalnak. Az Önkormányzat, a környezethasználók és a társadalom közötti együttműködés elengedhetetlen a környezetvédelmi érdekekről való gondoskodáshoz, melynek lényege, hogy elvi utat nyit a megegyezésre törekvéshez.

Az Önkormányzatnak az eddiginél lényegesen nagyobb szerepet kell vállalnia a környezetvédelmi oktatásban, nevelésben, szemléletformálásban. Olyan közgondolkodást kell kialakítani, mely megütközéssel fogadja és elítéli a környezetkárosító cselekedeteket. A lakosság vásárlási, fogyasztói szokásaiban pedig elő kell segíteni a hulladékcsökkentő, hulladék-érzékeny gondolkodás megjelenését és elterjedését. Tudatosítani kell, hogy a globális problémák megoldását a háztartásokban, kiskertekben, kirándulásokon kell kezdeni. A legújabb PR ismeretek és eszközök felhasználásával komoly társadalmi előkészítő munkát kell megkezdni, nem csak a köztisztasági morál emelése érdekében, hanem olyan fontos célokért is, mint a szelektív hulladékgyűjtés programjának népszerűsítése, vagy a lakossági körben keletkező veszélyes hulladékok begyűjtésének propagálása. Szorosan együttműködve az érintett közszolgáltatókkal, szervezetekkel és intézményekkel, igénybe kell venni a helyi média, a sajtó, a rádió, esetleg majd a TV segítségét, az érdeklődő pedagógusokon keresztül el kell jutni az oktatási intézményekbe is. Az ifjúság szemléletének alakítása döntő lehet, hiszen egy felnőtt szemlélete legtöbbször nehezen változtatható meg, a gyerekek azonban mindig fogékonyak a környezet ügyére és rajtuk keresztül a szülők környezeti szemlélete is hatékonyabban befolyásolható. A külföldi példák alapján, tapasztalataikat felhasználva, segítségüket igénybe véve jelentős előrelépést tehetünk ezen a területen is. Az Önkormányzat, mint az alsó- és középfokú oktatás felelőse, saját intézményrendszerén keresztül a legfontosabb szereplő lehet a szemléletformálásban.

Érzelhető eredmények eléréséhez nagy körültekintéssel kidolgozott, komplex program hosszú távú, következetes végrehajtása szükséges. Európai tapasztalatok szerint e tevékenység mérhető hatása 3 - 5 év után jelentkezik.

Rendkívül fontos, közhangulatot befolyásoló tényező a környezetminőség, ezen belül is különösen a köztisztaság, a hulladékgazdálkodás színvonala. Természetesen ezt a lehető legmagasabb szintre kell emelni, ez azonban önmagában nem elegendő. Az általános környezeti kultúra javítása nélkül jelentős többletráfordítással sem lehet látványos eredményeket elérni ezeken a területeken. Alsónémedi lakosságának partnerként kell viselkednie, ki kell alakítani a polgároknak az együttműködési készséget és bizalmat. Ennek érdekében a lakosság alapvető elvárását teljesíteni kell, azaz legalább évente információhoz juttatni – Nyilvános Környezeti Adatbázis felhasználásával – arra vonatkozólag, hogy milyen környezetének állapota. Az állapot megadása mellett szükséges tisztázni a környezetminőséget befolyásoló valós okokat, okozókat, ismertetni a környezet-egészségügyi vonatkozásokat, és megfogalmazni a tennivalókat is.

A környezetvédelem ügyének a lakosság körében népszerűvé kell válnia, hogy a meghirdetett programokat a szélesebb rétegekkel el tudjuk fogadtatni, hogy megismerhessék a környezetgazdálkodás helyi problémáit, a fontos feladatokat és célokat, a szelektív hulladékgyűjtés, a hulladékhasznosítás fontosságát stb. Mivel az emberek értelmes célokért öntevékenyen is fel tudnak lépni, támogatni kell a lakossági környezetvédelmi szerveződések, kezdeményezéseket. Ezek a társadalomra, a közmorálra, a közéletre való pozitív hatásukkal, jó példák mutatóásával és elismertetésével jótékonyan tudnak hatni és javítani a környezetformálás és közgondolkodás helyzetén.

Végezetül nem szabad megfeledkezni arról, hogy az Önkormányzat környezetvédelmi példamutatása nélkül nem várható el a lakosságtól és a vállalkozóktól a környezetvédelem érdekében történő cselekvés. Ehhez a példamutatáshoz nem csupán a „gazda” módjára való viselkedésre, de a megalkotott szabályok betartására is szükség van („gazdaszemlélet”). A

gazdaszerep, a „jó háztartásvezetés” gyakorlata annál erősebben jelentkezhethet, minél konkrétabb maga a gazdálkodás tárgya.

10. Önkormányzat környezeti munkájának értékelése

10.1. Az Agenda 21 és a környezeti audit

Az Agenda 21 az első ENSZ dokumentum, amely kiemeli a közigazgatás, az önkormányzatok szerepét a környezetvédelemben. Mint az állampolgárokhoz legközelebb levő politikai és irányítási szintnek, az önkormányzatoknak döntő szerepük van a nyilvánosság tájékoztatásában és a lakosság mozgósításában, környezetérzékenységének kialakításában. A helyi Agenda 21 összeállítását már több Európai Unió tagország számos települési önkormányzata elkezdte. Az e keretek között bevezetett átfogó konzultációs folyamat az általános környezeti irányelvek megfogalmazására, konkrét intézkedési programok kidolgozására és konkrét környezeti projektek megvalósulására irányul. A lakosság közreműködése nélkül a fejlesztések és a helyi Agenda 21 nem valósítható meg. Mindenki saját maga szabályozhatja energiateljesítményét, alakítja fogyasztási szokásait, vállalhat felelősséget. Az írott tájékoztató anyagok, a kiállítások, a viták segítenek az ismeretek és a tudás megszerzésében, de az Agenda 21 ennél sokkal többet igényel: a célokat és az intézkedéseket a legkülönbözőbb társadalmi és gazdasági szereplőknek kell megvitatniuk, és konszenzusra kell törekedniük. A helyi Agenda 21 sikere attól függ, hogy a fejlesztési folyamatokban milyen mértékben vesznek részt a különböző társadalmi csoportok. A komplex feladatok megfelelő eszközrendszerrel és a követelményekhez igazodó szervezeti formát igényelnek, ezért az önkormányzat számára különösen fontos és ésszerű, ha a hatékony irányítási rendszer kialakításához felhasználja a környezeti (öko-) auditot. A környezeti audit rendszere segítséget nyújt az önkormányzat környezeti munkájának rendszerbefoglalásához, települési marketing- és PR tevékenységük javításához.

10.2. Az EMAS rendelet közigazgatási, önkormányzati alkalmazásának jogi keretei

Az Európai Közösség Tanácsának 1836/93/EEC számú, „A vállalatok önkéntes részvételéről a környezeti menedzsment és környezetvédelmi auditálás közösségi rendszerében” című (EMAS) rendelete bevezetőjében megfogalmazta, hogy a termelővállalatokra kidolgozott rendszert a nem termelő szektorokra, a szolgáltató szektorra, a közszolgáltatásokra, a közigazgatásra is ki kell terjeszteni. Az EMAS rendelet 14. cikkelye pedig kifejezetten előírja a nem termelő szektorok kísérleti öko-auditálását. Az öko-audit megteremti a lehetőségét annak, hogy az önkormányzat rendszeres időközönként meghatározza környezeti cselekvési programját, amely egyrészt rögzíti a hatásköröket, másrészt figyelembe veszi a lakosság érdekeit. Az önkormányzatok hatósági tevékenységének „termékei” a helyi rendeletek. Az öko-audit keretében felülvizsgálhatók:

- az építési engedélyekre vonatkozó előírások,
- a hulladék elhelyezésére, kezelésére, a fizetendő díjakra vonatkozó előírások,
- az egyéb közintézmények, közhasznú létesítmények használatára vonatkozó előírások,
- külön rendeletben meghatározottak alapján az önkormányzati intézményként működő szolgáltatók (közbiztonságot szolgáló szervezetek, könyvtárak, kórházak stb.).

Az EMAS rendelet telephelyre vonatkoztatva fogalmazza meg a rendszer célját, a környezetvédelem folyamatos javítását a megfelelő környezetpolitika, környezeti programok és menedzsment rendszerek kialakítása révén. A telephely-meghatározás alapja az lehet, hogy

milyen ingatlanokon, területeken tevékenykedik rendszeresen az önkormányzat, függetlenül attól, hogy az adott ingatlan az önkormányzat tulajdona –e, vagy csak bérlője. A közvetlen és közvetett környezeti hatásokat a környezeti audit rendszerébe egyaránt be kell vonni. Közvetlen környezeti hatások keletkeznek az energiafelhasználás, a vízfogyasztás, a hulladék keletkezése során, de a beszerzésekkel, az építkezésekkel kapcsolatban is. Közvetett környezeti hatások bármely közigazgatási, tervezési döntésből adódhatnak (pl. építési, területfejlesztési, természetvédelmi, közlekedésfejlesztési döntések). E területeken az önkormányzatoknak óriási szabályozási lehetőségeik vannak saját környezeti hatásaik mérséklésére. Az önkormányzati környezetmenedzsment rendszer keretében a szakértői vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a közigazgatási döntési eljárás során minden, környezeti szempontból lényeges tényezőt figyelembe vettek-e, és érvényesítették-e a döntésben. Az EMAS rendelet szerinti kialakított környezeti menedzsment rendszer azonban nem befolyásolja a döntések tartalmát, és nem érinti a döntési eljárás jogszabályi feltételeit sem. Németországban 1998 januárjától vált lehetővé az önkormányzatok telephelyei számára az EMAS rendelet szerinti öko-audit. A tapasztalatok szerint a környezeti mérleg alapos elkészítése jelentős költségmegtakarítási lehetőségeket tárt fel, ami a szűkös pénzforrásokkal rendelkező önkormányzatok számára igen lényeges szempont. Az öko-audit és a helyi Agenda 21 az önkormányzati munka ügyfélközpontúvá válását és hatékonyságának növelését, költség- és teljesítmény elszámolási rendszer bevezetését, controlling rendszer kiépítését, a munkatársak továbbképzésének igényét eredményezte. Hamburgban a környezetmenedzsment rendszer kialakítását az ún. „fele-fele” modell ösztönözte leginkább. Ennek az a lényege, hogy az intézményeket, iskolákat úgy ösztönözték energiatakarékosságra, hogy a „környezettudatos” energiafelhasználás révén megtakarított összeg fele az intézmény saját, szabad felhasználású keretét bővítette. Azok az iskolák, amelyek megtakarításukat tovább növelték, a megtakarított összeg 70%-át kapták. A résztvevő 24 hamburgi iskola összesen 460 000 márkát (!) takarított meg a fűtési és világítási költségeken. A jövőben ezt a modellt kiterjesztik a vízfogyasztás és a „hulladéktermelés” területére is.

A környezeti vizsgálat egyik első lépése az adatgyűjtés, melynek során az egyes intézményeket, ingatlanokat felkeresték, s egy felelős személlyel bejárták az objektumot. A bejárások eredményeként összefoglalt gyengeségek és hiányosságok (az adott létesítmény építési sajátosságai, vízfogyasztásmérő hiánya, nem szabályozható fűtési rendszer, rosszul szigetelt ablakok, magatartásformák stb.) alapján műszaki és szervezési megoldásokat javasoltak (pl. automatikus folyosó világítás kialakítása, mosdók, WC-k automatikusan záródó armatúrákkal való felszerelése stb.).

Kiemelendő, hogy az EMAS rendelet végrehajtása az Agenda 21-ben megfogalmazott célok nélkül az önkormányzatok számára ma már nem lehet elegendő.

11. Összefoglalás

Alsónémedi Település Önkormányzatának Képviselőtestülete környezetvédelmi tervének megalkotásával azt a célt tűzte ki, hogy megalapozott környezetállapot-értékelésből kiindulva megteremtse a feltételeit a környezetminőség-romlás megállításának és belátható időn belül történő, érzékelhető javításának. Az Önkormányzat felelősségi körébe tartozó területeken meghatározta, meghatározza a célokat, az azok eléréséhez szükséges eszközöket, erőforrásokat és az intézkedések ütemezését.

A II. Települési Környezetvédelmi Program alapján, az egyes területeken összehangolt rövid távú intézkedési tervek kidolgozása válik lehetővé, melynek eredményeként az egyes szakterületek szabályozása, fejlesztése az erőforrások optimális felhasználásával lehetővé válik. A környezetvédelem alakítása csak megfelelő környezetpolitika, erre épülő környezetvédelmi stratégia alapján lehetséges. A tervezés a fokozatosság és a kiszámíthatóság gondolatát is magában foglalja, ami a környezethasználók, a társadalom és a környezetvédelem igazgatási feladatait ellátó szervek számára egyaránt nélkülözhetetlen.

Alsónémedi, 2011. november 16.

Vincze József
polgármester